

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ŞEYH ÖMER EFENDİ
RİSÂLETÜ'L-ESRÂR
(METİN 46a-91b yk)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meryem Soyyiğit

Düzce

Ağustos, 2021

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ŞEYH ÖMER EFENDİ
RİSÂLETÜ'L-ESRÂR
(METİN 46a-91b yk)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meryem Soyyiğit

Danışman: Prof. Dr. İlhan Genç

Düzce

Ağustos, 2021

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

.../.../20...

(İmza Yeri)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Yazma eserler, geçmişimizle bağlantı kurmamızı, geçmişimizi daha iyi anlayıp değerlendirmemizi sağlayan kıymetli kültürel miraslarımızdandır. Bilim, sanat, tıp, müzik, felsefe, edebiyat gibi birçok farklı alanda kaleme alınmış olan bu eserlerin yeni nesile aktarımını sağlamak önem arz etmektedir. Bu çalışmanın yapılmasındaki gayemiz; kültürel mirasımızın geçmişten geleceğe aktarımına katkı sağlamaktır.

Risâletü'l-Esrâr adlı yazma eser 1b-91b varaklarından oluşmuştur. Eserin 1b-46a yaprakları Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Barış Akdoğan tarafından çalışılmıştır. 4 baptan oluşan *Risâletü'l-Esrâr*'ın birinci babı 9 fasıl ve ikinci babı 9 fasıl olarak çalışmasında yer almaktadır. Yine bu çalışmada metnin transkripsiyonlu çeviriyazısına, *Risâletü'l-Esrâr* tarzında yazılmış çalışmalara ve içeriği hakkında özet bilgilere yer verilmiştir.¹ Eserin devamı olan 46a-91b yaprakları ise şahsım tarafından çalışılmıştır. Çalışmamda ikinci babın son faslı olan onuncu fasıl, 9 fasıldan oluşan üçüncü bap ve 11 fasıldan meydana gelen dördüncü bap yer almaktadır.²

Şeyh Ömer Efendi'nin *Risâletü'l-Esrâr* adlı eserinin bilinen tek nüshası, Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki 3680 numarada kayıtlıdır. Dolayısıyla biz de eserimizi bu nüshayı esas alarak hazırladık. 1b-91b yaprakları arasından oluşan bu eserin, 1b, 67b ve 91a sayfaları dışındaki her sayfası 17 satırdan oluşmaktadır. Toplam 4 bap ve 39 fasıl vardır. Harekesiz nesih yazı çeşidiyle yazılmış olan eserde bap ve fasıl başlıklarında ve bazı kelimelerin yazımında kırmızı mürekkep tercih edilmiştir. *Risâletü'l-Esrâr*'da 35 ayet, 31 hadis-i şerif, 8 beyit ve 10 peygamber ismi geçmektedir. Ketebe kaydı bulunmamaktadır. Eser tamamlandıktan sonra düşünülen kayıt bir mülkiyet kaydı olup okunaksızdır.

Dinî ve tasavvufî eserler genellikle halka bir şeyler öğretme kaygısı taşıdığından bu eserlerde çoğunlukla sade bir dil tercih edilmiştir. Tasavvufî konulu

¹ Akdoğan, B. (2021). *Şeyh Ömer Efendi Risâletü'l-Esrâr (Metin 1b-46a)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

² Müellif 3.babın 12 fasıl; 4.babın ise 10 fasıldan oluştuğunu söylemiştir.

mensur bir eser olan Risâletü'l-Esrâr da sade bir dille yazılmış ve sanat gayesi güdülmemiştir. Çeşitli dil ve imla hataları bulunmaktadır.

Risâletü'l-Esrâr'ın müellifi olan Şeyh Ömer Efendi'nin hayatıyla ilgili kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmaması sebebiyle eserde geçen şair isminden (Nâbî (1642/1712)), dil ve imla özelliklerinden yola çıkarak müellifin 17. yüzyılda yaşadığı tahmininde bulunulmuştur.

Çalışmanın hazırlanış sürecinde yoğun akademik programına rağmen desteğini esirgemeyen, hatalarımı, eksikliklerimi hoşgörüle karşılayıp bilgi ve tecrübesiyle yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. İlhan Genç'e, eğitim hayatımda rolü olmuş olan tüm hocalarıma ve maddi manevi her konuda en büyük destekçim olan aileme teşekkür ediyorum.

Meryem SOYYİĞİT

ÖZET

ŞEYH ÖMER EFENDİ RİSÂLETÜ'L-ESRÂR (METİN 46a-91b yk)

SOYYİĞİT, Meryem

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlhan Genç

Ağustos, 2021 ix+116 Sayfa

Bu çalışmada, Şeyh Ömer Efendi'nin Risâletü'l-Esrâr adlı eserinin 46a-91b varakları incelenmiştir. Tezimizin hazırlanma amacı, Risâletü'l-Esrâr'ın çeviri yazı ile aktarımını yaparak daha önce üzerinde hiçbir çalışma yapılmayan bu eseri insanların dikkatlerine sunmaktır.

Çalışmamızı; giriş, metin ve tıpkıbasım olmak üzere üç bölüm halinde hazırladık. Giriş bölümünde "*Risâletü'l-Esrâr Tarzında Yazılmış Eserlere Genel Bir Bakış*" başlığı altında risalenin ne olduğu, tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilmiş, tasavvufi bir risale olan Risâletü'l-Esrâr tarzında yazılmış eserler incelenmiştir. Yine giriş bölümünde "*Risâletü'l-Esrâr'ın İçeriği*" başlığında fasılların özeti verilmiştir. Metin bölümünde; öncelikle dil ve imlada nasıl bir yol izlediğimiz "*Dil ve İmlada İzlenen Yol*" başlığında açıklanmış, daha sonra metin verilmiş, son olarak da derkenarlar metne dâhil edilmeyerek ayrı bir başlık altında yer almıştır. Tezimizin üçüncü bölümünü de "*tıpkıbasım*" oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Ömer Efendi, Risâletü'l-Esrâr, Tasavvuf

ABSTRACT**ŞEYH ÖMER EFENDİ RİSÂLETÜ'L-ESRÂR (TEXT 46a-91b fol.)****SOYYİĞİT, Meryem****Master's degree, Department of Turkish Language and Literature****Thesis Advisor: Prof. Dr. İlhan Genç****August, 2021, ix+116 pages**

In this study, 46a-91b leaflets of Şeyh Ömer Efendi'nin Risâletü'l-Esrâr were examined. Our thesis aims to present this work, which has not been studied before, to the attention of people by transferring it with the translation of Risâletü'l-Esrâr.

We prepared our work in three parts: introduction, text and printing. In the introduction section; *"An Overview Of Works Written In The Style Of Risâletü'l-Esrâr"* under the title of what the treatise is, information about its historical development was given, works written in the style of Risaletü'l-cannabis, which is a Sufi treatise, were examined. Again in the introduction section *"The Content Of Risâletü'l-Esrâr"* a summary of the chapters is given in the title. In the text section; first of all, how we follow the path in language and spelling *"The path followed in language and spelling"* it was explained in its title, then given the text, and finally darkens were included under a separate title, not included in the text. He also created the third part of our dissertation.

Keywords: Şeyh Ömer Efendi, Risâletü'l-Esrâr, Sufism

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Risâletü'l-Esrâr Tarzında Yazılmış Eserlere Genel Bir Bakış.....	1
1.2. Risâletü'l-Esrâr'ın İçeriği.....	3
2.METİN	26
2.1. Dil ve İmlada İzlenen Yol	26
2.2. Metin.....	26
2.2.1. Fasl-ı Âşer	26
2.2.2. El-bâbü's-sâlis.....	27
2.2.2.1. Fasl-ı Evvel.....	30
2.2.2.2. Fasl-ı Sâni	31
2.2.2.3. Fasl-ı Sâlis	33
2.2.2.4. Fasl-ı Râbi	35
2.2.2.5. Fasl-ı Hâmis	36
2.2.2.6. Fasl-ı Sâdis.....	37
2.2.2.7. Fasl-ı Sâbi	39
2.2.2.8. Fasl-ı Sâmin	40
2.2.2.9. Fasl-ı Tâsi.....	42
2.2.3. El-Bâbü'l-Râbi.....	44
2.2.3.1. Fasl-ı Evvel.....	46
2.2.3.2. Fasl-ı Sâni	47
2.2.3.3. Fasl-ı Sâlis	48
2.2.3.4. Fasl-ı Râbi	50
2.2.3.5. Fasl-ı Hâmis	51
2.2.3.6. Fasl-ı Sâdis.....	52
2.2.3.7. Fasl-ı Sâbi	54
2.2.3.8. Fasl-ı Sâmin	55

2.2.3.9. Fasl-ı Tâsi	56
2.2.3.10. Fasl-ı Âşir	58
2.2.3.11. Fasl-ı Sâlis Aşer	60
2.2.4. Hâtimetü'l-Kitâp	61
2.3. Derkenarlar	64
SONUÇ	66
KAYNAKÇA	68
3. TIPKIBASIM	70

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
b	: Bin, İbn
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
ev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.	: Editör
H.z.	: Hazreti
s.	: Sayfa
s.a.v.	: Sallallahu Aleyhi ve Sellem
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğeri
vr.	: Varak
yay.	: Yayınları
yy.	: Yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آ	ā	ص	ş
ا	a, ā, e	ض	đ, ž
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	v, o, u, ū, ü
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی	y, ı, i, ī
س	s	ء	
ش	ş		

1. GİRİŞ

1.1. Risâletü'l-Esrâr Tarzında Yazılmış Eserlere Genel Bir Bakış

Risale sözlüklerde "*genellikle belli bir konuda yazılmış küçük kitap, broşür*" olarak tanımlanmıştır. Kâtip Çelebi (ö. 1067/1657), risaleyi "*Aynı cinsten olan az miktarda problemi içeren mecelle*" diye tarif etmiştir.³

Risalenin tarihsel sürecine baktığımızda gazete, dergi, mektup, monografi, makâme yerine kullanıldığını ve isimlendirme imkânı bulunmayan çalışmaların da risale olarak adlandırıldığı görülmektedir. Zamanla kitap telif türü hâline gelen risaleler, dinî ilimler, astronomi, tıp, musiki, edebiyat gibi birçok disiplini kapsamış ve çeşitlilik oluşmuştur. Manzum, mensur ve manzum-mensur karışık olarak yazılan risalelerin ilmî ve dinî konularda yazılanları çoğunlukla mensur iken; edebiyata ve sanata dair olanları ekseriyetle manzum-mensur karışık olarak karşımıza çıkar.

Risâletü'l-Esrâr'ın temel konusu olan seyr ü süluk kavramı ilk dönemlerde dinî hayatı kapsayan bütün fiilleri karşılarken 12. yüzyılda tarikatların oluşması ile belli tasavvufî adap ve kurallarla Allah'a ulaşma yolu olarak anlam kazanmıştır.⁴ 9. yüzyıldan itibaren kalp, ruh, nefis ve bunların mertebeleri, tasavvuf makamları, tasavvufun Kur'an ve sünnet yönü, seyr ü süluk ve tasavvufta adap ve erkân gibi çeşitli konularda yazılmış olan eserler tasavvufî düşüncenin gelişmesini sağlamıştır.⁵

Risâletü'l-Esrâr, salike, Allah'a ulaşma yolunda onu neler beklediğini anlatan, neleri yapıp yapmaması gerektiği hakkında yol gösteren tasavvufî bir risaledir. Çalışmamızın tasavvufî bir risale olmasından dolayı bu başlık altında sadece belli başlı dinî-tasavvufî risaleleri incelemeyi uygun gördük.

9. yüzyılda Hâris b. Esed Muhâsibî (ö. 243/857) tarafından kaleme alınan *Riâye li-hukûkallâh* tasavvuf klasiklerinden sayılabilecek önemli bir eserdir. Tasavvufî yaşantıyı sistemleştiren ilk eser olması ve muhteva bakımından oldukça zengin olması

³ Çelebi, K. (2007), *Keşfü'z-Zunûn*, Cilt 2, 1. Basım İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. 687.

⁴ Uludağ, S. (2010), *Sülûk. DİA*, Cilt 38, İstanbul, s. 127.

⁵ Öngören, R. (2011), *Tasavvuf. DİA*, Cilt 40, İstanbul, s. 121.

hasebiyle Muhâsibî'nin en tanınmış eseridir. Ayrıca eser Kuşeyrî ve Gazzâlî'ye kaynaklık etmiştir.⁶

10. yüzyılda karşımıza çıkan önemli eserlerden biri olan Hakîm Tirmizî'nin (ö. 320/932) *Hatmü'l-velâye*'si tasavvuf felsefesinin ilk kaynaklarından ve İbn Arabî'yi etkilemiştir. Yine bu yüzyılda karşımıza çıkan Ebû Nasr Serrâc'ın (ö. 378/988) *el-Luma*'ı tasavvuf kavramlarını en geniş biçimde ele alan ilk eser olması hasebiyle önem arz etmektedir. Ebû Bekir Kelâbâzî'nin (ö. 380/990) *et-Taarruf* adlı eserinde tasavvufi kavramlar açıklanmıştır.⁷

Abdulkerîm Kuşeyrî'nin (ö. 465/1072) *er-Risâle*'si şariat-tasavvuf dengesi gözetilerek yazılan meşhur bir eserdir. 11. yüzyılda kaleme alınan bu eserin öne çıkan özelliklerinden biri de şariat-tasavvuf dengesini ele alırken birinci dereceden ayet ve hadislere yer verip dönemin önemli mutasavvıflarına yer vermesidir.⁸ Abdullah b. Muhammed el-Ensârî el-Herevî'nin (ö. 481/1089) *Menâzilü's-sâirîn*'i ise tasavvuf makamlarının anlatıldığı ilk müstakil eserdir.⁹

12. yüzyılda Muhammed b. Tahir eş-Şeybânî el-Makdisî'nin (ö. 507/1113) *Safvetü't-tasavvuf*'u sufilerin, Kur'an ve sünnete uygun davrandıklarını anlatan bir eserdir. Eser, Melamilik'e karşı oluşturduğu eleştiri ile de dikkat çekmektedir.¹⁰

13. yüzyılda Ruzbihân-ı Baklî'nin (ö. 606/1209) *Meşrebü'l-ervâh*'ı sufinin Allah'a ulaşırken geçmesi gereken makamları anlatır. *Avârifü'l-maârif*'in yazarı olan Ebû Hafs Ömer Sühreverdî (ö. 632/1234) daha önce zikrettiğimiz eserlerden farklı olarak tekke adabıyla ilgili bilgilere yer vermiştir.¹¹

Seyr ü süluk makamlarıyla ilgili eserler, 15. yüzyıla birlikte artış göstermiştir. Şeyh Vefâ'nın (Muslihuddin Mustafa, ö. 896/1491) nefsin yedi mertebesinin

⁶ Bolat, A. (2012), *Tasavvuf Klasikleri*, (Editör: Kadir Özköse), *Tasavvuf El Kitabı*, 1. Basım Ankara: Grafiker Yayınları, s. 149.

⁷ Bolat, a.g.e. s. 150-151.

⁸ Kuşeyri, A. (1981), *Kuşeyri Risalesi*, (Haz. Süleyman Uludağ), 2. Basım İstanbul: Dergah Yayınları, s. 6.

⁹ Bolat, a.g.e. s. 152.

¹⁰ Bolat, a.g.e. s. 152.

¹¹ Yılmaz, H. K. (2010), *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*, 13. Basım İstanbul: Ensar Neşriyat, s. 56.

anlatıldığı *Makâm-ı Sülûk*'u, Cemâl-i Halvetî'nin (Çelebi Halife, ö. 899/1494) seyr ü süluk makamlarından bahsettiği *Cevâhîru'l-Kulûb*'u bu tarz eserlerdendir.¹²

16. yüzyılda Şah Velî Ayıntâbî (ö. 1007/1598'den sonra) seyr ü süluk adabını anlattığı *Kitâbu'r-risâleti'l-bedriyye fî beyâni tarikati'l-merziyye*'yi kaleme almıştır. İlyas Saruhânî (İlyas b. Mecdüddin Îsâ, ö. 967/1559-60), *Nûriyye (Fusûl-i Aşere)* isimli eserinde tarikat adabından bahsetmiştir.¹³

Tasavvufi adaba yönelik eserler ekseriyetle 17. yüzyılda karşımıza çıkmaktadır. Bolulu Himmet Efendi (ö. 1095/1684) ve Azîz Mahmûd Hüdâyî Efendi'nin (ö. 1038/1628) *Tarikatnâme*'si, Ömer Fuâdi Efendi'nin (ö. 1046/1636) *Mi'yâr-ı Tarikat*'ı ve Niyâzi Mısri Efendi'nin (ö. 1105/1694) *Usûl-i Tarikat*'ı tasavvufî adap hakkında yazılmış eserlerdir.¹⁴

18. asırda çok sayıda eser yazmasıyla dikkat çeken İsmâil Hakkı Bursevî'nin (ö. 1137/1725) *Sülûkü'l-Mülûk*'u, *Kitâbü'n-Necât*'ı ve *Kitâbü'l-Hitâb*'ı tasavvufi alanda kaleme aldığı önemli eserlerinden birkaçıdır. Ayrıca Mustafa Efendi'nin (ö.1197/1782) *Mürşidü's-Sâlikin*'i, Mehmed Şeyhî Dede'nin (ö. 1151/1738) *Sülûknâme-i Tarikat-ı Mevleviyye*'si tasavvuf konusunda zikredilmesi gereken eserlerdendir.¹⁵

Şeyh Mehmed Şâkir Halvetî'nin (ö. 1269/1852) nefsin yedi mertebesini ve her mertebenin özelliklerini ele aldığı *Risâle-i Etvâr-ı Seb'a* adlı risalesi, Şeyh Hamîd-i Kırımî'nin (ö. 1215-1800) ise Halvetiye tarikatının seyr ü sülukunu anlattığı *Etvâr-ı Seb'a* adlı eseri 19. yüzyılda tasavvuf alanında yazılmış eserlere örnektir.¹⁶

1.2. Risâletü'l-Esrâr'ın İçeriği

1b-91b yapraklarından oluşan Risâletü'l-Esrâr'ın 1b-46a yaprakları ikinci bâbın dokuzunca fasılına kadar sürmektedir. Bu kısım Barış Akdoğan¹⁷ tarafından incelendiği için çalışmamız ikinci bap onuncu fasıl itibarıyla başlamaktadır.

¹² Öngören, R. (2017), Osmanlı Klasik Dönemi Tasavvuf Literatürü, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 15 (30), 66.

¹³ Öngören, a.g.e. s. 70-71.

¹⁴ Yılmaz, N. (2007), *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf Süfîler, Devlet ve Ulemâ*, 2. Basım İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, s. 471.

¹⁵ Muslu, R. (2003), *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 18. Yüzyıl*, 1. Basım İstanbul: İnsan Yayınları, s. 647.

¹⁶ Yücer, H. M. (2003), *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 19. Yüzyıl*, 1. Basım İstanbul: İnsan Yayınları, s. 786.

¹⁷ Akdoğan, B. (2021). *Şeyh Ömer Efendi Risâletü'l-Esrâr (Metin 1b-46a yk)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.

İkinci Bap

10. Fasıll (46a-47b): Nefsin dört sıfatı hakkındadır. Tasavvuf yolundaki manevi yolcu olan salık, nefsin hallerini bildiği gibi nefsin dört kötü sıfatını da bilip yok etmeye çalışmalıdır. Bu dört sıfat kin, haset, kibir ve öfkedir. Bütün kötülüklerin anası olan bu dört sıfattan nefsin bin kötü sıfatı ortaya çıkar. İnsanoğlu bu sıfatlara tutulduğunda şeytanın vesveselerine kapılmaya meyilli hâle gelir. Öfke ve kibir; düşmanlıkların, savaşların, intikam duygusunun ana kaynağıdır. İnsan öfkelenildiği vakit şeytan o kişiye kötü sözler söylettirip düşmanlığa sebep olur. Dünyadan zevk almak, dünya işlerine dalmak, nefis ile yemek içmek, boş sözler söylemek, kendini beğenip başkalarını beğenmemek bu dört sıfatın alametlerindedir. Salık, bu sıfatlardan hangilerine müptela olup hükmüne boyun eğmişse onları tefekkür edip bulmalı ve yok etmeye çalışmalıdır. Bu dört kötü sıfatla nitelenmiş olanlar; Allah'tan, sâlih amel işlemekten uzaklaşıp ibadetinde gevşeklik gösterir, anlamsız düşüncelere dalar, ömrünün uzun olmasını diler, Allah'ın hoşnut olmayacağı fiilleri işler, kendini övüp kimseyi beğenmez. Akıllı kişiler, bu reddedilmiş olan sıfatları nefsinden yok ederek daima nefsi ile mücadele içinde olur. Böylelikle Allah, bu kötü sıfatlar yerine sıdk ve ihlas gibi övülmüş sıfatları insana bahşeder. Salık, zikri, Kur'an okumayı ve şeriat hükmünü kendisine dost edinmeyi Allah'tan niyaz eder. İlim ve hikmet ile Allah'ın marifetini yani varlıkların hakikatini ve ilahi sırları öğrenmeye gayret gösterir.

Üçüncü Bap

Gönlün sırlarını ve Allah'ın kalpteki nurunu kabul etmek hakkındadır. Bu bap on iki fasıldan oluşmuştur.¹⁸ Her fasıl Allah'a yakın olmanın uzak olmadığını açıklar. Allah kullarına nefis vermiştir ve nimetlerini yiyip içebilsinler diye insanları rızıklandırmıştır. Rızıkların helal yollardan kazanmalarını tembih etmiştir. Verdiği bu nimetler karşılığında şükretmeyi vacip kılmış ibadet etmeyi de emretmiştir. Allah Kur'an-ı Kerim'de "*Yiyiniz içiniz fakat israf etmeyiniz.*"¹⁹ buyurarak israfı yasaklamıştır. İnsan nefesine uyup hırs ve açgözlülük yaparak malını çoğaltma peşinde koşmamalı ve malını israf etmemelidir. Çünkü bunun ahirette ona hiçbir faydası

¹⁸ Müellif bu babın 12 fasıldan oluştuğunu söylemiştir fakat 9 fasıldan ibarettir.

¹⁹ Ar'af, 7/31.

yoktur. Salık, rızık endişesine düşmeyip az şeyle yetinerek Allah'a güvenmelidir. Tembellik yaparak ibadetten uzak olup nefse ve şeytana fırsat vermemeli, rızık endişesi için kederlenmemelidir. Dünyada herkes tevekkül içerisinde olması gerekir. Özellikle salık için bu birinci yoldur. Bazı şeyhler, salikin Allah'a tevekkül etmemesi halinde son nefeste imanını kaybedebileceğini nakletmiştir. Tevekkül etmemek Allah'ın gazabına sebep olur. Tevekkül ruhun gıdası olduğu gibi açlık da Allah'ın bir nimetidir. Bu açlık nimetiyle Allah'a sadık olanlar anlaşılır. Tevekkül hakkında şeyhler arasında anlaşmazlıklar meydana gelmiştir. Her biri ulaştığı makama göre tevekkülü yorumlamıştır. Kesin olan şudur ki ölünün kendisini gassale (ölü yıkayıcı) teslim ettiği gibi kul da kendisini Allah'a öyle teslim etmelidir. Allah tevekkül edip kendisini teslim edeni sever, ona rahatlık, yücelik, sevinç ve hayır bahşeder. Allah'a tevekkül ederek bir işe koyulanların işleri hayır ve hoşlukla ortaya çıkararak tamamlanır. Tevekkül ehli olanlar malları toplayıp yığmaz, yarın için endişelenmez, eline ne geçse onu Allah yolunda harcar. Çünkü onlar her baktığı yerde Allah'ın nimetini görür, rızık için kendini bozmaz. Allah tevekkül ehli hakkında şöyle buyurmuştur: *"Onu beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah emrini yerine getirendir. Allah her şeye bir ölçü koymuştur."*²⁰ ve yine *"Allah'a yemin olsun ki, Allah tevekkül edenleri sever."*²¹ buyurarak tevekkül ehlini övmüştür. Tevekkül ile ömrünü geçiren salık, her işinde orta hâli bulmalıdır. Resûlullah, *"Her şeyin iyisi ortada olandır."* buyurmaktadır. Yani bir işi yaparken ne aşırı gitmeli ne de gereğinden az yapmalıdır. Tevekkül etmeyenler ahiretini, akıbetini, Allah'a layık ameli olup olmadığını düşünmez. Allah'a layık amel işleyip iki âlemde de saadete ermeyi düşünmez ve Allah'a yakın olmaya çalışmaz. Böylelikle nefsinin kalbine yerleştiği kötü fiillerden kendisini sakındırmaz. Allah kullarını rızık ile birlikte bu dünyaya göndermiştir. Şayet böyle yapmasaydı bu dünyada bu kadar ömür yaşamak mümkün olmazdı. Bu sebeple Allah'ın verdikleriyle yetinip sabretmek gerekir. Allah irfan sahibi olmamız için herkese hak ettiği kadar rızık vermiştir. Rızıkına tevekkül edenlerin duasını kabul etmiştir. Alın yazısında olan en küçük rızık dahi bir sebeple ortaya çıkar. Şayet kul günahı sebebiyle rızıkına mâni olursa Allah'ın emirlerine itaat ederek rızıkına kavuşmayı beklemelidir. Kul, hırs ve açgözlülükle

²⁰ Talâk, 65/3.

²¹ Âl-i İmrân, 3/159.

başkasının malına el uzatmaz, nimete karşı nankörlük yapmaz ise alın yazısında olan rızka ulaşır. Allah insanları bu dünyaya rızık endişesi duymaları için değil marifeti bilip O'nun emrinde olmaları için yaratmıştır.

1. Fasıll (50b-52b): Allah'ın gönlü nurlandırması hakkındadır. Gönlün nurlandırılmasından kasıt "*salikin kalbine doğan ledünnî bilgiler ve nurlar*"²² anlamına gelen tecellidir. Allah, insanı güzel bir surette yaratmıştır. İnsanlara bir çok rızık vermiş olan Allah, kanaat edip kendisine tevekkülde olunmasını, marifeti öğrenmek için çaba gösterilmesi gerektiğini defaatle Kur'an-ı Kerim'de hatırlatmıştır. Bu âlemin fitne ve fenalık içerisinde olduğunu gören, ahiretteki sorgu suali düşünen kullar, nefsiyle mücadele edip şeriate uymalı ve kendisine güzel bir son hazırlamalıdır. Bütün muradının gönlünde var olduğunu anlayan salik, gönlünün sahibi olduğunu da bilmelidir. Salik, gönlüyle Allah'ın emirlerine uyar. Bu sayede asıl vatani olan ebedî âleme hoş bir biçimde kavuşur. İlm-i zahirin emirlerini yerine getirip onu öğrenmeye çabalamalıdır. Allah'ın emri üzerine gönlüne süluk edip gönlünün sahibi olan salik, insan olma şerefine sahip olmuştur. "*Önce yol arkadaşı sonra yol*" nüktesinden kasıt kulun kendisini doğru yola iletecek bir arkadaşına sahip olması ve onun vesilesiyle gönlünün maliki olarak gönlünü yönetecek yetkiye sahip olmasıdır. Allah, bir arkadaş edinerek bu yola salik olmamız ve özümüze ulaşabilmemiz için ilim vermiştir. Hz. Ali'nin (radıyallahu anh)' "*Beni terbiye eden olmasaydı, Rabbimi bilemezdim.*" buyurmasından kasıt salikin, mürşit vesilesiyle kendini tanıyıp Allah'ın büyüklüğünü, cömertliğini, hikmetlerini anlaması ve gönlünün meliki olmasıdır. Salik; meleklerle, ruhlarla, evliyalarla, şehitlerle ve diğer insanlarla dost olmalıdır ve onlarla oturup kalkmasının sebebini bilmelidir. Salikin edinmiş olduğu bu dostlar, zorluklarla mücadeleyi ve ilmi öğreterek onu Allah'a yaklaştırmaya vesile olurlar. Hz. Muhammed (s.a.v.) ilim, hikmet deryasıdır ve ilim O'ndan yayılmıştır. Bu sebeple hem bâtınen (kalben) hem zahiren (görünüşte) onunla yakın olmak gerekir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ilmiyle dört halife hazretleri, onlardan da silsile ile gelen büyük evliyalar, şeyhler aydınlanmıştır. Şimdi salik, su gibi alçak gönüllü olup herkese ulaşmaya çalışmalı, gerek gönülden dua ile gerekse fiilen gönlü temiz olmayanların temizlenmesine vesile olmalıdır. Böylelikle küçük bir ırmak gibi olan salik, giderek

²² Ceyhan, S. (2011), Tecellî. DİA, Cilt 40, İstanbul, s. 241.

büyük bir derya olan Hz. Muhammed'e (s.a.v.) ulaşabilir. Bâtinen Hz. Peygamber'e ulaşan salık, zahiren de Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kabrini ziyaret etmeli ve duada bulunmalıdır. Ziyareti sebebiyle şefaatlere nail olabilirse mahşer gününde helak olmaktan kurtulabilir. Bâtinen Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vasıl olan salık, zorluklarla karşılaştığında sünnete başvurmalıdır.

2. Fasıll (52b-54b): Tevekkül (Allah'a güvenip dayanma) hakkındadır. Salık, Allah'ın emir buyurduğu şeriat hükümlerini anlamalı, Allah'a ulaştırarak ilmi kazanmak için gerekli olan şeylere rağbet etmelidir. Nefsin hevâsından yani isteklerinden kurtulup sıdk ve ihlası kendine huy edinmelidir. Sıdk sahibi olarak kötü fiillerine tövbe etmeli, zahiren ve bâtinen Allah'a kavuşmaya meyletmelidir. Kur'an-ı Kerim'in ve sünnetin hükmü üzere amel ederek nefsin terbiye etmeli, günahları için gözyaşı dökmelidir. Mürşitinden öğrendikleri ile Allah'a yakın olmak için tevhide vasıta edinmeli, gece gündüz zikretmelidir. Karşısına çıkan çeşitli zorluklara karşı daima sabredip tahammül etmeli, dünya heveslerini gönlünden çıkarmalıdır. Salık, bu sabır ve tahammül sebebiyle Allah'ın lütfuna erişir. Her hâline şükretmeli, yanlış düşüncelerini gönlünden temizleyerek oraya şeriatî yerleştirmelidir. Sülukunda, halvete girerek yani tenhaya çekilerek gönlüne Allah'ın zikrini yerleştirmelidir. Bu zikir esnasında da bütün kötü düşünceleri gönlünden çıkarmalıdır. Halvet ve sâlih rüya sebebiyle zikri gönlüne yerleştirmiş olan salık, veled-i kalp yani her an kendiliğinden zikreden tertemiz bir kalp elde eder. Zikir, gönül gözünün açılmasına vesile olur. Salık, Kur'an-ı Kerim'in ve Resûlullah'ın yolundan giderek, beş vakit namaza devam edip kazaya kalmış namaz borçlarını ödemelidir. Helal-haram konusunda ihtiyatlı davranmalı, hırs ve açgözlülük yapmamalı ve boş sözleri terk etmelidir. Cemaati terk etmeyerek her namaz sonrasında kırk salavat-ı şerif getirip üç vakit Kur'an-ı Kerim tilavetini âdet edinmelidir. Yatsı namazından sonra Mülk suresini okuyup yüz kere istiğfar etmeli, gizli zikir ile meşgul olup o an aklına her ne gelirse onu gönlünden atmalıdır. Gece gündüz Allah'ı zikreden, türlü zorluk ve sıkıntılara sabredip tahammül gösteren ve dünyayı gönlünden çıkarıp nefsin yerle bir eden salık, sonunda velayet ve keramete ulaşır.

3. Fasıll (54b-56b): Salike bir rehber gerektiği hakkındadır. Salık için rehber, ona Allah yolunda yol gösteren, örnek olan ve onu irşat eden mürşittir. Bu yola giren

salik zahir ilmi ile zahirini temizleyerek ibadetini yüceltmiştir. Daha sonra tövbe edip telkin (tarikata yeni girmiş bir müride şeyhin zikir öğretmesi) alarak doğru yol üzeri olmayı seçmiştir. Bâtınını temizlemek ve mertebesini kemale erdirmek için şeyhlerin sözlerini kendisine rehber edinerek sülukuna başlar. Süluk, sözlükte "yola girmek" anlamında kullanılırken tasavvufta "insanı Hakk'a ulaştıran tavır, âmel, ibadet, fiil, hareket ve davranış tarzları"²³ manasına gelir. Salikin belli bir adap ve erkâna uyarak şeyhinin telkinlerine riayet etmesi, muradına kavuşmasına vesile olacaktır. Bir mürşite gönlünü veren salik, artık Allah'ın tecellisini onda görmeye başlamıştır. Gönlünü mâsivâdan yani Allah'tan uzaklaştıran her şeyden temizler. Zira zahirinde olan en ufak bir pislik dahi namazına engel olurken içteki pislikler de sülukuna mâni olur. Allah'ın, "Allah'a yemin olsun ki, Allah temizlenenleri sever."²⁴ buyurması buna işarettir. Allah ismi, insanın kalbine günde yetmiş kere tecelli eder. Salik, kalbindeki kin, kıskançlık, düşmanlık gibi kötü sıfatları görüp temizlemelidir. Çünkü hadis-i şerifte "Muhakkak Allah sizin dış görünüşünüze bakmaz." buyurulmuştur. Gönlünü kötü sıfatlardan temizlemeyenler, arzusuna ulaşamaz ve Allah'a yakın olamazlar. Allah'a yakın olanlar ise daima korku üzere olanlar ve kalplerini temiz tutanlardır. Ve bu kişiler Allah'tan ne isterlerse Allah onları muratlarına erdirir. Kendini beğenme, riya, kibir, öfke, pintilik, kin, kıskançlık gibi kötü vasıflar kalbin kirlenmesine sebep olur. Bu kötü sıfatlara sahip olanların Allah'ın marifetlerini anlaması güçtür. Allah bu kötü sıfatların karşılığında güzel sıfatlar yaratmıştır. İşte salik, bu kötü sıfatları yok edip kendini beğenme ve ikiyüzlülük yerine doğruluğu ve riyasızlığı, pintilik yerine cömertliği, öfke yerine yumuşak huyluluğu, kibir yerine alçak gönüllüğü koymalıdır. Böylelikle "Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanın" hadis-i şerifinin gereğini yerine getirmiş olur. Yine salik, "Sizden biriniz kendi (nefsini) sevdiği gibi mümin kardeşini sevmedikçe (gerçekten) iman etmiş olamaz." hadis-i şerifi gereğince kendi nefsi için istediğini mümin kardeşi için de istemelidir. Salik, Allah dostlarının amel ettiği gibi amel etmeli ki Allah da onu affedip bağışlasın.

4. Fasil (56b-58b): Tövbe edip zikirle meşgul olmak gerektiği hakkındadır. Allah'a yönelen ve şeyhinin sözleri üzerine süluka giren salik, gönlüne şu üç manayı yerleştirmesi gerekir: Bunlardan birincisi Allah'a tevekkül etmektir ve bu tevekkül

²³ Uludağ, S. (2010), Sülük. DİA, Cilt 38, İstanbul, s. 127.

²⁴ Bakara, 2/222.

hâli yukarıda zikredilmiştir. İkincisi tefvizdir. Tefviz, kişinin her işini Allah'a bırakmasıdır. Tefviz sahibi kişi, Allah katından ne gelirse gelsin "*niçin bu böyle oldu*" diye şikayet etmez ve Allah'tan yüz çevirmez. Çünkü başına gelen her şeyin Allah'tan olduğunu bilir ve razı olur. Üçüncü mana ise teslimdir. Bu da tefviz gibi kişinin kendisini tamamıyla Allah'a teslim etmesidir. Salık, bu üç manayı anlayıp kazanmaya çalışmalıdır. Kulun başına her ne kötülük gelirse bunun sebebi günahlarıdır. Çünkü kul, Allah'ın hoşnut olmayacağı fiilleri işlemedikçe Allah onun gönlüne elem vermez. Bu sebeple kul, fiillerini ve sözlerini sürekli muhasebe etmeli, kendisine çeki düzen vermelidir. Hadis-i şerifte de "*Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin.*" buyrulmuştur. Kişi kendi fiilleriyle ilgilenmeli, kötülükten uzak durarak daima istiğfar hâlinde olmalıdır. Nefsin ve şeytanın kalbe yerleştirmek istediği şeylerden gönlünü sakındırmalı ve dünyaya aldanarak gam ve keder sahibi olmamalıdır. Salık, Allah'ın rızasını aramalı, insanlar tarafından kınandığında üzelmemeli, övüldüğünde ise sevinmemelidir. Zira asıl nazar gönüledir. İnsanın sureti ne kadar çirkin olursa olsun Allah surete değil sîrete bakar. Allah'tan gelen hoş ya da hoş olmayan her şeye şükretmek gerekir. Allah kullarını imtihan için nice belalara müptela eder. Hz. Eyyüb, Hz. İbrahim, Hz. Zekeriyya, Hz. Yahya ve Hz. Muhammed (s.a.v.) çokça cefa çekmişlerdir fakat başlarına gelen belaları sabırla karşılayıp Allah'a teslim olmuşlardır. Şimdi salık, bu üç güzel huy olan tevekkül, tefviz ve teslimi hayatına tatbik edip gönlündeki şüpheleri atmalıdır. Daima nefsiyle mücadele ederek ona karşı galip gelmeli, zikir ve tevhit ile nefsinin öldürülmesi için çalışmalıdır.

5. Fasal (58b-60a): Allah'ın kalbe yerleşmesi hakkındadır. Tevekkül, tefviz ve teslimi öğrenen ve Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan salık, Allah'ın zikriyle kalbini nurlandırmıştır. Salık, Allah'ın gönüldeki tecellisini görebilmek için gönlünü günahlardan arındırmıştır. Süluk ehli olup Allah'a kavuşmayı arzulamıştır. Bu sebeple hem zahirini hem de bîatinı temizleyerek gönlündeki hâllere vâkıf olmuştur. Allah, insan kalbini melek cinsinden yaratıp bütün hikmetleri orada gizlemiştir. Kul, kalp vasıtasıyla Allah'a yakınlık elde edebileceğini bilmelidir. Yine bilmelidir ki kul hangi arzusunun aklına getirirse o arzu anında kalbine yerleşir. Salık, gaip âleminde her ne varsa onları ancak kalp gözüyle görebileceğini ve kalbinin gaip âleminden yaratıldığını bilir. Onun için kalp, gaip âlemine meyillidir. İnsan oradan gelmiştir ve daima oraya özlem duyar. İnsanın asıl vatanı orası olduğu için oraya olan muhabbeti

bakidir. Zira her gece insan uykuya daldığında kalp ulvi âleme yükselir ve oradaki hikmetlere kavuşur. İnsan uyandığında vücudunda hâlâ o nesnenin hayali kaldığı için gördüklerini anlatır. İnsanın bedeni zahir âlemde yaratılmıştır. Bir fiilin hayali kalpte nakşolmadığında o el ile vücuda getirilemez. Bütün fiillerde kalp ve beden ortak hareket eder. İnsanlar ancak kalp ve bedenleri ortak hareket ederse Allah'ın emirlerine uyup ona kavuşabilir. Bedenin merkezi dünyadır. Yiyip içerek varlığını sürdürür. Şayet yeteri kadar yiyip içmezse helak olup Allah için hiçbir şey yapmaya gücü olmaz. Bedenin gıdası nefis iledir. Beden ne kadar fazla yiyip içerse nefis de o denli kuvvetli olur. Böylelikle nefis insanı kötü fiiller işlemeye sevk eder. Allah'ın emirlerini yerine getirmeye üşenir, ibadetinde kusur eder. Nefis tıpkı hayvanlar gibi yiyip içip dünya işleriyle meşgul olurken; kalp helak olmamak için daima kendini temiz tutmaya çalışır. Çünkü kalp, bedenin çeşitli uzuvlar aracılığıyla gerçekleştirdiği amellerin boşa gitmesini istemez. Kalp, huzur bulmaya çalışıp özlem duyduğu asıl vatanına dönmeyi diler. İnsan uykuya vardığında bedeni ölü gibi olup bu âlemde kalır, kalp ise ruhlar âlemine yükselerek asıl vatanını seyreder, ruhlar ve meleklerle konuşur. Şayet salık, Allah'ı zikretmeye alışmış ise kalbin hatırında daima o hâl kalır. Bu sebeple beden her uykuya daldığında kalp gözüne gaip âlemi ve hikmetler görünür. Kendine geldiğinde orada gördüklerinin hepsinin benzerlerini bu âlemde gözlemler. Arifler nefislerini öldürerek kalp gözlerini açar ve Allah'ın lütfuna ulaşırlar.

6. Fasıll (60a-61b): Tefviz ve teslimde basiret gerektiği hakkındadır. Salikin basiret sahibi olması, kalp gözüyle görüp olayların iç yüzüne vâkıf olması demektir.²⁵ Allah'a yakınlaşmaya mâni olan perdelerin kalkması için basiret şarttır. Kalbin hâlini öğrenip kalp gözüyle görebilme marifetine ulaşan salık, bütün sözlerini ve fiillerini şer'-i Muhammediyye'ye uygulayıp tasavvuf yoluna girmiştir. Daima fiillerini kontrol altına alıp kötü fiilleri gönlünden atarak bânınını temiz tutmaya çalışmıştır. İnsan akli kararlı değildir. Akıl daima heves içerisindeyken nefis ve şeytan türlü inkârları gizlice gönüle yerleştirir. Ta ki akıla karşı üstün gelip saliki murâdından ayırarak kötü fiiller işletmek ister. Bu sebeple akıl ile nefis daima mücadele içerisinde. Şayet mücadele sonucunda akıl Allah'ın azabını, sual gününü unutursa o zaman insan kötü fiillere başlayarak günah işler. Böylece Allah'ı zikrederek elde ettikleri gönlünden silinir. Bu

²⁵ Uludağ, S. (1992), Basiret. DİA, Cilt 5, İstanbul, s. 103.

durumun düzelmesi için salikin bir an önce kendisine gelip tövbe ve istiğraf etmesi gerekir. Salik, rızık endişesi için kalbine keder yerleştirirse bu bapta elde ettiği tüm güzellikleri kaybeder. Onun için salik, helal dairesinden dışarıya çıkmamalı, basiret üzere olmalı, tevhit ile kalbini temizlemeli, Hakk'ın kelamına Resûlullah'ın fiillerine uymalıdır. Bu sayede nefis ve şeytana galip gelir, hakikat ilmini kavramaya yakınlaşır. Hakikat ilmi vesilesiyle de manen uyanık olma hâli olan yakaza babına ulaşır, sâlih rüya görmeğe başlar ve gönlünde zevk ve şevk hasıl olur. Hadis-i şerifte "*Sâlih rüya peygamberliğin kırk altı parçasından bir parçadır.*" buyurulmaktadır. Hz. Muhammed (s.a.v.) on yıl Mekke-i Mükerreme'de on üç yıl Medine-i Münevvere'de olmak üzere toplam yirmi üç yıl peygamberlik yapmıştır. Bu yirmi üç yıl, altı ay gibi bir süreye nispet edilmiştir. O sebeple peygamberliğin kırk altı parçasından bir parçası da sâlih rüya olmuştur. Bu yola süluk eden salik, kalbini temizleyip sâlih rüya görerek, gördüklerinin misalini bu âlemde bularak Allah'a olan muhabbetini artırır ve Allah'ın cemalini müşahede etmeye erişir.

7. Fasil (61b-63a): İnsan kalbinin her gece âlem-i bâlâya çıkması hakkındadır. Âlem-i bâlâ, ruhlar âlemi için kullanılan bir tabirdir. Allah, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nurundan ruhları yaratmıştır. Ruhlar, melekler âleminde bunca zaman Allah'ın cemalini hayranlıkla seyretmişlerdir. Allah, ruhları emanet ile birlikte dünyaya göndermiştir. Hak'tan ayrı düştüklerini anladıklarında Allah'tan kalbiselim (temiz bir kalp) isteyerek niyazda bulunmuşlardır. Allah da onlara kalbiselimin insanda olduğunu ve varıp onda aramalarını buyurmuştur. Yani kalbiselim insanın kendi içindedir. Ruhlar, Allah'tan kendilerini asıl vatanlarına ulaştırarak, Allah'ın nuruna eriştirecek ve onları bunca eşyadan kurtaracak bir refik (arkadaş) istemişlerdir. Yüce Allah, arkadaş olarak tevhit ve Kur'an-ı Kerim'i layık kılmıştır. Bunlar insanları fâni âlemden baki âleme ulaştırıp Allah'a yakınlaştırır. Tevhit dile gelip: "*beni çokça zikredeni asıl vatanlarına kavuşturmaya ve bunca eşyadan kurtarmaya kefilim*" demiştir. Kur'an-ı Kerim de dile gelip: "*her kim ki benim hükümlerimi yerine getirirse ben onu istediklerine iletirim*" buyurmuştur. Bunun üzerine ruhlar, Allah'tan ayrılıp göğün en üst katı olan arşa gelmişlerdir. Burada bin yıl kaldıktan sonra arşın altında bulunan ve sekizinci felek olan kürsiye inmişlerdir. Burada da bin yıl kalmışlardır. Ruhlar, ilk olarak Allah'ın kudret ve saltanatının tecelli ettiği arşta nurlanmış daha sonra yeri ve gökleri kaplayan kürside kürsi nuruyla nurlanmışlardır. Kürsi nuruyla

nurlanan ruhlar, Allah'tan geldiklerini unutmuş, geldikleri mekân onlara hayal gibi olmuştur. Bu şekilde yedi kat göğün her birinde biner yıl kalarak ve o katların nuruyla nurlanarak yeryüzüne inmişlerdir. Nihayet ruhlar, on kat nur ile nurlanarak insan cisminde bürünmüşlerdir. Böylelikle insanlar Allah'tan geldiği yeri tamamen unutmuş ve on kat nurun her biri kendisine memleket gibi olmuştur. Hikmetler, ruha zarf olan bu on kat nurda gizlenmiştir. Hakk'ın birliğini öğrenmeleri için Allah, her kavme bir peygamber göndermiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.), bize tevhit ile Kur'an-ı Kerim'i getirmiş ve Allah'a ulaşmak için rehber olsun diye şeriatı öğretmiştir. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yolundan giden salık, kötü fiileri terk etmeye çalışır. Tevhit ile Kur'an'ın hükmü üzerine olup ruhlar âleminden yeryüzüne gelirken kendisine zarf ettiği perdeleri kaldırır. Salık, nefesine uymayıp az yiyip içerek kalp gözünün açılmasına gayret göstermelidir. Ancak bu şekilde asıl vatanına erer, gönlündeki sırları anlar ve mertebesini yükselterek muradına kavuşur.

8. Fasl (63a-66a): Sâlih rüya sebebiyle murada ulaşılması hakkındadır. Hadisi-i şerifte " *...Rüyâ üç çeşittir: Birincisi, sâlih rüyâ olup Allâh'tan bir müjdedir. İkincisi, şeytanın verdiği üzüntüdür. Üçüncüsü ise kişinin kendi durumundan kaynaklanmaktadır.* " buyurulmuştur. Sâlih rüyanın en temel özelliği, Allah tarafından bir mesaj içermesidir.²⁶ Kalbindeki sırlara ulaşmak için tevhit ile meşgul olan salık, temiz bir niyetle ibadetini yerini getirip ilim elde etmeye çalışmalıdır. Hak talibine her gece bir suret görünür ve ona sembollerle hikmetler açıklanır. Yine salikin hayır ve şer olarak işlediği her şey Allah tarafından gönlüne yerleştirilir. Salık böylelikle hâlini anlar ve mertebesini yükseltmeye çabalar. Allah'a süluk edenler, her gece tevhit ile meşgul olarak kazandığı şeyleri anlamalı ve gönlünde nakşolan hâlin hamîde (övlmeye değer) ya da emmâre (nefsin insana kötülükleri emreden ilk mertebesi) olduğunu gözlemleyip bu ikisini ayırdetmelidir. Salık, gönlünde meydana gelen semboller ve onun faydalarını bilmeli, rüyayı yakaza babına getirerek kalp gözünü açmalıdır. Bazı büyük şeyhlerin görüşlerine göre bir kişi tövbe edip Allah'ı zikrettiği esnada uykuya dalıp rüyasında meyve ağacı görürse bu rüya-yı hamîdedir ve ibadetin makbul olduğuna işarettir. Şayet meyveler olgunlaşmışsa ibadetin nuru gönle yerleşmeye başlamıştır. Bu rüya, hikmetlerin ortaya çıkmasına işarettir. Gördüğü

²⁶ Paçacı, İ. (2016), Rüyâ'nın Delil Değeri ve İstihâre, *Dini Araştırmalar Dergisi*, c. 19 (48), 109.

ağaçların meyveleri yoksa bu nefs-i emmâredir ve bu günahlarından dönüp tövbe etmesine işarettir. Eğer rüyasında alını hilal şeklinde bir kuş veya onun etini görse bu övülmeye değer bir hâldir. Fakat o kuşun yanından uçtuğunu görse bu ibadet ile elde ettiği güzel amellerin elinden gideceğine işarettir. Tövbe ve istiğfar ederek yanından kaçırdığı kuşu avlamaya çalışmalıdır. O kuşun etini yemesi hâlinde bu sâlih amel işleyeceğine işarettir. Bu kişi gafletten uyanıp yakaza babına ermeğe çalışmalıdır. Rüyada dağ ve orman görse o gün şeriatın dışında hareket ettiğinin nişanesidir. Eti haram olan bir kuş görse bu da nefs-i emmâredendir. Siyah bir şey görse ya da bu siyah şeyi yiyip içse haram yemiş içmiştir. Derhâl tövbe ve istiğfar ile meşgul olmalıdır. Bazen bunlar hissikablelvuku (önsezi) olarak gözlemlenir ve rüyada gördüklerinin aynısını bu âlemde gözlemleyip düzeltebilmesi için Allah tarafından salike bunun gibi hikmetler ima yoluyla verilmiştir. Rüyada Güneş ya da Ay görse bu Allah'ın gönlü aydınlatmasının alametidir. Akarsu görmesi hikmetlerin gönle yerleşmesine ve gönlün dünya pisliklerinden temizlenmesine işarettir. Eğer rüyada beyaz üzüm görse Allah korkusuyla ağladığının ve mertebesinin yüceldiğinin delilidir. Siyah üzüm görmesi ise musibetin başlangıcıdır. Dolayısıyla tövbe etmesi gerekmektedir. Gümüş, altın veya maden görse nefs-i emmâredir. Yanlış düşünceleri gönlünden atarak tövbe etmelidir. Bal görmesi gevşeklik gösterip dünya düşüncelerine daldığının işaretidir. Rüyasında anne-babasını görmesi makamını yüceltmek için terbiye edilmesinin işaretidir. Eğer rüyasında anne babasının kalbi kırılmışsa bu sülukunda hata ettiğinin işaretidir. Rüyada kız kardeşini görürse bu kazaya kalmış namazdır. Namazlarını eda etmelidir. Rüyasında yemek yese bir makama yükseldiğinin alametidir. Vatan görse bu vatan ruhlar âlemindeki asıl vatanıdır. Vatanı; güzel, harap veya başka bir şekilde görmesi asıl vatanını anlayıp o vatana eli boş gitmemesi için çalışması gerektiğinin işaretidir. Rüyada değirmen görüp öğütmesi rızık bulacağıının alametidir. Şimdi salik, tevhit ile meşgul olup şeriaten ayrılmazsa türlü hikmetleri rüyada görmeye başlar. Rüyasında en çok akarsu görmesi önemlidir. Çünkü Allah salike ibadet ve tevhit ile elde ettiği şeyleri, sıraları bu rüya vasıtasıyla semboller hâlinde açıklar. Böylelikle salik, Allah'a erişmek ve makamını yüceltmek için çalışır. Bu bab için söylenecek çok söz vardır lakin "*Arife işaret kâfidir*" buyurmuşlardır.

9. Fasal (66a-69a): Ezel âleminde ruhların Allah'tan yardım dilemesi hakkındadır. Salik, sâlih rüyayı yakaza babına getirmelidir. Sözlükte "uyanıklık"

anlamında karşımıza çıkan yakaza kelimesi tasavvufta gaflet uykusundan uyanıp manen uyanık olma hâlini anlatır. Hâce Abdullah-ı Herevî, yakazanın üç şekilde gerçekleştiğini söyler. Bunlardan ilkinde salık, Allah'ın nimetlerinin sınırsız olduğunu anlar ve bu nimetlerin şükürünü yerine getirme konusunda ne kadar âciz olduğunu bilir. İkinci olarak salık, işlediği günahları bilir, günahlarını düzeltmeye çalışır ve bu günahlarından kurtulmak için dua eder. Son olarak ise salık, hayatı boyunca ibadet anlamında elde ettiklerinin ve kaybettiklerinin muhasebesini yaparak kalan ömrünü boşa geçirmemeye çalışır.²⁷ Yakaza hâlini yaşayan salık, nefsin üçüncü mertebesi olan nefs-i mülhimeye ulaşır ve nefsin bir sonraki mertebesine yani nefs-i mutmainneye erişmek için çabalar. Mülhime sıfatıyla nitelenmiş olan nefis bazen Allah'ın emirlerine uyar bazen de Allah'tan uzaklaşarak mahvolur. Salık, Allah'ın cemaline erişebilmek için gece gündüz zikirle meşgul olmalı, ibadetine özen göstermeli, gönlünü dünyanın alçak heveslerinden temizleyerek günahlarını yok etmelidir. Sâlih rüya alametleriyle gönlünde mutluluk meydana geldiğini anlayan salık, bu mutluluk ile daima Allah'a layık amellerde bulunur. Allah da bunun karşılığında salike ihsanda bulunur. Salık, bir gece zikrederken berzah âleminde (dünya ile ahiret arasındaki âlem) kara bir gövdeye benzeyen kale görür. O kaleyi fethetmek için kalenin dört tarafını dolaşırken kendine gelir. Bu hâl sebebiyle zikir ve ibadete yönelir. Yine tek başınayken birden o kaleyi görüp gönlü nur ile dolar ve kaleyi fetheder. Daha sonra birçok kez Güneş ve Ay'ın kendisine yakın olduğunu görür. Gönlü zevk ve şevk ile dolarak ibadetini artırır. Salık, bu gönül hoşluğu ve muhabbet ile bir gece uykuya dalar ve yakazanın kendisine yaklaşmış olduğunu görür. Artık müşahede ederken vücudu uyuşmaz, gönlü şad olur ve mertebesinde ilerleme kaydeder. İşte bu hâl yakaza babının alametidir. Bundan sonra zikir ve ibadet artar, Allah'a duyulan muhabbet çoğalır. Salikin kaleyi yıkıp fethetmesi günahlarından arındığının hikmeti ve kalp gözünün açıldığının işaretidir. Ayın parlaklığını müşahede etmesinin hikmeti, Allah nurunun gönle tecelli etmesi ve nefisle mücadele içinde olmasıdır. Yakaza esnasında gördüğü deniz, gönlündeki tevhidin hikmetlerini ortaya çıkarmaya başladığının, iki cihan saadetine eriştiğinin ve gönlün nurlandığının alametidir. Viran etmiş olarak gördüğü kale, gönül sahrasını temizlemiş olmasının ve gönlün ayna gibi olduğunun işaretidir. Yine bu, Allah muhabbetinin ortaya çıkıp tamamen yakaza babına erdiğinin de alametidir. Yakaza

²⁷ Ceyhan, S. (2013), Yakaza. DİA, Cilt 43, İstanbul, s. 270.

babındaki salik, çeşitli hikmetleri bilir, hakiki aşka ulaşmaya çalışır ve gönlü ibadet nuruyla dolar. Salikin yakaza esnasında gördüğü Güneş ve Ay gönlünün nur ile dolduğunun alametidir. Yakaza babına erişen salik, görmediği nesnelere görür, dünyanın varlığını terk edip her nereye bakarsa Allah'ın hikmetlerini gözlemler. Yakaza anında bu âlemden imanla göç etmiş ruhlarla kavuşur, onlara oradaki zorlukları sorar ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen zamanda her muradını gözlemlemeye başlar.

Dördüncü Bâb

Hakiki aşkın gönülde ortaya çıkıp kemal bulmasıyla seyr ilallah (manevi yolculuğun başlangıcı) mertebesine ulaşılması, ilim ve marifet yolunun açılıp gaip âleminin ayan olması ve kabiliyetin kemal bulması hakkındadır. Bu bab on fasıldan oluşmaktadır.²⁸ Her fasıl, gönülde gizli olan hakikat ilminin nurunu açıklar. Allah'a yönelip ibadet ile yakaza babına ulaşan salikin gönlünde Allah muhabbeti ortaya çıkar ve onunla varlığını yok eder. Salik, muhabbet nurunun perdesini gönlünden kaldırmaya çalışmalıdır. Bu sayede Allah'a olan muhabbeti kuvvetlenip Allah'ı gönlünden sevmeye başlar, nefsinin heveslerinden uzaklaştırmaya çalışır. Gece gündüz Allah'ı zikreder, Kur'an ile amel eder ve dilini boş sözler söylemekten sakındırır. Helal ve haramı fark edip hırs ve açgözlülüğten kaçınarak gönül gözünü tok tutar. Az şeyle yetinmeyi bilir, gönül kırmaktan sakınır. Tüm bu davranışları sebebiyle salikin kalbi ayna gibi tertemiz olur ve kalpteki gizli inkârlar yok olur. Zındıklardan kendini sakındırır, âlimler ve sâlihlerle oturup kalkar. Kalbini günahlardan temizleyerek ibadetlerini ve zikirlerini kemale erdirir. Allah'ın yolundan sapmayıp Resûlullah'ın şeriatinden ayrılmaz. Şeriatî yaşayışına uygulayarak daima Allah'tan korkar. Salikin gönlündeki zerre kadar olan Allah muhabbeti giderek büyük bir ateş gibi olur ve bu muhabbet ateşi varlığını yakarak yok eder. Yeryüzünde bu muhabbetin taklitleri olsa da bunlarda asla lezzet bulunmaz. Çünkü Allah kendi muhabbetinden daha lezzetli bir muhabbet yaratmamıştır. Bu muhabbetin lezzetini tatmayan bilmez. Çünkü bu hâl ilmidir, söz ile anlatılmaz. Her ne kadar bu hâl söz ile anlatılmazsa da bu hâl erişenler bunu bir misal ile anlatmaya çalışmışlardır. Nitekim Allah muhabbetine erişen kişiler, çoğunlukla mecnun olmuşlardır. Bu muhabbet, kalp gözünün nurunu kuvvetlendirir

²⁸ Müellif bu babın 10 fasıldan oluştuğunu söylemiştir fakat 11 fasıldan oluşmaktadır.

ve saliki hayret makamına erİştirir. Salik, bir parça ekmek ile nefsinı yatıştıracak hâle gelir, özü temizlenir, her iş ona kolay gelir ve hikmet ilmini keşfeder.

1. Fasal (70b-72b): Allah muhabbetinin gönülde zuhur etmesi hakkındadır. Salik; sâlih rüya, zikir ve gönlün yardımını vesilesiyle yakaza makamına ulaşıp gönülde Hak muhabbetini uyandırmaya yönelmiştir. Rüyasında gördüğü şeyleri bu âlemde müşahede edip yakazaya erişerek gönlündeki muhabbetin perdesini ortadan kaldırmıştır. Asıl muradının Allah muhabbeti olduğunu anlayan salik, Allah'ın hikmetlerini araştırıp gözlemleyerek türlü hikmetlere ulaşmıştır. Büyük bir ateş gibi olan Allah muhabbeti, salikin gönlünde hüznün meydana getirir. Salik, Allah muhabbetinin hüznün ile kemal bulabilmesi için gönlündeki ateşe benzeyen nuru uyandırmalı ve tevhidi dost edinmelidir. Bu muhabbet ile hakiki aşka eren salik, onu gönlünde tutmak için ibadetini artırır. Salik, hakiki aşkın gönülde ortaya çıkmasının sebebinin yakaza anında gözlemediği hikmetler olduğunu bilmeli ve bunu tecrübe ederek nice hikmetlere erişmelidir. İbadetinin makbul olması için ilm-i zahirden faydalanmalıdır. Bütün bunlar salikin sülukunda mertebelere ulaşması için vasıtaadır. Salik, Allah'a sıdk ve ihlas ile kul olmalı ve gönlünde ortaya çıkmış olan ezeli muhabbeti daima canlı tutmalıdır. Allah muhabbetini artırmak için çalışıp çabalayan salik, ibadetlerinden lezzet almayı ve Hakk'ın huzuruna saygın bir şekilde çıkmayı temenni eder. Salik, Allah'ın ezel âleminde hakikat nurundan var ettiği ve herkesin istidadına göre verdiği muhabbeti gönlünde bulmalıdır. Allah, gönüldeki muhabbeti aşk ateşiyle yakmış ve o ateşi gönül ocağında gizlemiştir. Aşk ateşinin artması için türlü belalar vermiştir. Salikin ahları ve çektiği hasretin acısı gönlündeki aşk ateşini yakmasına ve hakiki aşka ulaşmasına bir vesiledir. Salikin bundan sonra müşahede babını elde edip kalbe ulaşması gerekir.

2. Fasal (72b-74b): Allah'ın müşahedesini hakkındadır. Yaratılmış olan her şeyde Allah'ı görmeye müşahede denir. Sülukunun başında gözle müşahede eden salik, ileride kalp gözüyle müşahede etmeye başlayarak perdeleri yani insanın Allah ile yakınlaşmasına engel olan her şeyi ortadan kaldırır.²⁹ Salik; riyazet, mücadele ve ibadet ile gönlündeki sırları gözlemlemeye nail olup müşahede makamına erişir. Bu makam, Allah'ın nuruna yaklaşıldığı, gönüldeki bütün kötü sıfatların yok olduğu ve çeşitli

²⁹ Uludağ, S. (2006), Müşahede. DİA, Cilt 32, İstanbul, s. 152.

hikmetlerin var olduğu bir yerdir. Salik bu makamda, kendisini Allah'tan uzaklaştıran engelleri ortadan kaldırır, hakiki aşkı şevk ile kemale erdirir ve Allah'tan ayrı kalmanın derdiyle gönlünü ona layık duruma getirir. Şeriatte kılı kırk yarararak hareket eder, kelime-i tevhidi dilinden düşürmez, ilahi sırlara kavuşmak için sabırla bekler ve onu kalp gözüyle görebilmek için gönlündeki şevki artırarak arayışa girer. Salik, geceleri namaz kılıp gündüzleri oruç tutup kalbini her şeyden temizleyerek Allah'ın nurunu kazanır. Bu nuru kalp gözüyle görebilmek için de varlığını yok eder. Hülasa salikin bu nitelikler ile vasıflandırılması onun seyr ilallah mertebesine (salikin Allah'a ulaşmak için zikre başlayıp manevi yolculuğa çıkması) ayak basmasına ve beşeriyet sıfatını kalbinden atıp tahallûkvâ (Allah'ın ahlakıyla ahlaklanma) sıfatıyla nitelenmiş olmasına vesile olur.

3. Fasil (74b-75b): Müşahede edilen bazı hâllerin sembollerinin açıklanması hakkındadır. Kalbini günahlarından arındıran salik, nurlara kavuşma özlemiyle gönlünü hazırlamıştır. Hasretle bekleyişin sonunda ansızın bir gece nurların parıltısının süratle geçip gittiğini görür. O vakit salikte Allah korkusu hasıl olur ve kendi ayıplarını görüp bu ayıplardan sakınmaya çalışır. Gönlündeki hakiki aşk ile nurları kendisine çeker. Bütün fiillerini şeriate tatbik edip daima kendisini muhasebeye çeker ve cömertlik kapısını açıp nurları bir parıltı gibi görür. Muhabbet ateşi gönlünde yanar. Ansızın bir gece Allah, salikin gönül gözünden perdeyi kaldırır ve yakaza babında nurlar bir şimşek gibi geçer. Salik, bazen ortaya çıkan bazen kaybolan nurları akıl makamında görmeye başlar. Zikir nuru, salikin istidadına göre verilmiştir. Tahammül derecesinin el verdiği miktarda nurları görmeğe kadir olur. Nice geceler bu nurları müşahede etmiştir. Nurlar bazen görünür bazen kaybolur. Nurların bazen görünüp bazen de görünmemesi salikin gözyaşını akıtarak nurları kaybettiğini zannetmesine neden olur. Hâlbuki bu durum hakiki aşkın ortaya çıkmasına vesiledir. Nurlar bazen ateş gibi kırmızı bir renk olarak görünür ama makbul olanı beyazdır. Bu bir aşk ve şevk makamıdır. Mecazi aşka tutulanlar aşk ateşiyle yanmanın nasıl olduğunu bilirler fakat Allah'ı sevip onun muhabbetiyle yanıp yakılanların aşkı bin kat fazladır. Allah'ın ihsanı olan bu aşk ancak bin kişiden birine nasip olur. Salik, özünü bu makama ulaştırıp türlü hikmetleri seyrederek. Bu makama aşk makamı veya büyük şeyhlerin değışiyle seyr ilallah menzili derler. Burada akıl az yer tutar. Salik, zorluklara rıza göstererek kalbini temizler. Başlangıçta zerre kadar olan nur giderek

güneş gibi olur ve sarı renkle görünür. Nurlar bazen uzakta bazen yakınında görünür. Nurlar cisimle temas edince görünür hâle gelir. Daha sonra nurlar ziyadeleşir. En sonunda nurlar celal ile birleşerek birlikte tecelli ederler.

4. Fasıll (75b-77a): Allah ile amade olan kalbin hâlinin açıklanması hakkındadır. Salık, nurları akıl makamında müşahede etmeye başlar. Bu sebeple gönül evinde bir çok hikmet meydana gelir. Yaptığı ibadetlerin Allah katında karşılığının olduğunu bilir ve tevhitle kalbini nurlandırır. Kalp gözüyle gördüğü bu nurlar ile muradına vasil olur yani hakiki aşk ateşiyle yanar. Salık, ölmeden evvel ölmeyi diler. Akıl makamındayken gönlüne doğan ilhamları, zahir âlemde meydana getirmiş ve Allah tarafından ilhâmât-ı rabbâniyeye erişmiştir. Salık bu hâlin zevk ve şevkiyle sanki ölü gibi olmuştur. Bu makam, Allah'ın kelamının bol ve nurunun çok olduğu yerdir. Bu nurlardan birincisi ibadet nuru, ikincisi kalp nuru, üçüncüsü ruh nuru, dördüncüsü iman nuru, beşincisi de irfan nurudur. Bu nurlardan da nice nurlar doğar. Bir kimsenin gönlünde bu kadar nurun toplanması Allah'ın hikmetine ve lütfuna mazhar düşmesine vesiledir. Zira insanın bedeni kara renkli bir eve benzer, gönül de o evi aydınlatan güneş gibidir. Allah, bunca nur ile bir kimsenin gönlünü aydınlatırsa o kişi baştan aşağı nur ile dolar. Böylelikle tüm muradı Allah katında makbul olur. Günahlar gönüldeki nurlara perde olur. Nurlara ulaşmak için zikir ve tevhit ile gönüldeki masiyet perdesi kaldırılmaya çalışılmalıdır. Herkes, Allah'ın bir ihsanı olan bu nurları Allah'tan talep etmelidir. Talep edilen bu nurları elde etmek için tevhitle meşgul olunmalıdır. Böylelikle tüm kötü sıfatlardan kalbini uzaklaştırır. Kalbi temizlenen kişiye bir ışık görünür ve o ışık sebebiyle gönülde zevk ve şevk meydana gelir. Bu sevinç ile de kötülükleri terk eder. Ancak nurları müşahede etmeye talip olmakla Allah'a vasil olunur.

5. Fasıll (77a-79a): Nurların gönülde toplanması hakkındadır. Eğer Allah nasip ederse salık gönlündeki nurları bulup müşahede makamına erer ve yaratılış amacını anlar. Allah, insanın özünü türlü hikmetler ve nurlar ile doldurmuştur. Allah, insanı melaike cinsinden yani O'na ibadet eden iyi nitelikte olan bir varlık olarak yaratmış ve aynaya benzer bir kalp vermiştir. O aynanın iki sureti olup bir sureti bu âleme diğer sureti de Hak tarafına bakar. İnsan bu âlemde nasıl bir kişi olmak isterse kalp aynasına o yerleşir. Artık el, ayak onu işler ve dil onu söyler. Allah, kalp aynasının üzerine

hikmetlerini yerleştirmiş ve o hikmetlerin görülebilmesi için ise o aynada gözler yaratmıştır. Kul, Allah'ın kalp aynasında nakşolan bütün hikmetlerini kalp gözü ile müşahede edebilsin diye Allah kalbe tecelli etmiştir. Allah, insana ibadeti emretmiştir. Bu ibadetler kalp aynasının cilasıdır. Allah'ın emrettiği ibadetlerden yüz çevirenlerin günahı aynaya pas olur ve kalp gözü perdelenir. Kalp aynasının nuru ortadan kalkarak hiçbir nesneyi müşahede etmek mümkün olmaz. Allah'ın ism-i şerifi, kalp aynasının perdelenmesine çare olur. Şeriat, kalp aynasının cila aletidir. Salik, kalp aynasını ibadet ve tevhit ile nurlandırmalı ve ona ezelde verilmiş olan nurdan, perdeleri kaldırarak onu aslına döndürmelidir. Kalp aynasındaki gözler, gözyaşı ve Allah korkusuyla yıkanıp nurlandırılmalıdır. Kalpte gizlenmiş olan hikmetleri o nur ile görerek kemale erdirmeğe çalışmalıdır. Salik, Allah'ın ezel âleminde tertemiz bir şekilde kendisine vermiş olduğu kalbi, ilk hâline getirerek çeşitli nurları kalp gözüyle görür. Bu sayede hakiki aşka erişip melekleri, evliya ruhlarını, arşı, kürsiyi ve levh-i kalem'in (alın yazısı) hikmetlerini kalp aynasında müşahade eyler. Kalbindeki nur bir parıltırken giderek güneş nuru gibi olur.

6. Fesil (79a-80b): Bazen nur ile Allah'a yakın bazen de zulmet ile Allah'tan uzak olmak hakkındadır. *"Hakk'a giden yola nur, ondan sapmaya zulmet denilmiştir."*³⁰ Salik, nefsinin kötü sıfatlardan kurtarıp, kalbini temizleyip bu makama erişmelidir. Özünü Allah'ın hikmet nurlarıyla doldurup güzelleştirmelidir. Daima Allah'ın ismini zikrederek halvete girmeli ve Allah'ın emirlerinden başkasına gönül vermemelidir. Kalbini nefsinin kirlerinden temizleyip *"...Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler..."*³¹ ayetine mazhar olmalıdır. Nefsiyle daima mücadele ederek Allah'a kavuşmaya çalışmalıdır. *"Fakirliğim övüncümdür."* hadis-i şerifini hayatına tatbik etmelidir. Allah'ın sembollerine ulaşım anlamak için halvet ve Hak muhabbetiyle ömrünü geçirmelidir. Böylelikle fenafillah makamına ulaşabilecek yeterliliğe sahip olur. Fenafillah, sülukun son aşamasıdır. Salik, fenafillah makamına varınca özünü çile ateşine atıp can ile cananı birler. Bu sırrın seyrini, muhabbetin hâlini ve emrin hikmetini kendisi ile Allah'tan başka kimseye ifşa etmemelidir. Allah'tan başkasına gönül vermemeli ve bu fenafillah hâlini zikretmemelidir. Zira bu hâli anlatmak mümkün değildir. Halk içinde daima bilip de bilmemezlikten gelmelidir.

³⁰ Uludağ, S. (2007), Nûr. DİA, Cilt 33, İstanbul, s. 244.

³¹ Mâide, 5/54.

Fenafillah makamı dilsiz olmayı gerektirir. Salık, aşk babında müşahede ettiği hâller sebebiyle sırrı ifşaya ve sevgilinin yüzünü açığa çıkarmaya heves etmemelidir. Salık bu sırrı kendisinden dahi gizlemeli ve gönlünden gelen siteme sükûn ederek tahammül etmelidir. Allah, cemalini ona layık kıldığı için şükretmelidir. Salık, fenafillah meyini içip sarhoşluk sebebiyle sırrını açığa çıkaranların sonunun dünya köpeklerini başına toplamak olduğunu bilmelidir. Nice kişiler vardır ki kendilerini pinhan ederek ve bilip de bilmezmiş gibi davranarak ömürlerini muhabbet-i canan ile geçirip gitmişlerdir. Meyin sarhoşluğuyla namahreme sır açanların sonu, başını terk etmektir.

7. Fesil (80b-82a): Hak sevgisinin gönülde kemal bulması yani olgunluğa erişmesi hakkındadır. Salık, kendisine nasip edilen bu hâlden sonra özündeki nurları seyredip gönlünü dünyadan ve dünya ehlinden uzaklaştırmalıdır. Bunlar, bu bapta ulaşılabilecek hikmetlerin manasını anlayıp ömrünü aşk, şevk ve huzur içinde geçirmesine vesile olur. Salık, sülukuna başladığı günden geldiği bu aşamaya kadar ortaya çıkan şeyleri bir bir gönlünde görüp anlamalı, bu derdin devasına ne zaman ulaşabileceğini tefekkür edip hakikat ile kendinden geçmeli ve gönlünde meydana gelen havâtırları anlayıp bu havâtırların beş tane olduğunu bilmelidir. Havâtır, "*salikin kalbine Hak'tan, melekten, nefisten veya şeytandan gelen hitaplar, seslerdir.*"³² Beş havâtır şunlardır: havâtır-1 rahmâni, havâtır-1 kalp, havâtır-1 melek, havâtır-1 şeytan ve havâtır-1 nefis. Havâtır-1 rahmâni, arada vasıta olmadan doğrudan Allah'dan gelen, uyarıcı ve açık bir hitaptır. Havâtır-1 rahmâni, muarız (karşı çıkan) ve mutmain (emin olan) olarak iki şekildedir. Nitekim Allah, "*Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefisini arındıran kurtuluşa ermiştir.*"³³ buyurmuştur. Havâtır-1 kalp, salikin kalbini temizleyip şüphelerden kurtulduğu ve bu sayede Allah'a vasıl olduğu havâtırdır. Nitekim Allah, "*O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah'a arınmış bir kalp ile gelen başka.*"³⁴ buyurmuştur. Havâtır-1 melek, meleklerden gelen ve insanı hayra yönlendiren hitaplardır. Melekler, Allah tarafından kalbe bazı hikmetler yerleştirirler ve bu hikmetlerle kişiyi Hakk'a yakınlaştırırlar. Havâtır-1 kalp ile havâtır-1 melek birbirine benzer. Havâtır-1 şeytan, şeytandan gelen vesveselerdir. Bu havâtır ile şeytan,

³² Uludağ, S. (1997), Havâtır. DİA, Cilt 16, İstanbul, s. 526.

³³ İsrâ, 91/7-8-9.

³⁴ Şuarâ, 26/88-89.

"bu az bir şeydir, bunda bir şey yoktur" gibi vesveseleri kalbe yerleştirerek müslümanlara her dakika günah işletmek için çabalar. Nitekim Allah, "O ki insanların göğüslerine vesvese verir."³⁵ buyurmaktadır. Şeytanın yeri kalptir ve kalpten başka mahale gidemez. Kalp gök sıfatıdır fakat şeytan göğe çıkamaz. Havâtır-ı nefis, nefisten gelen seslerdir. Salikin muradına kolay ulaşabilmesi için şeytanın kalbine yerleştirdiği havâtırı gönlünden atmalıdır. Zira havâtır-ı nefis, kalbe bir şey yerleştirdiğinde o şeyi yapmak kolay gelir.³⁶

8. Fasil (82a-83b): Havâtır-ı kalp hakkındadır. Salik, muhabbet makamına ulaşmalıdır ve bu makama seyr maallah denir. Seyr maallah, ikiliklerin ortadan kalktığı, her an Allah ile bir olmanın farkına varıldığı makamdır. Seyr ma'âllah makamına varıldığında basiret gözü açılır ve ilm-i ledünden haberdar olunur. Mutasavvıflar dinî ilimleri; ilm-i zahir ve ilm-i bâtın (ilm-i ledün) olarak iki başlık altında değerlendirmiştir. İlm-i ledün sahibi olan salik olayların derin anlamlarına, sırlarına vâkıf olur. Vâkıf olunan hâller ifşa edilmez. Çünkü olaylara sadece zahir yönüyle bakan kişilerin bu hâlleri doğru anlayıp yorumlaması mümkün değildir.³⁷ İlm-i ledüne vâkıf olan salik; insanlardan korkmayıp hakikatı konuşur, gönlünün düşmanlarını bilir ve onlardan sakınır. Salik, marifet ilmini gönlüne yerleştirirse kalp gözüyle her zerrede Allah'ı müşahede edeceği ve bütün beşerî zaaflarından kurtulup gönül huzuruna kavuşacağı mutmainne makamına ulaşır. Bu makama gelen salik, nefis-i emmâreden uzaklaşarak kötü fiiller işlemekten sakınır ve basiret gözünü açık tutar. Salik, tövbe edip Allah'a layık amel işleyerek seyr maallah mertebesine kavuşur. Bu mertebeye ulaşması sebebiyle Allah'a yakın olur, basiret gözüyle gaibi görececek hâle gelir, ilim ve hikmeti tahsil edip nefsiyle mücadele eder ve karşılığında Allah'ın yanında yüce makamlara ulaşmayı hak eder. Salik; ibadetleri ile elde ettiklerinin, kötü kimselerle mücadele ederek sahip olduğu faziletinin, Allah tarafından makbul işler yaparak kazandığı ücretinin, nefsin heveslerinden kurtularak elde ettiği sermayenin gönlündeki nurlardan ve Allah'ın ihsanından kaynaklandığını bilmelidir. Bu ihsanlar, Allah'ın salike ilim ve hikmet bahşetmesidir. Bütün bunlar salikin Allah'ın zatına kavuşmasına vesile olup basiret gözünün açıldığının müşahedesinin, gönlündeki saadet

³⁵ Nâs, 114/5.

³⁶ Uludağ, S. (1997), Havâtır. *DİA*, Cilt 16, İstanbul, s. 526.

³⁷ Uludağ, S. (1992), Bâtın İlmi. *DİA*, Cilt 5, İstanbul, s. 188.

ve izzet ile velayet ve kerametın ortaya çıkmasının ve nefsin on kötü sıfattan kurtulup yerine iman vasıflarının yerleşmesinin işaretidir. Salık son nefesde, "(Allah şöyle der:) "Ey huzur içinde olan nefis!"³⁸ ayetindeki kişilere dahil olup Allah'a kavuşmaya layık olmalı ve yine "Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de."³⁹ ayeti gereğince özünü yüce makamlara ulaştırmalıdır. Bilinmelidir ki bu makamlara ve kerametlere ulaşan evliyalar, hem zahiren hem bātinen nefsin heveslerinden sakınarak ve takva sahibi olarak ulaşmışlardır. Bu evliyalar; halka ve Allah'a karşı davranışlarında kalpleri ile hareket etmiş, şeriata uyarak Allah'ın rızasını kazanmış, Allah'a yakın olmak için kalpteki nurlara yönelik zulmetten sakınmış, bütün kötü fiillerden uzaklaşmış, gaip ilimine erişmiş ve her durumda Allah'tan razı olup rahmete kavuşmuş kişilerdir.

9. Fasal (83b-85b): Allah'ın kullarına ihsanı hakkındadır. Salık, Allah muhabbetinin nuruyla aydınlanmaya nail olup gönlüne hakiki aşkı yerleştirmeli ve daima Allah'ı zikrederek kalbini o muhabbetle hazır tutmalıdır. Salık, gönlünde Allah muhabbetinin olduğuna dair alametleri araştırıp bulmalı ve anlamalıdır. Kalpte nice ilim ve hikmet meydana gelmesi, halk tarafından sevilip sözlerine değer verilmesi salikin gönlünde Allah muhabbeti olduğunun alametlerindedir. Allah muhabbeti bir kuştur. O kuş kimin kalbine uçarsa o kimseye kendi huylarını geçirerek muhabbet ateşini yakar. Bu muhabbete nail olanların zikri ve fikri daima Allah ve Allah'a kavuşmak olur. Nitekim hadis-i şerifte, "Kim bir şeyi çok severse, onu çokça zikreder." buyrulmuştur. İki muhabbet bir gönülde olmaz. Allah'tan başkasına duyulan muhabbet gönülden atılır ve sadece Allah muhabbeti kalır. Allah muhabbeti bir gönüle girdiğinde o gönülde nice ilimler var olur, hikmetle konuşulur, iki âlemin padişahı olunur ve Allah'ın nuruyla aydınlanılır. Yine Allah muhabbetinin artmasıyla gönülde kimyâ-yı saadet yani insanı manevi bir olgunluğa ve mutluluğa erişterecek olan ilim ortaya çıkar. Allah'ın zikri, Resûlullah'ın hasleti, ashab-ı kirâmın menkıbeleri, evliyaların hâlleri ve şeyhlerin güzel vasıfları Allah muhabbetiyle ortaya çıkmıştır. Gönlünde Allah muhabbeti olan salık, bu kişilerin muhabbeti ve huylarıyla vasıflanır, boş sözleri terk eder. Şayet gönülde bu muhabbetin tamamı değil de eseri bulunuyorsa yine kalbde türlü hikmet ilmi meydana gelir ve her biri farklı ilmin ortaya çıkmasına vesile olur.

³⁸ Fecri, 89/27.

³⁹ Yunus, 10/62.

Salik, bu alametlerle Allah muhabbetinin gönlünde olduğunu anlar. Bu muhabbete ulaştıktan sonra herkesten alakayı kesmeli, ahlakını değiştirmeli, gözyaşı dökmeli, hiçbir sebeple dünyaya muhabbet duymamalı ve bugünün işini yarına bırakmamalıdır. Salik, kendisini Allah'tan uzak tutacak şeylerden sakınıp, her yerde Allah'ın rızasını gözetmelidir. Zira Allah'ın rızası Allah muhabbetini meydana getirir. Allah'ın kelamı olan Kur'an-ı Kerim'e, Allah dostları olan peygamberlere ve evliyalara muhabbet ve hürmet etmek vaciptir. Salik, dünya muhabbetlerinden sakındıkça içindeki Allah muhabbeti artar. Muhabbet gizli bir sırdır, o muhabbet ne sözle anlatılabilir ne de tasvir edilir.

10. Fasil (85b-88a): Allah muhabbetinin gönüle yerleşmesi hakkındadır. Salik, Allah muhabbetinin gizli bir sır olduğunu ve ona kavuşmanın zor olduğunu bilmelidir. Bu sebeple salik, olur olmaz o muhabbetin ateşini elde etmeye çalışamaz, gönlündeki zevk ve şevki bildiremez ve varlığını yok edip beşeriyeti gönlünden atamaz. Salik, bu derdin dermanının Allah'a kavuşmak olduğunu anlayıp bilmediği ve bunun derdiyle dertlenmediği takdirde bu muhabbete ulaşamaz. Allah muhabbeti gizli bir sırdır. Bu sevdanın hâli başkasına anlatılıp ifşa edilirse muhabbet kuşu gönülden kaçarak gıybet sahralarına uçar. Bu durum nice kişileri dert sahibi etmiş ve akıllarını yitirip dağlara düşmelerine sebep olmuştur. Allah muhabbetini gönlünde taşıyan kişiler, o muhabbeti kimseye açıklayıp anlatamadıklarından dolayı bu zor hâli tamamıyla kendi özlerinde yaşamış, Allah aşkıyla yanıp tutuşmuşlardır. Gönüllerine yerleştirdikleri Allah muhabbetiyle kendilerini avutmuşlardır. Salik de bu derdin feryadıyla gözyaşı dökmeli ve bu zor hâli kendi özünde yaşamalıdır. O muhabbet ile Allah'ın nurunu elde eder, aşk ve muhabbetin cezbesiyle özüne ulaşıp o nurların artmasını sağlar. Bu nurlar sebebiyle Allah'a kavuşarak muradını gerçekleştirmiş olur. Gönlündeki nurlar ne kadar fazlaysa Allah'a yakınlığı da o denli artar. Salik, şeriatten uzaklaşarak Allah'tan ve marifetden mahrum kalmasının sebebinin gönlündeki zulmet olduğunu düşünmeli ve bu zulmetten sakınmalıdır. Bu mahrumiyeti gidermek için Allah'ın nurunu artırmaya çalışmalı, ruhunu ve bedenini bu sevda ile doldurup Allah'a yakın olmaya daima hevesli olmalıdır. Salik, özünü muhabbet ateşine fitil ederek tutuşur, aşk ve şevk yağıyla da özünü yok ederek nura kavuşur. Nitekim peygamberler, Allah'a ve O'nun aşkına kavuşmak için nice zorluklara razı olmuşlar ve özyüklerini bu muhabbete feda etmişlerdir. Hz. İbrahim (a.s.) bu muhabbet ile Allah'a ulaşmıştır.

Kemaliyle Allah'a yakın olabilmek için özünü ateşe atmış ve sabretmiştir. Etrafında ona yardım edecek insanlar varken o Allah'a sığınmıştır. Bu sebepten dolayı ismi "*Halîl*" yani "*gerçek dost*" olmuştur. Hz. Cercîs'in (a.s) yetmiş kere katledilmesi ve bedeninin çömlöklere atılmasına dayanması; Hz. Eyyûb'un (a.s.) mübarek bedenini yedi yıl boyunca kurtlar sarmasına karşılık Hz. Eyyûb'un (a.s.) bu acıya sabretmesi Allah muhabbetinden gelmektedir. Hz. Eyyûb (a.s.), sıhhat bulması için Allah'a dua etseydi Allah duasını kabul ederdi. Fakat o bu muhabbetin lezzetini tatmıştır. Özünü muhabbet ateşine fitil etmeyen, aşk ateşinde yanmanın ne olduğunu anlayamaz. Yine Yunus'un (a.s.) gemiden atılması ve balığın karnına girmesine rıza göstermesi Allah'a olan muhabbetindedir. Veyahut Musa'ya (a.s.) denizi yardırap kavmiyle oradan geçiren; Hz. İsa'yı (a.s.) kundaktayken konuşuran; Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'de Kureyş süfehasından nice seneler cefa görüp hepsine sabrettiren Allah muhabbetidir. Yine çehâr yâr-i güzîn'in bütün varlıklarını nisâr ettiren, savaşlarda tenlerinin parça parça olmasına razı kıldıran; silsileyle gelen bu kadar evliya-yı 'azâm ve meşâyih-i kirâm'ın türlü sıkıntılara maruz kalıp tamamına sabredip Allah'a ulaştıran; şair Nâbî'nin dilinden dökülen sırları, sözle ve yazıyla açıklatan Allah muhabbetidir. Gece gündüz sıkıntıyla feryat edip gözyaşı döktüren, insanı varlığından geçiren, sahipsiz kalmamak için özünü mâsivâdan el çektiren hep Allah muhabbetidir.

13. Fasil⁴⁰ (88a-89a): Allah'ın nurunun herkese erişmesi hakkındadır. Salık, gönlünde bu nurları görebilecek gözler açıldığını anlamalıdır. Özünü temizledikçe Allah'ın lütuf ve keremine ulaşır. Böylelikle rüya makamından yakaza makamına, yakaza makamından müşahede makamına, müşahede makamından ise Allah'ın her daim insanları gözetleyip kontrol altında tuttuğu murakabe makamına erişir.⁴¹ Salikin gönül gözü, ilk olarak duman içindeymiş gibi görür. Çünkü duman gönül gözünü bağlamıştır. Bu durum istidadından kaynaklanmaktadır. Salık o an eve benzer bir nesne gözlemlemeye başlar. Daha sonra o ev örtülü bir şekilde giderek yaklaşır. Akabinde o ev duman gibi puslu görünür. Salikin, gönül gözünün perdesi kalktığında o ev açıkça görünür ve o evden bütün vasat fiillerini görür. Şeriatin dışında bir fiil işlediği vakit o evi kirli, hatta bir tarafa yıkılmış şekilde görür. Salık, o evdeki fiillerini

⁴⁰ Müellif, 10. fasıldan sonra 11. ve 12. fasılı atlayarak 13. fasıla geçmiştir.

⁴¹ Uludağ, S. (2006), Murâkabe. *DİA*, Cilt 31, İstanbul, s. 204.

tecrübe ederek görmelidir. Daha sonra o ev durgun bir şehir gibi görünürken yavaş yavaş insanlarla dolmaya başladığını müşahede eder. Ne vakit o şehir gelişip güzelleşirse bu durum veled-i kalb zuhurunun alametidir. Yani kalbini nefsanî isteklerden, mâsivâdan arındıran ve Allah'a ulaşmasını engelleyen perdeleri de ortadan kaldırarak salikin cisim âleminde geçip ruhani âleme ermesidir. Bundan sonra salik ruhlarla kavuşmuş ve onların sözlerine kulak vermiştir. Ruhlar, her ne derlerse meydana gelir, daha sonra hayal gibi salikin gözünün önünden geçerler ve son olarak açık bir şekilde kimini delikanlı, kimini yaşlı bir şekilde görünür. Salik, bunları birer ikişer geçip giderken akın akın görmeye başlar ve onlardan çokça ilim tahsil eder.

Hâtîmetü'l-Kitap (89a-91b): Bu bölümde Şeyh Ömer Efendi, önce kısaca kendi sülukundan bahsetmiştir. Sonra aşk ateşiyle bazı hâlleri haddinden fazla açıklayarak kaleme aldığını dile getirmiştir. Bu eserden nasiplenen salikin Allah'ın nuruna erişmesini, şer'-i şerifden dışarı ayak basmamasını, nefse fırsat vermeyip öğrendiği ilimle amel etmesini ümit etmiştir. Daha sonra ise bu kitabı inceleyip hataları örtenlere dua etmiştir.

2.METİN

2.1. Dil ve İmlada İzlenen Yol

1. Metnin orijinal hâline en yakın olabilmesi için çevriyazıda 17. yüzyılın fonetiğine bağlı kalınmıştır.
2. Transkripsiyon işaretleri gösterilmiştir.
3. Metinde kırmızı mürekkeple yazılan kelimeler kalın ve siyah renk ile; Arapça ve Farsça ibareler, ayetler, hadisler ise italik yazılarak belirgin olması sağlanmıştır.
4. Özel isimlerin yazımında büyük harf kullanılmıştır.
5. Yazım hatası, sözlüklerde karşılığının bulunamaması gibi sebeplerle okunamayan kelimeler, orijinal hâliyle verilmiştir.
6. Derkenarlar ayrı bir başlık altında verilmiştir ve okunamayan derkenarlar üç nokta ile gösterilmiştir.
7. Arapça ve Farsça kelimelerin başına gelen edat ve ön ekler, birleşik sıfat ve isimler kısa çizgi ile ayrılmıştır.
8. Farsça kelimelerdeki vav-ı ma'dûleler transkripsiyonda gösterilmemiştir.
9. "İle" bağlacı bazı kelimelerde bitişik bazı kelimelerde ise ayrı yazılmıştır. Birlik sağlanması amacıyla bütün "ile" bağlaçları ayrı olarak yazılmıştır.
10. Metinde bazı kelimelerde gösterilmeyen belirtme hâli eki tamamlanmamış, orijinal hâliyle bırakılmıştır.

2.2. Metin

2.2.1. Faşl-ı 'Âşer

Nefsiñ şifât-ı erba'ası beyânındadır (15) ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün nefsiñ hâlini bilüb (16) añladıñ pes anıñ dört dürlü şifât-ı mezmûmesin (17) andan izâle etmege sa'y idesin ol şifât-ı erba'a **46b** (1) bunlardır hıkd hâsed kibir ğazab zîrâ bu dört (2) şifâtdan hezâr şifât-ı nefsdan tevellüd ider bu şifât-ı (3) erba'a cümle şifât-ı mezmûmeye ata ana gibi cümle (4) şerr işler bunlardan hâşıl olur ve insân (5) bu dört şifâtdan elbette nefesine mübtelâ olub (6) râm olmuşdur görmez misin bir şey' kalîl nesneden (7) ötüri insân tehevvue gelse bunca nâ-meşrû' (8) ef'âl andan zuhûra gelür envâ' fitneler hâşıl (9) olur kibr ü ğazab evcinden cem' halk beninde (10) olan cenk ü cidâl ü harb u kıtâl u huşümet (11) ü niza' cümle andandır ve intikâm almak ve dünyâda kâm (12) almak ve devlet-i cihâna dalmak heb bunlar andandır (13) cümlesi bu dört şifâtdan hâşıldır

zīrā gāzab (14) zamānında bunca beyhūde sözler vücūda gelse (15) gerekdir kaçan nefis gāzaba geldikde şeytān ‘aleyhi (16) mā yesteḥaḳ kelām-ı nā-pesendīde ilkā ider maḥzā (17) kendi ḥükmi muḳtezāsınca bunca nā-meşrū‘ teküllüm **47a** (1) olunub orada ‘adāvet ḥāşıl olur ve ol kişi (2) şeytanet ile iştiḥā bulur ve ‘ayş nūş ve lāf ü güzāf (3) etmek daḥı ol şifatlardan mütevelliddir anıñcün cānib-i (4) Ḥaḳḳa teveccüh iden ve anıñ ‘azāb u ḳahrından ḥavf (5) iden bunları kendi nefsinde bulub izālesine (6) sa‘y ider ve dā‘im nefsi ile urışur durışur (7) ve bu şifatlardan ḳangısımñ eline özini virmişdir (8) ve ḥükmüne rām olmuşdur anı tefekkür idüb yoḳlar (9) ve ḳangı şifāt ḡālib ise ḥükm anıñdır zīrā ḡālib maḡlūbı (10) maḥv ider ve bu şifāt ile mevşūf olanlar Ḥaḳdan (11) ba‘īddir ve Ḥaḳḳa lāyık ‘amel-i şālihden daḥı berī (12) ve ‘ibādetde süst ider ve kāhillik getürür ve (13) ‘ibādetde ḳaçar ve bī-mā‘nā tefekküre ḫalar ve kendüye (14) ḫül-i ‘ömr ‘arz ider ve dā‘im ef‘āl-i nā-pesendīde (15) zıkr ider ve kendüyi begenüb ben ben diyü (16) özin öger ve kimseyi begenmez pes ‘āḳil olan kişi kendi (17) nefsinde bu şifāt-ı reddiyyeyi giderüb dā‘im **47b** (1) dā‘im riyāzet ü mücāhede üzere olub ola kim (2) Ḥaḳ Sübhāne ve Te‘āla luḫfen ve keremen bu mezmūme yerine (3) şifāt-ı maḥmūde iḫsān buyurub şıdḳ u ihlās (4) vaz‘ ide ve zıkrı dilde enīs ve tilāvet-i Ḳur‘ānı (5) celīs itdire diyü leyl ü nehār Ḥaḳdan anı temennā eyler (6) ve ḥükm-i şer‘i yār-i ḡār idüb ‘ilm ü ḫikmet vādīlerine (7) düşüb kemāl-i ma‘rifet-i Ḥaḳḳa iştiḡāl gösterüp (8) taḫşīle sa‘y eyler

2.2.2. El-bābūs’s-Sāliḡ

Üçüncü bāb esrār-ı (9) dilden bir nev‘ ‘ilmiñ ḫikāyetini ve ḳalb-i nūr-ı zāt pertevini (10) ḳabul etmek zıkrı beyānıñdadır ve bu bāb on iki (11) faşl üzere mebnīdir ve her faşl ḳurb-ı Ḥaḳḳa ḳarīb (12) olduḡınıñ şerḫi beyānındadır ey sālīk-i rāh-ı Ḥüdā (13) çün Ḥaḳ Sübhāne ve Te‘āla ḳullarına nefis virdi (14) ve ni‘metini ekl ü şürb ideler diyü taḳdīr-i rızḳ itdi (15) ve ni‘meti muḳābelesinde şükri vācib ḳıldı ve tā‘at (16) u ‘ibādet ile emr itdi ve kesb-i ḫelāl ile ol (17) rızḳı bu ‘ālemde kesb ideler diyü tenbīḫ ḳıldı **48a** (1) ve bu bābda ḥāşıl olan ni‘meti daḥı isrāfdan (2) şaḳınalar diyü *külū veşrabū velā tusrifū*⁴² buyurdu (3) tā kim herkes bu bābda şādır olan āyet-i kerīme (4) mücibince nefse uyub ḫırş u ḫama‘ cihetiyle (5) māl u erzāḳ izdiyād idüb beyhūde yere

⁴² Yā benī ādeme huzū zinetekum ‘inde kulli mescidin ve **kulū veşrebū velā tusrifū**, innahu lâ yuḫibbu-lmusrifin: "Ey Ademoḡulları! Her mescitde ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin). Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü o, israf edenleri sevmez." Kur‘ân-ı Kerim, Ar‘af, 7/31.

anı şarf (6) etmeye ya'ni ahirette aña fâ'idesi olmayan nesneye (7) malımı şarf etmekten hâzer ile kanâ'at üzere olub (8) bāb-ı tevekkülden ayrılmaya ve birkaç günlük 'ömr için fermān-ı (9) Hâkdan 'udül etmeye ve bu 'âlemde ehl-i serefdan olub (10) dā'im rızq endîşesine müstağrak olub anı kendüye (11) pîşe idinmeye ve ol sebep ile gönül hānesine kesel (12) virüb tã'at-ı Hâkdan dūr olmaya ve fikr deryāsına talmagla (13) nefis ü şeytāna fırsāt virmeye ve gām u gūşsa bābını (14) rızq endîşesi için küşāde idüb kendüye keder (15) virmeye ve bu 'âlem-i bî-vefāda anıñçün derd ü belā (16) ve renc ü anā' ve meşakkat u cefā hāşıl etmeye zīrā bu (17) 'âlemde herkese tevekkül-i Hâk üzere olmağ lāzımdır **48b** (1) huşūşen sālīke bi't-tarīkū'l- ulādır tālīb-i Hâk olan (2) sālīk dā'imā tevekkül bābında olmağ gerekdir ba'zı meşāyihden (3) menkūldür ki bir sālīk tevekkül-i Hâk olmasa aña korku (4) vardır ki soñ nefesde zevāl-i imāna irişmeye zīrā (5) tevekkül yeryüzünde celālullahdır anıñla tālīb olanlarıñ (6) kalbi merbūt olur gerek ki kalbleri kuvvet bulub rūha (7) gıdā hāşıl ola ve açlık yeryüzünde ni'metullāhdır kim anıñla (8) şiddıkların yedini tıyar tevekkül hakkında meşāyih-i kirām (9) hāzerātından ihtilāf-ı keşīre vāki' olmuşdur ya'ni her (10) biri vāşıl olduğı mağāmdan haber virüb söylemişdir (11) ahvağ olan budur ki kul kendi özin Rabbü'l-'izzete (12) şöyle teslīm ide kim meyyit kendüyi gassāle teslīm (13) etdüğü gibi ve hırş u tama'dan özin perhiz ide (14) zīrā Hâk Te'āla hāzreti aña tevekkül idüb özin teslīm (15) ideni sever ve dügeli rahatlığı ve ülülüğü ve şādlığı (16) ve hayrı tevekkül içinde olana virdi görmez misin (17) her kim bu 'âlemde Hâk Te'ālaya tevekkül itdi ba'dehū **49a** (1) bir murāda mübāşeret kıldı ol murād hayırla ve hoşluk ile (2) hāşıl olub tamām oldı ve ehl-i tevekkül olanlarıñ (3) zaḥīre-i mu'ayyenesi anlar kendiler için zaḥīre iddiḥār⁴³ idüb (4) yıgımaz ve bugünü yārına kıala diyü kayırmaz ve rızq (5) için endîşe idüb gām u gūşsa yemez ve her ne kim ni'met-i (6) Hâkdan eline gire anı ol sã'atde Hâk yoluna isār eyler (7) zīrā her ne cānibe nazār iderse ni'met-i Hâkla amāde olmuş (8) görür ol cihetle rızq için kendi özin tağyīr (9) ola diyü rıza virmez nitekim Hâk Te'āla mütevekkilīn (10) olanları Qur'an-ı 'Azīmde zıkr idüb buyurır *vemen yetevkel* (11) 'alāllāhi fehuve hasbuhu⁴⁴ ve āyet-i uḥrada medḥ idüb

⁴³ Müellif tarafından "iddihār" kelimesindeki ى harfi unutulmuştur.

⁴⁴ Ve yerzukhu min haysu lâ yahtesibu, **vemen yetevkel 'alāllāhi fehuve hasbuhu**, innallāhe bâligu emrihi, kad ce'alallāhu likulli şey-in kadrān: "Onu beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah emrini yerine getirendir. Allah her şeye bir ölçü koymuştur." Talāk, 65/3.

buyurur (12) *vallāhü yuhibbu-lmütevekkilîn*⁴⁵ tâ kim kulları tevekkül bâbına (13) yapışub bu ‘âlemde anîla ‘ömrin geçüre ve her umürda (14) vasaţü’l-hāl olub gide nitekim demişlerdir *hayr* (15) *ül-umûri*⁴⁶ ya’ni ne ifrât ve ne tefrîţ üzere (16) ola görmez misin tevekkül hakkında olmayanlar leyl (17) ü nehâr rızq endîşesi hırşına düşüb kendi **49b** (1) ‘ömrini anîñ yolunda ifnâ ider ve bir lahza ol endîşeden (2) hālî olmaz ve bu derd için kendi kâmetin kemân idüb (3) te’essüf çekmekdedir endîşe etmez kim bu bî-çâre cân (4) kanda gidecekdir ve ne ‘uqbaya irecekdir ve yârin (5) ne ‘uqûbete girecekdir ve bende Hâkka lâyıķ ‘amel var mıdır (6) kim Hâk Te’âla anîñ muķâbelesinde du’âmı kabûl idüb (7) dü ‘âlem devleti müyesser ide ve sırrına nâ’il idüb kendine (8) karîb olam diyü çalışmaz ve nefis ilķâ etdügi ef’âl-i (9) mezmûmeden ihtirâz idüb özin perhîz etmez (10) anı iz’ân itmez kim Hâk Te’âla kullarına dirlik virmeķçün (11) rızq yaradub ihsân etmişdir ve dirliklerini kullarıñ (12) rızķı ile karîñ idüb bu ‘âleme göndermişdir ve her(13) kesin ‘ömrünü ve rızķını taķdîr etmişdir ve rızq ile her (14) kes hayât bula diyü ‘âdet kumuşdur eger Hâk Te’âla (15) dirliği rızq ile karîñ etmese bu ‘âlemde bunca yıl (16) ‘ömr sürmek mümkün olmazdı ammâ Hâk Te’âla kulların (17) ‘ömrünü rızķı ile taķdîr idüb bu ‘âleme göndermişdir **50a**⁴⁷ (1) ve herkesiñ ‘ömrünü ve rızķını taķdîr etmişdir ve rızq (2) ile herkes hayât bula diyü ‘âdet kumuşdur eger Hâk (3) Te’âla dirliği rızq ile karîñ etmese bu ‘âlemde bunca (4) yıl ‘ömr sürmek mümkün olmazdı ammâ Hâk Te’âla dirliği (5) kulların ‘ömrünü rızq ile taķdîr idüb bu ‘âleme göndermişdir (6) ve herkese anı beraber idüb virmişdir anıñçün Hâkķıñ (7) virgüsüne kanâ’at idüb şabr lâzımdır zîrâ bu (8) ‘âlemde ma’rifetullâh hümâsını taşşîl için herkese (9) müsteħaķ oldığı deñlü rızq virdi ve tã’at ile (10) emr itdi ve rızq tevekkül idenleriñ du’âsını kabûl (11) etmişdir ve hâllerin Kur’ân-ı Kerîminde zıkr idüb (12) herkesiñ rızķına mütekeffil olmuşdur ve muķadder olan (13) rızq-ı ednâ bahâne ile hâşıldır velâkin sen kendi (14) rızķına ma’şîyeti perde idinürsen Hâk Te’âla (15) emrine itã’at kıl Hâk daķı yakîñ olunan rızķı (16) ta’cîl üzere saña göndere ve daķı hırş u tama’ (17) sebebiyle ğayriniñ malına el uzatmaz ve kimseye küfrân-ı **50b** (1) ni’met olma tâ kim saña muķadder olan rızqta nâ’il (2) olasın nitekim demişlerdir **beyit**

⁴⁵ **Vallâhu yuhibbu-lmütevekkilîn:** "Allah'a yemin olsun ki, Allah tevekkül edenleri sever." Âl-i İmrân 159. ayetten iktibas edilmiş bir ifade.

⁴⁶ **Hayrül-umûri evsatuhâ:** "Her şeyin iyisi ortada olandır." Hadis.

⁴⁷ Müellif 49b'nin son 5 satırını 50a'nın ilk beş satırında tekrar etmiştir.

cidd ü cehd etmek degil (3) hâcet saña

ğarîme-i rızkıñ gelür elbet saña

(4) pes bu ‘âlemde rızķ endîşesiçün yarādılıub gelmediñ (5) bil kim Hâķ Te‘āla seni taḥṣîl-i ma‘rifet için bu dünyāya (6) gönderdi tā kim emr ü fermānında olub çalışasın (7) zîrā Hâķ Te‘āla va‘dettiği rızķı saña virse gerek (8) ḥāṣā ki va‘dinde ḥulf etmez elbette bir lu‘bla saña (9) iriṣdirse gerek

2.2.2.1. Faşl-ı Evvel

Nūr-ı zāt dile pertev (10) urduğı beyānındadır bilgil ki ey sālîk-i rāh-ı Hūda (11) çün Hâķ Sübhāne ve Te‘āla zāhîrde insāna bu ḥüsn şüreti (12) virdiği rızķa kanā‘at idüb tevekkül-i Hâķda olub (13) dā‘im taḥṣîl-i ma‘rifet için sa‘y idüb dürişün diyü (14) bize her vechle āyāt-ı kerîmesiyle tenbîh itdi imdi her (15) müşkil bu ‘âlemde añlanub bilinmişdir pes bu ‘ālemiñ ḥālîni (16) eger kemāliyle bî-vefā oldığñ müşāhede idüb iz‘ān (17) ettiñse ve şūr şer zamānı idüğün añladıñsa ve aḥîret **51a** (1) aḥvālîni zerrece ḥāṭıra getürüb endîşe kıldıñsa ḥazret-i (2) Kūr‘ānda zîkr olunan aḥvāle i‘tikād virüb aḥîret var (3) idigini taṣdîķ idüb anda olacaķ su‘āl ü cevaba (4) inandıñsa pes niçün öz cānına varacaķ bir mekān naķl (5) etmezden muḳaddem tedārik etmezsin ve nefse mümkün olduğı (6) deñlü zecr idüb çok kerre kesret-i yemîn ile ḥilāfı (7) gerek etmezsin ve kelāmını şer‘a taṭbîķ etmezsin ve özin (8) münekker olan nesneden perhîz etmezsin ve kendin için (9) Hâķ Te‘āla ḥazretinden ḥüsn ḥātime recā etmezsin ve bir an (10) varacaķ yerini ferāmüş etmeyüb leyl ü nehār anıñ ardınca (11) olub Hâķ lâyıķ ‘amel-i şālîḥ işleyüb zuḥr-ı aḥîretiñ ola (12) diyü tedārik etmezsin ve cisminiñ ḥālîni çünküm kemāl (13) üzere añlamışsın ve cem‘ murād u maḳşūd anda mevcūd (14) idigin ḥāşıl eylemişsin bunı daḥı iz‘ān et kim (15) Hâķ Te‘āla seni ol cisme mālîk kıldı anıñçün kim sen (16) anıñla Hâķķıñ fermānına iresin ve vaṭan-ı aşliyye ki ḥoş (17) vechle varasın ve Hâķ ile ḥaķ olmağa sa‘y idüb **51b** (1) aña vuşül kılasın ve ‘ilm-i zāhîr ḥükmi üzere olub (2) kendine ‘ilmi vesîle idinüp ta‘lîmine boyun viresin (3) ve Hâķķıñ fermānı üzere cismine sülük idüb özin (4) mülküne mālîk olasın ve sen seni anıñ kelāmıyla (5) insān kılasın nitekim buyurmuşlardır *er-refîķ sümme‘t-tarıķ*⁴⁸ (6) nüktesi budur ki refîķ ile sen kendi özin mülküne (7) mālîk olub dil mülkünde şāhib-i taşarruf olub (8) sen seni ne nesnesin iz‘ān idesin cem‘ aḥvāl ile (9) Hâķ Te‘āla seniñ

⁴⁸ Önce yol arkadaşı sonra yol.

öz vücūdını zeyn etmiş ve bunlarıñ (10) cümlesinden bir an münfek degil dā'im seniñle bilebilir (11) pes bu denlü 'ilm ki sende vardır Hâk Te'āla anı saña (12) anıñçün ih̄sān kıldı tā kim sen anıñ cümlesiyle bilmiş (13) olasin ve kendine bir refīk idinüb bu yola sālīk (14) olub özin özini añlayub zeyn olduđuñ 'ilme (15) dürüşesin nitekim bu bābda İmām 'Ali kerremallāhu veche (16) buyurmuşdur *levle 'l-mürebbe' lemā 'araftü rabbī*⁴⁹ bu ki işaretdir (17) mürebbe' sebebiyle sen kendi vücūdunu Hâk Sübhāne ve Te'ālanıñ **52a** (1) hāzretiniñ 'azametini andan bilesin ve kendi özine (2) nā'il olub Hâk Te'ālanıñ lu'f u keremini ve insāna (3) 'atā' kıldığı hikmetini kemāl üzere iz'ān idinüb (4) kendi memleketiniñ melīki olasin ve insān kim idüğüñ (5) añlayasin ve melā'ike vü ervāh evliyā vü şühedā ve (6) ğayr insāna yār-i ğār olub hem-nişin olduđuñ (7) nedendir vākıf olasin ve Hâk'kıñ kurbuna qarīb olmağçün (8) müşkil işler ta'līm idüb seniñ özünü Hâkka (9) sevķ ideler ve ol efđal maḥlūkātın dostlarından (10) olasin diyü 'ilm ta'līm iderler ve ol Mefḥar-i Mevcūdāt (11) 'aleyhi efđal şalavāt hāzretleri bir baḥr-i 'azīmdir (12) ve 'ilm ü hikmet deryāsıdır ve bu 'ilm andan münteşirdir (13) ol sebebden bāḥın u zāhirde anıñla mülākāt lāzımdır (14) ve anıñla bu 'ālemde aşınalık ehemmi mühimmedendir zīrā ol (15) bir baḥr-i bī-girān gibidir ve andan eşi'a olan deryālar (16) çehāryār-ı güzīn rıdvānullāh 'aleyhim ecma'in hāzerātıdır (17) ve anlardan daḥı eşi'a silsile ile gelen evliyā-yı 'izām **52b** (1) ve meşāyih-i kirām raḍiyallāhu 'anhüm cenāblarıdır pes su gibi (2) meskenet ü tevāzu' idüb herkesiñ ayağına aķub (3) diliñle eliñle nā-pākları pāk etmege çalış ve sen daḥı (4) küçürek ırmağ olub aķa gör tā kim giderek (5) bu baḥr-ı kebīre qarışasin bāḥına aşınalığa sa'y iden (6) bu vechle irişür zāhirā daḥı oldur ki sefer-i (7) yirağı görüb ravza-i muḥahharesine varub anı (8) ziyāret kılasın ve tazarru' u niyāz idesin tā kim (9) buñ deminde biliş olub varḥa-ı helākdan (10) hülāşa çāre ide ve ziyāret sebebiyle şefā'atleri (11) irişe ve çün bāḥımen aña irişesin pes her müşkilini (12) andan su'al lāzım idüğüni andan fehm idinesin (13)

2.2.2.2. Faşl-ı Şānī

Tevekkül 'ayānındadır ey sālīk-i rāh-ı Hüdā (14) çün kim Hâk Sübhāne ve Te'āla şüret-i zāhirde fermān (15) itdiği şer'-i şerīf üzere her aḥvāli tetebbu' kılub (16) bildiñ ve Hâk'kıñ kurbuna vāşıl olacağ 'ilmi añlayub (17) bildiñ ve ol 'ilmiñ kesbine şer'-i şerīf muḥteziyātı **53a** (1) üzere olub aña cān u dilden rağbet idüb (2) cehd itdiñ

⁴⁹ **Levle'l-mürebbe' lemā 'araftü rabbī:** "Beni terbiye eden (Rabbim) olmasaydı, Rabbimi bilemezdim."

ve hevā vü heves bābın kapayub şıdķ (3) u ihlāş vādīlerine düşdüñ ve şıdķla yaramaz (4) ef'āle tövbe idüb bu bāba nā'il olmağcün Hāķ Te'āla (5) liķāsına zāhiren ve bātinen nā'il olduñ nā'il olmağa (6) meyl itdiñ ve cān u dilden aña rağbet idüb (7) uruşdiñ ve Qur'an'-ı 'Azīmiñ hükmi üzere (8) 'āmil olub 'amel kesbine teveccüh idüb şer'-i (9) Muhammedī üzere tāt'at u 'ibādete yüz urub (10) nefse riyāzet ü mücāhede teklif itdiñ ef'al-i (11) nā-pesendīde için gözyaşın revān itdiñ ve (12) bir pīr-i 'azīziñ ta'līmi üzere tevḥīd-i şerīfi kurb-ı (13) Hāķ için ālet edindiñ ve leyl ü nehār zıkr-i (14) Hāķķı dilden komayub dā'imā zıkrullāhda olub (15) çalışdıñ ve bu bābda vücūd bulan envā' meşāķķate (16) ve derd ü miḥnete şabr idüb taḥammül kemerin beline (17) kuşanub durduñ ve ol cihetle hevā-yı huşs-ı **53b** (1) dünyāyı dilden çıkarub nefsinı hāķ ile yeksān (2) ola diyü cevāz virdiñ ve cānib-i Hāķdan gelen (3) her hāle şükr idüb efkār-ı bātılayı dilden izāle (4) idüb gönül hānesin taḥtīr kıldıñ ve şer'-i Muhammedī (5) ile anı āmāde eylediñ niyet-i ḥālīşe üzere zıkr-i Hāķķa (6) meşğül olub rüz şeb anıñ üzerine olduñ (7) ve anı kemāl üzere kemāle irmege cidd ü sa'y itdiñ (8) cehd itdiñ şalāhiyyet vādīlerine düşüb⁵⁰ (9) vādīlerine düşüb dā'im kendi ḥālinde olub (10) her cefā kim nefse irişdi nefes andan müte'ezzī (11) oldu sen anı cān u dilden kabül itdiñ derdiñ (12) ve şabr u taḥammül sebebiyle Hāķ Te'āladan çok dürlü (13) luḫfa nā'il olmağı kesb itdiñ çünkim bu vādīlere (14) irdiñ zıkr-i Hāķķı huşūr-ı kalb ile 'ādet idünüb (15) te'ennī birle derün üzere dimegi ve dil mülküne (16) anı naķş itmegi pīşe kıldıñ ve ibtidā ḥālinde ḥalvet- (17) nişīn olmağı 'ādet idünüb dürüşdüñ tā kim **54a** (1) ol ḥalvet berekātıyla zıkr-i Hāķķı levḫ-i dile naķş (2) idem diyü durduñ ve zıkr eşnāsında cem' fikr-i (3) fāsıdeyi dilden ihrāc idüb ref' itdiñ şakındıñ (4) ve ḥalvet sebebiyle gönül levḫanda naķş olan zıkr-i (5) Hāķdan ve anıñla ḥāşıl olan 'amel-i şālīḫden veled-i kalb (6) ḥāşıl itdiñ ve rüyā-yı şālīḫa sebebiyle veled-i kalb (7) ḥāşıl ve ol murāda vāşıl oldığıñ iz'ān (8) itdiñ ve dilden dīde fetḫine anda neşvünemā ḥāşıl oldu (9) 'alāmetini müşāhede kıldıñ ve bu nesne cihetiyle dā'im (10) sen Resūli ihyā idüb terk etmeden ihtirāz (11) itdiñ ve kavlı-i kitāb ve hükmi-i Qur'an üzere her (12) 'amelini anlara tatbīķ etmege başladıñ ve kazāya (13) kalmış namāz edāsına rağbet idüb ḥelāl ü ḥarāmı (14) fark itdiñ ve ma'īşet bābını yoķlayub kanā'at (15) kapusına düşdüñ ve hırş u tama' yolların (16) sedd idüb lāfūgüzāfi red itdiñ ve şalāt-ı (17) ḥamseye müdāvemem idüb iştiğāl gösterdiñ **54b** (1) ve cemā'ati terk etmedeñ şakındıñ ve her

⁵⁰ Müellif, "vadilerine düşüp" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

namāz ‘aķabinde (2) kırķ şalavāt-ı şerīfe getirüb üç vaķitde K̄ur’ān-ı ‘Azīm (3) tilāvetini ‘ādet idinüb anıñ üzerine şābit olduñ (4) ve yatsu namāzından şoñra sūre-i mülki tilāvetden şoñra (5) yüz kerre istiğfār idüb zıkr-i hafī ile müyesser olduğı (6) zıkr-i hafī ile zıkre meşğül olduñ ve zıkr ešnāsında (7) hātıra her ne kim huķūr ide anı dilden tārḥ itdiñ ve (8) her haķā kim senden şādır ola tīz istiğfār eylediñ (9) evķāt-ı ḥamse namāzlarını vaķt-i evvelde edā itdiñ każāya (10) komaķ degil vaķt-i aḥīreye te’ḥīr idüb komađıñ işte (11) bu ef’āl ile mademki reftārda olduñ velāyet (12) ü kerāmete nā’il olub kağem başdıñ

2.2.2.3. Faşl-ı Şālis

(13) bu yola rehber lāzım idigi beyānındadır ey sālīk-i (14) rāh-ı Hūdā çünkim ‘ilm-i zāhir ḥükmi üzere zāhirde (15) vücūdumı taḥḥīr kıldıñ ve anıñla ‘ibādetiñi kemāle (16) irgürdiñ ve tevbe ve telķīn alub tārīķ-i müstaķīm (17) üzere olmağı iḥtiyār itdiñ ve kendi özine sülūk **55a** (1) idüb bāṭın taḥḥīri teveccühle olur diyü meyl itdiñ (2) ve kemāl mertebe aña rağbet itdiñ ve meşāyiḥ-i kirāmıñ kavı-i (3) şerīfleri üzere aña sülūk idüb her aḥvālīñe bāṭına (4) müte’allıķdır sen aña cān u dilden yüz urub gönül (5) saḥrāsını kemāliyle pāk etmege ve Ḥaķķıñ liķāsını anda görmege (6) teveccüh idüb niyāza başladıñ ve tā’at u ‘ibādet (7) toḥmunı kim saḥrā-yı dile şaçıldıķça andan nice şemere peydā (8) ola diyü sa’y itdiñ ve gönül saḥrāsını ḥas ü ḥāşāķla (9) özdeklerin gidermege ‘azīmet itdiñ ve toḥm-ı ‘ibādeti kim (10) dile şaçıla andan nice şemere ḥāşıl idem diyü cehd itdiñ (11) pes imdi gerekdir ki sālīk-i rāh-ı Hūdā olub tālib-i Ḥaķ (12) olan kişiyeye meşāyiḥ-i ‘izām ḥāzeratlarının icmāl üzere (13) ḥaber virüb telķīn buyurduķları kavı-i şerifleri üzere (14) bāṭınıñ taḥḥīr eyleye görmez misin zāhirdedir hem mikdārından (15) ziyāde bir yerinde necis olsa mani’-i şalāt olur pes (16) bāṭın ḥālī daḥı böyledir mademki tālib bāṭını (17) taḥḥīr etmeye andan nesne zāhir olmaz zīrā Ḥaķ Te’āla ‘azze ve celle **55b** (1) ḥāzretleri pākdır pāk olan ḳalbi sever *vallāhü* (2) *yühibbu-lmütetahhīrīn*⁵¹ buyurduķları buña işāretidir zīrā ḥāzret-i (3) Ḥaķ ‘azze ismi insānıñ ḳalbine günde yetmiş kerre nazar ider (4) tālibe gerekdir ki anda ne var idüğün bile ve anı ğıll u ğışdan (5) ḥıkd u ḥasedden ve ba’zı ‘adāvetden ve ğayriden pāk (6) idüb Ḥaķķa lāyık anda bir ‘amel var mıdır yoķlaya nitekim *innallāhe* (7) *lā yenzuru*

⁵¹ **Vallāhü yühibbu-lmütetahhīrīn:** "Allah'a yemin olsun ki, Allah temizlenenleri sever." Bakara suresi 222. ayetten iktibas edilmiş bir ifade.

*ilā şūvarikum*⁵² bālāda zıkr olundu pes dā'im (8) 'itibār gönüledir sâlik mademki gönli pāk etmeye ve (9) şıfāt-ı mezmūmeden anı kırtarmaya murād olan murāda (10) nā'il olmaz ve kırb-ı Hāḳḳa yol bulmaz görmez misin Hāḳ (11) Sübhāne ve Te'ālanın kırbuna irişenler dā'im ḥavf üzerelerdir (12) ḥavf u ḥaşyet üzere olanların 'ameli kırb-ı Hāḳda maḳbūldür (13) her ne kim Hāḳdan temennī iderlerse tereddüdsüz Hāḳ Te'āla anı anlara (14) virir zīrā ḳalbi pākdir pes pāklık cihetiyle anlar aña (15) vāşıl olmuşlardır ve ḳalbiñ nā-pāk olması birkaç nesneden (16) iḳtizā ider cümleden biri 'ucb u riyā u kibr ü ğāzab u buḥl (17) u ḥıḳd u ḥāşed ve bunların emşāli ne kadar evşāf-ı mezmūme **56a** (1) var ise bunlar ile mevşūf olmaḳdır çün bu şıfāt-ı (2) mezkūre ile bu gönül muttaşif ola ol gönül ma'rifet-i Hāḳdan (3) ba'īd olur lakin Hāḳ Sübhāne ve Te'āla ḫāzretleri bu şıfāt-ı (4) mezmūme muḳābelesinde şıfāt-ı maḫmūde ḳomuşdur tālib-i (5) Hāḳ olan kişiye gerekdir kim bunları ya'ni zemīmeyi dilden (6) izāle idüb yerine şıfāt-ı ḫamīde vaz' ide ve Hāḳ (7) Te'āla ḫāzretine leyl ü nehār niyāz idüb zıkrullāḫ gönül (8) levḫana naḳş etmege ve şıfāt-ı melekıyyet ile muttaşif olmağa (9) çalışa pes 'ucb u riyā yerine şıdk u ihlāş ḳoya buḥl (10) yerine seḫāvet ḳoya ve elde olanı dirīĝ etmeye Hāḳḳın fuḳarā (11) ḳullarını gözede ve mümkün olanı Hāḳ yoluna bezl eyleye ve ğāzab (12) yerine ḫilm ḳoya ḫüsn ḫulḳ ve meskenet ü tevāzu' üzere olub (13) ḫulḳ ile ḫüsn muā'mele eyleye kibr yerine tevāzu' ḳoya (14) ve herkese tatlu söz söyleyici ola pes bu tertīb üzere (15) şıfāt-ı mezmūmeyi giderüb yerine aḫlāḳ-ı ḫamīde kesbinde (16) ola tā kim Resūlullāḫ şallallāhi 'aleyhi ve sellem *taḫalluḳu bi-aḫlāḳillāḫ*⁵³ (17) buyurdıkları ḫadīş-i şerīfiniñ mā-tahtına dāḫil olub **56b** (1) gönül levḫanı kemāliyle taḫīr idüb anda şemerāt vücūda (2) getürüb nice intifā' ḫāşıl ide ve kişi öz nefesine (3) ne şanursa anı cümle mü'min ḳardeşlerine saña tā kim (4) bu ḫadīş-i şerīfiñ muḳteżāsınca 'amel etmiş ola ki Resūl (5) lullāḫ şallallāhi 'aleyhi ve sellem buyurmuşlardır *lā yū'minü ehaduküm* (6) *hattā yuhibbe li ehihi müslimi mā yuhibbu li nefsihi*⁵⁴ ve kendine nice kim (7) iylik taleb iderse cümle ümmet-i Muḫammede öylece taleb eyleye (8) ve dā'imiyetlü nesneden şaḳına ve Hāḳḳın dostlarının (9) 'amelleri gibi 'amele meşĝül ola tā kim Hāḳ Te'āla günāhın (10) afv idüb yarlıĝaya ve tevbe

⁵² **İnnallāhe lā yenzuru ilā sūvarikum** ve emvālikum velākin yenzuru ilā kulūbikum ve a'mālikum: "Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. lākin O sizin kalplerinize ve amellerinize bakar." Hadis.

⁵³ **Tehallukū bi-aḫlāḳillāḫ**: "Allah'ın aḫlāḳıyla aḫlāḳlanın." Hadis.

⁵⁴ **Lā yū'minü ehaduküm hattā yuhibbe li ehihi müslimi mā yuhibbu li nefsihi**: "Sizden biriniz kendi (nefsini) sevdiği gibi mümin kardeşini sevmedikçe (gerçekten) iman etmiş olamaz." Hadis.

istiğfâr sebebiyle yârin (11) yüzüne urmaya ve mü'min olan kardeşe gönül tahtîri (12) bu vechle olur ve dilden şemere bu tarzla hâşıl olur (13) diyü ihbâr ide

2.2.2.4. Faşl-ı Râbi'

Tövbe idüb zikre (14) iştiğâl lâzım idügi beyânındadır ey sâlik-i râh-ı Hûda (15) çün zâhir ü bâtın tahtîri teveccühle olduđuñ añlayub (16) bildiñ ve meşâyih-i 'izâm keşserehümullâh fi'd-dünyâ kavli (17) üzere sülük eylediñ imdi gerekdir gönül levhana **57a** (1) bu üç ma'âni naşş idesin biri tevekkül-i Hâkdır ki bunuñ (2) ahvâli ânifen takrîr olundı ikincisi tefvîzdir ya'ni (3) kişi kendi özünü Hâk Sübhâne ve Te'âlanıñ ulühiyyetine (4) dayanub cem' ahvâlin aña tefvîz etmektir her nice kim dilerse (5) ol ide zîrâ tefvîz buna dirler ki Hâkñ bir dürlü hâlinden (6) i'râz etmeyesin ve niçün buña bu hâl böyle oldı (7) dimeyesin her ne kim başa gelürse anı Hâkdan bilesin (8) ğayrıdan bilmeyesin ve anı bir kimseye iftirâ etmeyesin cümle (9) idüb eyleyen Allâh Te'âladır nihâyet zâhirde bir kimse (10) aña sebeb olur yoğsa Hâk Te'âlanıñ şun' u irâdeti (11) olmayınca bir çüb direnmege kâdir degildir üçüncüsü teslîmdir (12) dağı böyledir bu bî-vefâ dünyâda ve cem' hâlde Hâk (13) Te'âla hazretine özünü teslîm idüb bu ma'âni-i selâşeyi (14) kemâl üzere ele getürmege sa'y idesin ve ne kim başa (15) kaçarlarsa sen anı bir günâh evcinden bilesin zîrâ (16) mademki senden bir yaramazlık şâdir olmaya cânib-i (17) Hâkdan saña bir elem irmeye aniñçün leyl ü nehâr ef'âl **57b** (1) ü aqvâller muhâsebeye çeküb yoqlamak lâzımdır bu bâbda Resül (2) lullâh şallallâhu 'aleyhi ve sellem hazretleri *hâsibû kable en tuhâsebû*⁵⁵ (3) buyurmuşlardır zîrâ kişi çün kendi ef'âline meşğül ola (4) pes ol kişi yaramazlık etmeyüb istiğfâr anıñ dilinde (5) dâ'im ola ve mütevekkil-i Hâk olub kendi nefesine zecr ide (6) ve nefis ü şeytân ilkâ itdigi nesneden dilini (7) şaklaya ve dünyâ cîfesine ragbet etmeye ve aniñçün (8) ğuşsa u ğam çekmeye dâ'im Hâk Te'âlanıñ rızâsın (9) gözede ve halk anı mezemmet itdiklerine yerinmeye ve medh (10) itdiklerine sevinmeye zîrâ nazar gönüledir cânım gönüle (11) şüret ne deñlü çirkin olursa da nazar-ı Hâk sîretedir (12) herkesiñ hayr u şerri anda taşvîr olunmuşdur tâlib-i (13) Hâk olan kişi gerekdir ki mu'âmelesini Hâkla dürüst (14) eyleye ve Hâk Te'âla her neyi ihtiyâr iderse ol anıñ (15) muhtârı ola hoşlukda nâ-hoşlukda Hâkka şükr (16) ü minnet kıla ve yoqluk hırkasına başını çeküb (17) sırr-ı kalbine meşğül ola zîrâ tâlib-

⁵⁵ **Hâsibû kable en tuhâsebû:** "Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin." Hadis.

i Hâk olanîñ **58a** (1) başından nedâmet hâli olmaz nitekim Resûlullâh şallallâhu (2) ‘aleyhi ve sellem hâzretleri bu maķâmı taķķik için buyurmuşlardır (3) *inne’l-belâe kenzün mi künûzillâh lâ yu’tihâ’l-veliyye min* (4) *evliyâih*⁵⁶ bu bâba heves idenler bu hadîs-i şerîfden (5) haber etsünler her ne cefâ kim Hâkdan gelür aña râzî ola (6) zîrâ Hâk Te‘âla nice kullarını imtiyhân için nice dürlü (7) belâlara mübtelâ eyler nitekim Eyyüb Peyğamberi ve İbrâhîm Peyğamberi (8) ve Zekeriyya ve Yahya ‘aleyhisselâm hâzerâtını ve bizim Peyğamberimiz Muħammed (9) Muştafa şallallâhu ‘aleyhi ve sellem hâzretlerini envâ‘ meşakķat (10) ile mübtelâ kıldı Kureyş sefîhlerini başına üşürdi hod (11) kâdir idi aña cefâ itdirmeye velakin *lâ yus-elu ‘ammâ yef’alu*⁵⁷ (12) pes tevekkül ü tefvîz ü teslîm bu hîşâl-i selâseyi cân hücresinde (13) taşşîl idüb bunlarla ka’im ol ve reyb ü şek kuyüdündan (14) özin hâlâş idüb riyâzet ü mücâhede üzere (15) dâ’im ol ve bunlarla nefse gâlib olub horluk ve hâķâret (16) kamçısıyla gözin açdırmayub pâyemâl eyle ve saña muhâlîfet (17) itdikçe aña ecel şerbetini añdır ve zîkr ü tevħîd ile cân **58b** (1) ‘azîzini ķandır

2.2.2.5. Faşl-ı Hâmis

Nür-ı zât kalbe nakş oldığı (2) beyânındadır ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün tevekkül ü tefvîz (3) ü teslîm ahvâlini bildiñ ve Hâkķıñ rızâ-yı şerîfi üzere (4) olmağa yüz urduñ ve zîkr-i Hâkla kalbini amâde idüb (5) pür-nür itdiñ ve müşâhede-i cemâl-i yâr için özini meşâgil-i (6) dünyâdan teberri idüb mâ‘şiyet bâbın gönül hânesinden (7) kapayub ol hâneyi taḥîr itdiñ ve zümre-i ehl-i sülûkdan (8) olub liķâ-yı Raħmân talebinde olduñ ve şerî‘at-i Muhammedî üzere (9) olub zâhir ü bâḥın taḥîriyle kalbiniñ hâlini müşâhede (10) idüb bildin ki Hâk Sübhâne ve Te‘âla hâzretleri kalb-i (11) insâni melâ’ike cinsinden halk idüb insâna anı (12) i’tâ kıldı tâ kim insân cinsinden maḥla‘ olub ķurb-ı (13) Hâk anıñla hâşıl idüğün bile ve kalb-i insânda Hâk (14) Te‘âla cem‘ hikmet kim var etmişdir cümlesi kalbiñ (15) mâ-fevķinden mestürdür ve her ne murâd hâḫıra huḫür (16) iderse fi’l-hâl anı kalbde nakş olduğun görüb bile (17) ve cem‘ ğayb ‘âlemi kim vardır kalb göziyle aña nâzır olub **59a** (1) anlar anıñçün cümle ahvâli bilür kim Hâk Te‘âla anı ‘âlem-i (2) ‘ulvîden yaratmışdır anıñçün kalbiñ meyli dâ’im ‘âlem-i (3) melekûtadır zîrâ insân andan gelmişdir girü iştiyâķ (4) añadır vaḫan-ı aşlî dedikleri

⁵⁶ **İnne’l-belâe kenzün mi künûzillâh lâ yu’tihâ’l-veliyye min evliyâih**: "Bela (imtihan) Allah'ın hazinelerinden bir hazinedir. Onu evliya (dostların)dan birine vermez." Hadis.

⁵⁷ **Lâ yus-elu ‘ammâ yef’alu** vehum yus-elûn: "O, yaptığundan dolayı sorgulanamaz fakat onlar sorgulanırlar." Enbiyâ, 21/23.

odur ol muhabbet ki andan (5) kopub vücūd-ı insāna gelmişdir lābūd muhabbeti bākīdir (6) anıñçün her şeb kim insān hāba vara qalb ‘ālem-i ‘ulvīye (7) ‘urūc ider ve andaki hikmetlere mülākī olur ve insānıñ (8) vücūdunda ol nesneniñ hayāli qalır insān kendüye (9) geldiñde şunu gördüm bunu gördüm falanı ve filanı gördüm (10) diyü takrīr ider cism-i insān ‘ālem-i zāhirdendir anıñçün (11) qalb neye heves eylerse el anı işler görmez misin mademki (12) bir fi‘iliñ hayāli qalbde naqş olmayınca el anı vücūda (13) getüremez zīrā cem‘ ef‘ālede qalb cismle müşterekdir pes (14) ol iştirāk cihetiyle Hāq Te‘ālanıñ emrini yerine getürür (15) ve ‘ālemde Hāqkıñ fermānı üzere olmağı çalışır anıñçün (16) herkes Hāqkıñ emrine imtişāl qalır ve her insān qalb ile (17) cismiñ iştirāklığı sebebiyle Hāqkıñ qurbuna irişür **59b** (1) zīrā cismiñ merkezi ‘ālem-i süflīdendir ki ‘ālem-i mülk (2) ve şehādetdir gıdāsı ekl ü şürbdür ve cismiñ (3) kâ‘im olması ekl ü şürb iledir eger tāqatı miqdārı (4) gıdā virilmese helāk olmağ lāzım gelür ki umūr-ı Hāqda (5) bir nesneye güci yetmez olur zīrā cism gıdā ise nefse (6) mensūbdur cism-i insān her ne deñlü ziyāde ekl ü şürb (7) iderse nefsiñ kuvvet vüs‘ati ol kadar olub (8) nice nā-hemvār işlere insānı sevğ ider ve nefsiñ (9) hāli ağlamak gülmekdir ve kıyām u ku‘ūd ile cem‘ ef‘āli (10) şerh ü beyān eylemekdir çün nefis gıdādan berī (11) ola Hāqkıñ emrinde tekāsül üzere olur ve fermān-ı (12) Hāqda taqşīrlik ider anıñçün Hāq Te‘āla dünyā (13) ni‘metini nefse mahşūş kıldı tā kim sā‘ir hayvānāt (14) gibi ekl ü şürb ide ve umūr-ı dünyāda benām ola ve (15) çün nefis bu hāle mübāşeret ide qalb dağı qalbiñ (16) işlāhına çalışır tā kim varṭa-ı helāke düşmeye (17) ve cismiñ bunca dürlü ‘uzvunuñ ‘ameli tā kim mānde **60a** (1) olmaya dā‘im qalb bu hıdmetdedir ve çün nefis (2) gıdādan berī ola qalb dağı şafā’ kesb idüb vaṭan-ı (3) aşılyyeyi özler ve aña uçub pervāz etmek diler (4) görmez misin çün insān hāba vara cism meyyit-i müteharrik (5) gibi bu ‘ālemde qalır qalb ol dem fırsat bulur ‘ālem-i (6) ervāha ‘urūc idüb vaṭan-ı aşılyyesin seyr ider ve (7) ervāh melā’ike ile mülākāt eyler ve çün bir sālīk zıkr-i (8) Hāqla me’nūs ola qalb andaki hāli gördiği üzere (9) hātırda qalır zümer-i ref’ olur bu sebebdendir ki (10) cism-i insān ta‘atūl olduğıda ‘ālem-i gayb dīde-i qalbe münkeşif (11) olub envā’ hikmeti anda görür ve kendüye geldikde (12) cümleñiñ mişālını bu ‘ālemde müşāhede eyler anıñçün (13) ‘ārifler nefsi öldürür tā kim qalbleri zinde olub (14) çeşm-i qalbleri açılıb bīnā olub Hāqkıñ lutfuna (15) mazhar düşeler

2.2.2.6. Faşl-ı Sādis

Bu faşl tefvîz (16) ü teslîimde başîret üzere olmak lâzım idügi beyân (17) ider ey sâlik-i rāh-ı Hüdâ çün kalbîñ hâlini **60b** (1) bildiñ ve başîret gözin küşâde idüb şer'-i Muhammediye (2) ef'âl ü akvâliñ taṭbîk idüb bu yola girdiñ ve leyl (3) ü nehâr ef'âlini gözetdiñ ve bâṭın taṭhîrine heves (4) itdiñ ef'âl-i nâ-pesendîde dilden izâle itdiñ (5) şaķındıñ ve 'aql 'askerini bir yere cem' idüb durduñ (6) ve anı iz'ân idüb bildiñ kim 'aql dâ'imâ hevâda ṭayerân (7) ider ber-ķarâr degildir bir anda mağribden maşrıķa varub (8) yine gelür pes 'aql-ı insân dâ'im hevâda olmağla nefis (9) ü şeyṭân dürlü dürlü inkâr-ı bâṭıla dile ilkâ eyler (10) tā kim 'akla ğalebe idüb ṭâlib-i Hâķķı murâdından ayırub (11) ef'âl-i nâ-pesendîde işlere diyü dâ'im 'aql 'askeri ile (12) nefis ü şeyṭân 'askeri mücâdele vü muḥârebe etmekden (13) hâlî degildir görmez misin çün 'aqlıdan Allâh Te'âlanıñ (14) 'ikâb u 'azâbı ve su'âl ü cevâbı gide ma'ni unudula pes ol dem insân (15) yamân ef'âle şürü' idüb günâh işler ve her ne kim zıkr-i (16) Hâķķla dilde semerât hâşıl itdi cümlesi dilden (17) silinüb gide meger kim tiz kendüye gelüb tevbe vü istiğfâr **61a** (1) ile karşılaya ve ağlayub niyâza başlaya ve andan rücü' (2) idüb nâdim ola ve daḥı yine hüküm böyledir ki eger ṭâlib-i (3) Mevlâ olan sâlik rızķ-ı dünyâ için kalbine ğam u ğuşsa (4) ilkâ ider güzellik ne kim bu bâbda peydâ etmiş ise ol (5) sebeble elden gide pes anıñçün sâlike gerekdir ki kendi (6) dâ'iresinden ṭaşra çıkmaya dâ'im başîret üzere ola (7) ve âb-ı tevḥîd ile dâ'imâ kalbini taṭhîr ide ve Hâķķıñ kavline (8) ve Resülün fi'iline muvâfaķat idüb edebden hâric vaz' (9) ve hareket etmeye pes anıñ müşâhedeşi bâbı melekütdur (10) ve nefis ü şeyṭân 'askerine ğâlibdir ve ḥaķıķat 'ilminiñ (11) hâline vâķıf olmağā ķarîbdır ve teraķķi ve tenezzül andandır (12) ve rüyâyı yakaza⁵⁸ bâbına iletir ve rüyâ-yı şâdiķa görmege (13) başlar ve dilden bir zevķ ü şevķ zâhir olur levḥ-i (14) diliñ ḥavşalası ğeñiz olur ve gördügi nesneyi ḥazm (15) eyler bu bâbda Resülullâh şallallâhu 'aleyhi ve sellem (16) ḥazretleri buyurmuşlardır *errü yaşşâliḥatü cüz'ün (17) min sittetin ve erba'îne cüz'en mine'l-nübüvveti*⁵⁹ zîrâ ol hâlde **61b** (1) yirmi üç yıl peyğamberlik itdi on yıl Mekke-i Mükerra mede (2) on üç yıl Medîne-i Münevverede pes yirmi üç yıl (3) altı aya nisbet kılmışlardır ol cihetle nübüvvetiñ kırķ (4) altı cüz'ünden bir cüz'i rüyâ-yı şâliḥa olmuş olur (5) zîrâ çün bir ṭâlib bu yola sülük ide aña lâzımdır ki (6) kalbini taṭhîr eyleye rüyâ-yı şâliḥa gördükçe

⁵⁸ "Yakaza" kelimesi ط harfiyle yazılması gerekirken metinde ض harfleriyle yazılmıştır. Bütünlük açısından kelimenin orijinal haline sadık kalınarak ط harfi ile gösterildi.

⁵⁹ **Errü yassâliḥatü cüz'ün min sittetin ve erba'îne cüz'en mine'l-nübüvveti:** "Sâliḥ rüya peyğamberliğin kırķ altı parçasından bir parçadır." Hadis.

ve anıñ (7) mişalini bu ‘ālemde buldukça muhabbet-i Hāk izdiyād bulmağa (8) başlar ve her ef’ālin şer‘a tatbīk idüb dilden cüş (9) ħurūş zāhir olub zevk ü şevk vücuda gelür ve (10) yaķaza ‘alāmeti zāhir olub gitdikçe müşahede-i cemāl-i Hākka (11) irişür

2.2.2.7. Faşl-ı Sābi‘

Ķalb-i insān her gice ‘ālem-i bālāya (12) ‘urūc etdügi beyānındadır ey sālik-i rāh-ı Hūda (13) çün Hāk Sübhāne ve Te‘āla ħākīkat-ı Muħammedīye nūrundan (14) ervāhı yaratdı ve kendilerin anda insān idüğünü (15) bildiler ‘ālem-i melekūtda bunca dem seyr ü temāşada (16) oldılar ve dīdār-ı Hākla ħayrān ve gāh mükāleme cihetiyle (17) özin seyrān itdiler pes Hāk Te‘āla bunları emānetle **62a** (1) ve bunca eşyā ile ibtilā kıldı Hākdan ayrılıb ba‘id olduklarını (2) añladılar ol cihetden Hāzret-i Hākdan ħalb-i selīm istediler ve anıñçün (3) Hākka tazarru‘ u niyāz itdiler pes Hāk Sübhāne ve Te‘āladan bunlara (4) ħitāb gelüb ħalb-i selīm ādemdedir variñ ādeme tā kim (5) ħalb-i selīmi anda bulasın diyü buyurdı pes Hāk Sübhāne ve Te‘āla (6) ħāzretlerinden niyāz itdiler tā kim bunlara bir refīk vire ki (7) gerü bunları vaṭan-ı aşliyyelerine ulaşıra ve Hākkiñ cemāli (8) nūrına nā’il etdüre ve bunca eşyādan bunları ħurtara (9) ol sebebden bunlara tevḥīd ile Ķur’ānı erzānī kıldı (10) tā kim bu ‘ālem-i fānīden ol ‘ālem-i bākīye bunları ilete ve (11) ħurb-ı Hākka ulaşıra pes tevḥīd-i şerīf dile gelüb (12) ayıtdı her kim beni keşret ile zikr ide ben anı girü vaṭan-ı (13) aşliyyesine ulaşıрмаğa kefīl oldum ve bunca eşyādan (14) kurtarmağa zāmin oldum dedi Ķur’ān-ı ‘Azīm ayıtdı (15) her kim benim ħükmüm üzere olursa ve ħükmümden taşra ħadem (16) başmazsa ben anı diledüğüne iletirim dedi andan şoñra⁶⁰ (17) ben anı diledüğüne iletirim dedi andan sonra ħitāb-ı **62b** (1) ‘izzet geldikde ādeme ineñ ol sebeble Hākdan ayrılıb (2) ‘arş geldiler ‘arşda daħı biñ yıl olub kürsiye (3) indiler anda daħı biñ yıl durdılar ‘arş nūrı bunları (4) kemāliyle şardı andan kürsi nūrı ‘arş nūrınıñ üzerine (5) bir zarf daħı oldu Hākdan geldiklerin ferāmūş itdiler (6) hemān ol mekān ħayāl gibi oldu pes bu minvāl üzere (7) yedi ħāt göklerin her birinde biñer yıl ħarār itdiler her bir (8) muķarrer nūrı bunları şardı andan ādeme geldiler andan (9) ħalbe girüb zinde oldılar pes nūr ervāh üzerine (10) on ħāt zarf olub cisme girdiler ve bi’l-külliyeye (11) civār-ı Hākki ferāmūş itdiler pes bu on ħāt zarf her (12) biri cism-i insānda bir memleket gibi oldu zīrā bunlarıñ (13) cem‘ ħikmetleri nūrlarıyla ervāħa setr oldu ve bu (14) ‘āleme gelüb

⁶⁰ Müellif, "ben anı diledüğüne iletirim dedi andan sonra" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

bu yerleri ve gökleri gördiler andan Hâk (15) Te'âla her kavme bir peygamber gönderdi tâ kim Hâk'ın birliğin (16) bildire nitekim bizim Peygamberimiz Muhammed Muştafa şallâhu 'aleyhi (17) ve sellem hazretleri çün teşrîf eylediler ve bize tevhîd **63a** (1) ve bize tevhîd ile Kûr'ânı getürdiler ve şerî'ati dağı Hâkka (2) vuşul için rehber ola diyü ta'lîm buyurdılar ve dünyâda (3) ve mâfihâda olan ahvâli ifâde buyurdılar ve tevhîd-i (4) şerîfi aşhâbına ta'lîm buyurdılar tâ kim zemâyimi anıñla (5) hark idüb sa'y ideler ve anlardan bize vuşul buldı (6) tâ kim biz dağı anlarıñ eşerine gidevüz ve Kûr'ânıñ hükmi (7) üzere olub tevhîd-i şerîf ile bunca zarfı (8) hark etmege çalışavüz ve şey-i kalîl ekl ü şürb ile (9) kalb göziniñ açılmasına cehd idevüz ve vatandaş aşıyyemize (10) irevüz ve levh-i dilde zâhir olan rumûzâtı iz'ân (11) ile kat'ı merâtib idüb murâdımıza irişevüz

2.2.2.8. Faşl-ı (12) Sâmin

Rüyâ-yı şâliha cihetiyle murâd hâşıl idügün (13) beyân ider ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün kendi kalbindeki (14) sırna nâ'il olmağçün tevhîd-i şerîfe iştiğâl gösterib (15) niyet-i hâlîşe üzere tâ'at u 'ibâdetde olasin (16) ve gönül levhanda andan bir semere peydâ oldığıñ murâd (17) idinüb bir 'ilm hâşıl kılmağa çalışasin pes **63b** (1) her şeb dilde bir dürlü semere peydâ olduğıñ murâd (2) idinüb bir 'ilm hâşıl kılmağa çalışasin pes her şeb (3) dilde bir dürlü şüret zâhir olub tâlib-i Hâkka remz ile (4) anı beyân ve ol hikmeti 'ayân iderler tâ kim tevhîd ve (5) tâ'at ile hâşıl olacak nedir anı tâlib iz'ân (6) ide diyü cânib-i Hâkdan ilkâ iderler ve hayr u şer her ne kim (7) itdiyse levh-i dile nakş iderler tâ kim tâlib-i Hâk olan (8) sâlik anı iz'ân iderek terakki idüb çalışa diyü (9) Hâk Sübhâne ve Te'âla kullarına kesb-i takarrüb için anı bildirir (10) pes imdi cânib-i Hâkka sülük idüb tevhîd-i şerîfe (11) iştiğâl idenler gerekdir ki her gice iştiğâl ile levh-i⁶¹ (12) levh-i dile kesb etdügi nesneyi iz'ân ide ve levh-i dile (13) kesb olub nakş olan hâl ikiden hâli degildir (14) ya hamîde olur yâhüd emmâre olur pes bunları (15) gönül levhanda müşâhede idüb birbirinden fark (16) etmek lâzımdır tâ kim tâlib-i Hâk dilde zâhir olan mermûzât (17) ve anıñ fâ'idelerin bilüb rüyâyı yakaza bâbına getürüb **64a** (1) dîdeyi anıñla fetih ide pes meşâyih-i 'izâm kâ'idesi (2) oldur ki çün bir kişi tevbe ide ve zikr-i Hâkka meşgûl ola (3) ol zikr eşnâsında hâba vara ve eşcâr meyvesiyle (4) müşâhede etse bu rüyâ hamîdedir tâ'ati maqbûldür (5) ve

⁶¹ Müellif, "levh" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

eger meyve kemāle qarīb olmuş görse t̄ā'atīñ nuri (6) gönül levhāna nak̄şa yüz urmağa teveccüh etmişdir ve 'ilm-i (7) hikmet peydāsına sebebdır diyü işāret etmişler t̄ā kim (8) bu menzilden t̄alib terak̄ki etmege sa'y ide diyü remz etmişlerdir (9) eger gördüğü şeceriñ meyvesi yoğısa nefsi emmāredir (10) bu ef'ālden rücu' idüb tevbe eyleye dimekdir ve (11) eger rüyāda añlı hilāl mürğ görse yāhūd lahmını (12) görse bu dağı şüret-i hamīdedir ammā ol mürğ (13) yanında iken uça 'ibādet ile peydā etdüğü (14) a'māl-i hasenesi elinden gide uça tiz tevbe vü istiğfār (15) ile yine şayd etmege cehd ide ve eger ol mürğün (16) lahmını ekl etse 'amel-i şālih kemāl üzere kesb etmiş (17) olur diyü remzdir t̄ā kim terak̄kiye sa'y ide ve özin **64b** (1) ğafletten bīdār ide ve yakāza bābına getürmege çalışa (2) ve eger rüyāda tağlar ve ormanlar görse ol gün (3) nefsi belāsıyla şerī'atden hāric ef'āle mübaşeret (4) etdüğüne işāretidir ve lahmı haram mürğ görse bu dağı emmāredir (5) ve eger rüyāda siyāh nesne görse yāhūd alub içse (6) ve yese haram nesne yemiş ve içmişdir tevbe vü istiğfara (7) meşğül ola gāh olur ki ba'zı huşūşī kable'l-vuķū' (8) müşāhede etdürürler t̄ā kim sālīk başiret üzere (9) olub hālını gözede ve rüyāda gördüğü nesneyi (10) 'aynıyla bu 'ālemde müşāhede idüb göre ve rüyāya (11) i'timād kılub çalışa diyü şāhib-i esmā olan sālīke (12) cānib-i Hākdan bunuñ gibi hikmetler işrāb olunur (13) t̄ā kim kurb-ı Hāķka irmege terak̄ki ide ve eger rüyāda güneş (14) veyā kamer görse nev-kāmet dile pertev şalub nak̄ş itdiginin (15) 'alāmetidir ve eger rüyāda āb-ı revān görse 'ilm-i hikmet (16) dile kemāle yüz ur dediginin hikmetidir ve kuvvet dutduğunuñ (17) 'alāmetidir ve levṣ-i dünyādan pāk olmasının işāretidir **65a** (1) ve eger rüyāda beyāz üzüm görse havf-ı Hākdan (2) ağladuğunuñ 'alāmeti ve terak̄ki etdüğüñ delāletidir (3) ve eger siyah üzüm görse muşibet başıdır tevbe (4) vü istiğfār ide ve eger sīm ü zer veyāhūd ma'den (5) görse nefsi emmāre i'lāsıdır efkār-ı bātılayı dilden (6) tarh ide ve tevbe vü istiğfara meşğül ola eger rüyāda (7) 'asel görse dünyā için dile kesel irişür perişān- (8) hātır olur eger rüyāda ata ana görse seni zirve-i (9) 'alāya irüşmekçün terbiyedir murādları oldur ki kurb-ı (10) Hāķka iresin ve çün Hāķ Sübhāne ve Te'āla müyesser ide (11) nūr-ı zāt müşāhedesine lāyık olasın ve dilden (12) kapu fethine müsteħāk olasın pes bunların hālī (13) şundan iz'ān idesin eger zerre deñlü senden nā-meşrū' (14) bir ef'āl-i nā-pesendide sādır olursa lābūd anlar saña (15) mülākāt olub lisānla envā' tahrīrler eyleyeler t̄ā kim (16) başiret üzere olub şakınasın ve eger ata ana rencide- (17) hātır görilürse sülükunda hātā etdüğüñ işāretidir **65b** (1) eger rüyāda hemşire görse

każāya kalmış namāzdır (2) edāsına meşgöl ola dimekdir kardāř böyledir(3) eger rüyāda ta‘ām ekl eylese bir menzile ‘urüc kıldığınıñ (4) beyānıdır eger rüyāda vaţan görse murād ‘ālem-i (5) ervāhda olan vaţan-ı aşliyyesidir ma‘mūr yā vīrān(6) veyā bir ğayrı vechle müřāhede olunsa pes vaţan-ı (7) ařlıñ ya‘ni varacağ yerini iz‘ān idüb bilesin (8) ve aña göre öz cānın için çalışasın tā kim eli (9) boş ol vaţana varmayasın eger rüyāda degirmen (10) görse eger öğüdürse rızq vücūd bulmasının ‘alāmetidir (11) çün tevĥīd-i řerīfe şıdķla iřtiğāl idesin (12) řerī‘atde kavī olasın pes envā‘ ĥikmetler (13) rüyāda görmege başlayasın ammā cümleden ziyāde (14) ab-ı revān çok göresin zīrā Ĥađ Te‘āla (15) kullarına itdikleri ‘ibādetiñ ĥālını ve tevĥīdden (16) kesb etdüği nūr-ı zātıñ sırrını bir dürlü remzle (17) a‘lām eyler tā kim kıl aña ziyāde sa‘y ide **66a** (1) ve Ĥađ Te‘ālaniñ kurbuna irişmege terakķiye çalışa (2) ve emmāreden ictināb ide pes bu bābda söz çokdur (3) cümlesi bu muĥtařara şığmaz taĥrīr olunmağ mümkün degil (4) zīrā ancağ demişlerdir *el arifü yekfil işareh*⁶² (5)

2.2.2.9. Faşl-ı Tāsi‘

‘ālem-i ezelde ervāĥ Ĥađdan tevĥīk (6) recāsınıñ beyānındadır ey sālīk-i rāh-ı Ĥüdā çün (7) rüyā-yı řālīĥayı řādīka tecrübe ile yağaza kurbına alınasın (8) ve nefsi-mülhime řıfātına irğüresin ve muţma‘inne yağın etmege⁶³ (9) yağın etmege rağbet idesin pes mülhime řıfātıyla muttaşıf olan (10) nefsi gāĥ olur ki Ĥađkıñ emrine imtisāl eyler gāĥ andan (11) rücū‘ ider mütelařī olur ol cihetden řālīb-i Mevlā olan (12) sālīk liķā-yı Mevlāya mazĥar olmağçün leyl ü nehār üzerine (13) olub zıkrullāĥa iřtiğāl vesā‘ir ‘ibādete ihtimām idüb (14) cem‘ ma‘řīyeti dilden trāř ve hevā-yı ĥubs-ı dūnyāyı (15) ğöñül kal‘ idüb tuĥm-ı sa‘ādeti ğöñülde isbāt etmesiniñ (16) ‘alāmetini rüyā ile iz‘ān eyleyüb bile ve ol řevķle (17) Ĥađ Te‘āla ĥazretine lāyık ‘amel ğünde ve ğicede ĥāřıl⁶⁴ **66b** (1) ğünde ve ğicede ĥāřıl kıla ve maĥbül-ı Ĥađ olub anıñ (2) muĥābelesinde Ĥađdan bunca iĥsāna mazĥar düře ve dā‘im (3) zıkr-i Ĥađda olub nūr-ı zātın perteviniñ intizārında olub (4) ağlaya ve ğicelerde Ĥađka temennā idüb yalvara ve bir ğice zıkr (5) esnāsında bir berzaĥ ilinde bir kara ğövde gibi bir ĥiřār⁶⁵ (6) görüne anıñ kapısını feĥ idem diyü çalışa ve dört (7) şarafa anıñçün cevelān iderken kendüye

⁶² Arife işaret kâfidir.

⁶³ Müellif, "yağın etmege" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

⁶⁴ Müellif, " ğünde ve ğicede ĥāřıl" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

⁶⁵ "Ĥiřār" kelimesi ĥ harfiyle yazılması gerekirken metinde ř harfleriyle yazılmıştır. Bütünlük açaşından kelimenin orijinal haline sadık kalınarak ĥ harfi ile ğösterildi.

gele ve zıkr ü tã'ate (8) gitdikçe meylî arta ve özin levs-i cihândan perhîz ide (9) bir tek özinde iken nã-gãh yine ol hişârî göre (10) mâh-ı tâbân gibi münevver ola ve inişlü yoğuşlu yerler dağı (11) göre ve ol hişârîñ buñda fethine sa'y ide ve burç (12) bārūsuna çıka ve ol hişârî kemâl üzere zabt (13) ve burç bārūsun yıka vîrân ide ve bunları yıka esâsında (14) müşâhede ide ve bundan soñra nice kerre göre ki (15) mihr ü mâh kendüye qarîb olmuş çün bunları rüyâda (16) müşâhede eyleye zevk ü şevk dilde zuhûra gele bu (17) zevk ü sürür ile tã'at u 'ibâdet muhabbeti mezîd ola **67a** (1) ve bu muhabbetle bir gice hâba vara ayıñ on dördü gibi (2) yağa gidüye qarîb gelmiş idüğün göre ve âtî güneşler (3) seyr ide ve ulu denizler müşâhede ide ve bunları (4) böyle müşâhede ide ki dağı vücûdı uyuşmuş degildi (5) çün bu bâba irişe dilden bir şādîlik vücûd bulmağa (6) başlar ve gitdikçe terakkîde olur işte bu hâl yağa (7) bâbıñ 'alâmetidir anıñ fethine işâretidir ve zıkr ü tã'at (8) gönül levhanda kesretle vücûd buldığınıñ remzidir (9) ve bundan soñra meyl ü muhabbet mezîd olub cânib-i Hâkka (10) yüz ura ve ol ka'le kim burc bārūsun yıkdıñ (11) zâhirde ma'siyetden perhîz etdiğünüñ hikmetidir (12) anıñçün anı vîrân kıldıñ ve bir dağı dilde dîde fethiniñ (13) sebep idüğünüñ işâretidir ve ol mertebe dilden nūr-ı (14) ziyâ vücûd bulmasının 'alâmetidir ve ol mâh ki (15) anda rüşen müşâhede itdiñ anıñ hikmeti oldur ki (16) nūr-ı ziyâ dilde mekân kıldığınıñ ve bu 'âlemde nefse (17) muhârebe vü mücâdele kıldığınıñ işâretidir tã kim iz'ân **67b**⁶⁶ (1) idüb ziyâde ikdâm idesin ve ol deryâ kim (2) yağa esnâsında gördüñ anıñ hükmünü oldur ki gönül (3) levhanda tevhîd-i Hâk kendi hikmetini icrâ kılub **andan**⁶⁷ **68a** (1) andan hâşıl olan nūr-ı ziyâ kuvvet dutub yağa (2) geldüğünüñ hikmetidir ve devlet-i dâreyne mazhar olduğımıñ (3) sırrıdır ve dil ziyâyâ yüz urduğunuñ evvelidir (4) zîrâ evvel görüb vîrân kıldığıñ ka'le-i zıkr (5) ü tevhîd ile harâb idüb levh-i dil şahrâsını (6) pāk idüb ayîne misâl olmasının işâretidir (7) ve tãlibemizede hayrınıñ beşâretidir ve zevk ü şevki (8) hurûc u zuhurıdır ve gönül levhanda Hâk Te'âla (9) ezel 'âleminde vaz' etdügi muhabbetiñ zâhir olmasıdır (10) ve yağa bâbı fi'l-cümle feth olduğunuñ rumûzıdır (11) ve 'ışk-ı haqîkî dilde peydâ olub tãlibi kendüye (12) cezb etdiğünüñ evvelidir çünkü tãlib bu maqâma (13) himmeti irgüre pes envâ' hikmet ile bilişe ve 'ışk-ı (14) haqîkîden bir zerre od levh-i dilde uyara ve anıñ (15) huşûlüne kemâliyle erişem diyü sa'y ide ve

⁶⁶ Üç satırdan ibarettir.

⁶⁷ Müellif, "andan" ifadesini bir alt satırda tekrarlamıştır.

tā‘at u ‘ibādet (16) ve zıkr-i Hāḡ envāri gönül levhanda berḡ ura ve bunlar (17) dilde cem‘ ola anıñçün yaḡaza esnāsında mihr ü māh **68b** (1) müşāhede kıldıñ tā kim nūr-ı ziyā gönül levhanda peydā (2) oldıgınıñ iz‘ān idüb ziyādeye sa‘y idesin ve çün (3) bunlar yaḡazā bābına gele ‘ışḡ vüçüd bulmaḡa cūşa gele zīrā (4) bunları müşāhede kıldıḡça dilde ‘ışḡ ḡopa kişi muḡabbetüni (5) ibtidā gördükde gönli meyl ide ol meyl muḡabbete sebep ola (6) pes tālib-i Hāḡ daḡı görmedigi ve dile gelmedigi nesneleri (7) görmege başlaya dilden zevḡ ü şevḡ cūşa gele ve bu dünyāniñ (8) varlıgını fi‘l-cümle terk ide ve her ne cānibe nazār iderse (9) Hāḡḡı göre ve her zerrede ḡikmet-i Hāḡḡı müşāhede ide (10) ve bu zevḡ ile bu ‘ālemden sefer etmiş ve imānla gitmiş (11) ervāḡ ile mülāki ola ve nice müşkilāt anlardan (12) su‘al ide ve tarfetü‘l-‘aynda her murādını müşāhede etmege (13) başlaya ve sultān-ı ‘ışḡ gitdikçe ḡālib ola tālibi (14) göyündüre belki giderek maḡv ide ve zıkr-i tevḡid (15) anıñ ḡalbini pür-nūr ide ve gönül ilini ma‘mūr ide ve evvel (16) mertebede yaḡazada berḡ-i ḡātıf⁶⁸ gibi nūr müşāhede (17) ide ve ḡāyet sür‘atle geḡdügçün anı ḡayālde kıyās **69a** (1) ide ve ol şek içinde iken yine ba‘de-zān añlaya (2) cūş u ḡurūş ziyāde ola ve nūr ḡāyet beyāz ola (3) ve ‘ışḡ cihetiyle ve müşāhede sebebiyle gözyaşı zuḡūra (4) gele ve her nesnede ihtimām ide ve her gün nefsinin (5) muḡāsebesine başlaya ve her nesnede teraḡḡi ide ve ‘ışḡla (6) bī-ḡarār ola varlıgınıñ fi‘l-cümle terk ide ve nūr-ı ziyā (7) dilde gitdikçe arta *yesürrünellāhu a‘la min hazel maḡām*⁶⁹ (8)

2.2.3. El-Bābü‘l-Rābi

Dördüncü bāb ‘ışḡ-ı ḡaḡīḡiniñ (9) ḡaḡīḡati kemāliyle gönül mülkünde vüçüda gelürse seyr-i ilā’ (10) allāḡ mertebesine vāşıl olub ‘ilm ü ma‘rifet vādīleriniñ (11) yolları küşāde olub ‘ilm-i ḡayb aşikāre olub (12) ḡābiliyyet her vechle yüz dutduḡunuñ ‘alāmetini (13) beyān ider ve bu bāb on faşlı müştemeldir ve her (14) faşl ‘ilm-i ḡaḡīḡatiñ perteviniñ beyān ve zamīr-i dilde (15) nihān olan ‘ilmiñ ‘ayān ider ey sālik-i rāḡ-ı (16) ḡüdā çün Hāḡ Sübhāne ve Te‘āla ḡazretleriniñ ḡarafına (17) teveccüh idüb tā‘at u ‘ibādet ile murādını yaḡaza maḡamına **69b** (1) getürdüñ ve her nesneyi yaḡazaya getürmege başladıñ (2) ve ol sebeble dilden zevḡ ü şevḡ ve muḡabbet-i Hāḡ (3) peydā idüb anıñla özin maḡv etmege başladıñ ki müşāhede (4) olunan muḡabbet

⁶⁸ "Hātıf" kelimesi ح ve ط harfiyle yazılması gerekirken metinde و ve ث harfleriyle yazılmıştır. Bütünlük açısından kelimenin orijinal haline sadık kalınarak ح ve ط harfi ile gösterildi.

⁶⁹ **Yesürrünellāhu a‘la min hazel maḡām:** "Allah bizi bu makāmın daha üstünüyle sevindirsin."

nūrınıñ pertevi gönül levhanda berķ urdı (5) ve muḥabbet dīdesiniñ vücūdı zāhir oldu pes muḥabbet (6) nūrınıñ ḥicābı dilden ref' ola diyü çalışasın (7) tā kim gönülde muḥabbet-i Ḥaḳ çok ola kuvvet bula pes Ḥaḳ Te'āla (8) ḥazretini cān u dilden sevmege başlayasın ve bu derde (9) dermān ve bu rence şifā bulam diyü cem' hevādan nefsinı (10) perhīze yüz urasın ve leyl ü nehār Ḥaḳḳı zıkr idesın (11) ve ḥükm-i Ḳur'ān üzere gidesın ve dilini lāfūgüzāfdan (12) şaklayasın ve ḥelāl ü ḥarāmı fark idesın ve ḥırş (13) u tama' bābından el çekesın ve saña cānib-i Ḥaḳdan (14) ḥırş yerine seḥāvet virile ki 'ālem-i istiğnāda olasın (15) ve gönülün gözi toḳ ola eger bir fülūsa kadar olmazsında (16) saña yüz biñ altını olandan ziyāde şādīlik ola (17) ve dā'im fikr ü ferāset-i Ḥaḳda olasın ve ḳanā'at vādīsine **70a** (1) düşesın ve kimseyi rencide-ḥātır etmeyesın şakınasın (2) dā'imā zıkr-i Ḥaḳḳa meşḡul olub muḥabbet vādīsine düşesın (3) ve ol cihetle levḥ-i diliñ āyīne mişāl ola ve efkār-ı bāḫılayı (4) fi'l-cümle dilden terk idüb gideresın ve 'ulema vü şuleḥāya (5) hem-nişīn olasın ve şimdiki zındıḳlardan şakınasın (6) ve ḳalbini ma'şiyetden taḥḫīr idüb 'ibādet ü zikirler kemāl (7) üzere ziyālandırasın ve ḫarīḳ-i Ḥaḳdan 'udül etmeyesın (8) ve şerī'at-i Resūlden tecāvüz ḳılmayasın şerī'atde ḳavī olasın (9) dā'imā seyrāniñ şerī'at vechle aḥvāliñ aña taḫbīḳ idesın (10) ve Ḥaḳ Te'āladan ḡāyet ḥavf üzere olasın çün gönül (11) ḥānesi bunlarla tola pes ol dem ḫālib özini 'ışḳla (12) ⁷⁰ ide ve ezelde virilen muḥabbet ki levḥ-i dile vaż' (13) olmuşdur pes ol muḥabbet-i Ḥaḳ baş ḳaldıra pes ateş-i muḥabbet (14) bir zerre iken 'azīm od ola sālīki göyündere maḥv ide (15) ve bu muḥabbetden yeryüzünde taḳlitleri var ise bir yere gelse bundan (16) lezīz nesne yoḳdur Ḥaḳ Te'āla kendi muḥabbetinden elez bir lezzet (17) yaratmamışdır datmayan bu lezzeti bilmez bu ḥāl görmelüdür **70b** (1) dimelü degil zīrā bu ḥāl ḳaleme ve ḳāle gelmez ancaḳ herkes bir mişāl (2) yazub ḳomuşdur yoḳsa bu ḥāle maḫzar düşenler ekşeriyā mecnūn olmuşlar (3) sebeb bu muḥabbetdir ve bu 'ışḳdır çok kimseler bu 'ışḳla helāk olur (4) çün muḥabbet lezzeti bir gönülde vücūd bulub zuḥūr ide nūr-ı ziyā (5) ol demde güneş gibi münevver ola ve dīde-i ḳalbde ḥicāb ref' (6) olub gönül göziniñ nūrı kuvvet bula ve ḥayret maḳāmına (7) irişe çün gönül levhanda muḥabbet-i Ḥaḳ vücūd bula pes (8) anıñ ḥükmi teraḳḳide ola varlığını kemāle irişdire ve bir kesr nān (9) ile nefsinı tesḳīn ide

⁷⁰ Okunamadı.

özün zîr pâkla ve her iş kendüye (10) asân gele ve nazım u neşir dilde zühûra gele ve Hakkıñ cem‘i âlem-i kalbde (11) vücûd bulub ‘ilm-i hikmet keşf ola

2.2.3.1. Faşl-ı Evvel

Nür-ı zâtıñ (12) zühûrı beyânındadır ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün rüyâ-yı şâliha (13) sebebiyle ve zıkr-i Hâk berekâtıyla ve gönül himmetiyle murâdını yaķaza (14) maķâmına getürüb dilden muhabbet şemsini uyarmağa teveccüh (15) itdiñ ve rüyâda müşâhede etdüğün nesneyi ‘âlem-i şehâdetde (16) gerçege getürdüñ ve zâhir dîdesiyle anı yaķaza irgürdüñ (17) ve muhabbet dîdesinden hicâbı ref‘ itdiñ ve anı haķıķatle **71a** (1) bildiñ murâd u maķşûd muhabbet-i Hâk idüğün añladıñ ve ol (2) sebebiyle tãrfetü’l-‘ayn içün nice hikmetler müşâhede etmek (3) kâbil olduğün bilmekle Hâk Te‘âla hazretini cüst cü (4) idüb özin envâ‘ hikmet irdirdiñ ve nür-ı zât müşâhedesine (5) başladıñ ve anı bir ulu ateş mişâl gördüñ ve giderek (6) ah u zâr ziyâde vücûd bulmağa ve dilde hüzñ peydâ (7) olmağa ve muhabbet-i Hâk ol ah u zâr ile kemâl bulmağçün (8) bâtın ilinde bir ateş mişâl nür uyarasın diyü zâhirde (9) tevhiid-i bârî ol nûra âlet idinüb aña dost urasın (10) ve anıñla Hâk Te‘âla hazretini yâd kılasın ve muhabbet dîdesin (11) küşâde olmasına anı dermân idinesin ve ol muhabbet (12) ile ‘ışķ-ı haķıķîye iresin ve anı gönül evinde taşşil (13) içün tã‘at u ‘ibâdeti artırasın ve zühd ü taķvâyı (14) aña rehber idinesin pes ‘ışķ-ı haķıķî gönül hânesinde (15) zühûra gelmege yaķazâda müşâhede olunan hikmetler (16) sebep ola diyü anı dutub iresin ve tecrübe iderek (17) bunca hikmete düş olasın ve tã‘atiñ şıhhatine **71b** (1) ‘ilm-i zâhiri vâsiıta kılasın ve ‘ilm-i zâhire sebep cidd ü (2) cehdi vaz‘ idesin ve bunları bir mertebe vâsiıta (3) idüb Hâk Te‘âla hazretlerine şıdķ u ihlâş ile (4) bende olub tazarru‘ u niyâz kılub levh-i dilde vaz‘ (5) olunan muhabbet-i ezeli dîdesin küşâde etmege çalışasın (6) ve ‘ışķ âleti kim didiñ ele getürmege sa‘y idüb (7) ve anıñ dîdesin küşâde etmege iķdâm idesin ve anı (8) izdiyâd etmegçün leyl ü nehâr dürişesin ve gönül levhanda (9) tã‘at u ‘ibâdet lezzetini ve huzûr-ı Hâkda anıñla olan (10) ‘izzetini temennâ idesin ve ‘âlem-i ezelde haķıķat nûrundan (11) var etdügi ve herkesiñ isti‘dâdına göre virdigi (12) muhabbeti dilden uyarub bulmağa Hâk Sübhâne ve Te‘âla (13) ‘ışķ diyü bir güzeli ateş-i dilden ol muhabbet ile bile ola (14) diyü iķâd etmişdir ve ol ateşi gönül ocağında (15) pinhân etmişdir ve ah u zâr ile ol ateşi bir gizli (16) yel ola diyü belâ sebep etmişdir ve iltihâbını izdiyâd (17) içün gözyaşını âlet ola diyü vaz‘ etmişdir **72a** (1) tã kim Hâk Te‘âla hazretini ve anıñ liķâsını tãleb idüb (2) aña muhabbet itdiķçe ‘âlem-i

ezelde virilen muhabbeti bula ve anıñçün (3) etdügi ahıñ yeli ve çekdügi hasretiñ elemini dildeki ‘ışk (4) ateşini ikād idüb şu‘le-ver eyleye diyü bunları vāsıta (5) kıldı ve zıkr-i Haq ah u zārıñ kesretine sebep ola diyü (6) delil-i kavī kodı ve dildeki cüş huruş göz (7) yaşına delil ola diyü virdi ve elem ü hasreti (8) hüzn-i qalbe virdi ve anı dilden vücūda gele diyü (9) kodı tā kim muhabbet dīdesini küşāde idüb gönül (10) hānesinde zuhūra gele ve bunları birbirine yāğār⁷¹ olub (11) dilde hurūc ide ve gönül hānesin nūr ile mālāmāl (12) ide ta kim güneş gibi nūr-ı ziyā şu‘le-dār olub gönül (13) hānesin ma‘mūr idüb muhabbet-i Haqla ikāz etmege (14) ve sāliki murāda irişdirmege ve ‘ışk-ı haqıķıye vāşıl (15) olub ve ol devleti dilde hāşıl idem diyü tālib-i (16) Haq olan ihvāna bu nesnelere lāzımdır çünkim bu (17) nesnelere Haq Te‘āla irgüre pes bundan soñra **72b** (1) müşāhede bābına sa‘y idüb qalbe nā’il ola allāhümme seyyid (2)

2.2.3.2. Faşl-ı Sānī

Nūr-ı zātın müşāhededesi beyānındadır (3) ey sālīk-i rāh-ı Hüdā çün riyāzet ü mücāhede ve (4) ‘ibādet ile gönül levhanda envār ve bunca esrār (5) müşāhedesine nā’il olub bu maqāma irişirsin (6) ma‘lūmuñ olsun ki bu maqāmda nūr-ı zāt yüz dutub (7) cem‘-i reddiye şıfāt-ı dilde maḥv olub envā’ hikmet (8) vādīsiniñ maḥallidir ve bu maqāmda dilden hicāb (9) ref’ olub ‘ışk-ı haqıķī aletini zevk şevk cihetiyle (10) kemāle götürüb maḥcüb yüzün görem diyü derd ü (11) firāk ile gönül levhāna liyākat ve zabt u rabtına (12) tākāt getirüb şerī‘atde kılı kırk yarub *lā ilāhe* (13) *illallah*⁷² kelimesini vird-i zebān idüb vişāl-i envāra (14) dā’imā intizār çekesin ve anı ‘ayn-ı qalbe getürem diyü (15) dilde vücūda gelen zevk ü şevk tuğyān idüb (16) cüyān ola ve anıñ ‘aşkeri kim gönül mülkünde peydā (17) itdiñ kâ’im el leylü şā’im el nehār olub qalbini her şeyden **73a** (1) taḥhīr idüb ol cihetiyle kesb etdügüñ nūr-ı ziyāyı dīde-i (2) qalbe kemāliyle getürem diyü anıñçün özin maḥv idesin (3) ve bu derd ü firāk ile murādı kemāliyle ele getürem diyü gönül (4) gönül şehrinde ‘ışk-ı haqıķī peykleri cüş huruşa gelüb (5) tā kim cevānib-i erba‘aya şahrā-yı dilde yükrüşüb gönül (6) hümāsını ma‘şiyet kafesinden ḥalāşa çāre bulam (7) diyü cidd ü cehd üzere iken cānib-i Haqdan nā’il oldıgıñ (8) muhabbet şāhbāzı baş kaldırub fermān ide kim (9) yaqaza eşnāsında görünen envārı müşāhede bābına (10) getüre ve anıñ yüzünü bu sevdāda yanmış ve özi

⁷¹ Kelime okunmuş fakat anlamlandırılmamıştır.

⁷² **Lā ilāhe illallah:** "Allah'tan başka tanrı yoktur." Kelime-i Tevhid otuz yedi âyette yer almaktadır. Bunların üçü "lā ilāhe illallah", otuzu "lā ilāhe illā hū", üçü "lā ilāhe illā ene", biri de "lā ilāhe illā ente" şeklindedir. (M. F. Abdülbakī, *el-Mu‘cem*, "İlāh" md.)

(11) göyünmüş ‘ışk didikleri bî-vücûda göstereler (12) pes bu haber vücûd memleketine ve anda iskân olunan (13) envâra varıb irişmekle ‘ışk çavuşları cüş (14) u hurûş idüb ‘askeriyle dil şahrâsından aparub (15) dil ka‘lesinde anları iskân için cem‘ memleket-i (16) beden yelüb yopura ve taht-ı dili aniñçün tezyîn (17) idüb anı ağıyardan hâli kılmaga cidd ü cehd beglerin **73b** (1) yanına getürdib anların mu‘âvenetleriyle gönül ka‘lesini (2) gergi gibi tahtir idüb istihkâm vire tâ kim tenvir-i dile (3) bâ‘ış ola ve vilayet-i kalbe cüş u hurûş ‘askeriyle (4) varub sarây-ı dilde taht urub sa‘âdet ü ‘izzetle (5) şâhvâr iclâs idüb karar eyleye her tarafından hadd-i imar (6) yükrüşüb nûr-ı Yezdân ile ol ka‘lesini amâde etmege (7) sa‘y-ı belîg eyleyeler ve müşâhede bâbına getürüb nûr-ı (8) zâtı kemâliyle ziyâlandırılar ve dil varlığıyla anı gergi gibi (9) aşinâ eyleyeler pes ol sebeble sulţân-ı envârdan dil (10) ka‘lesine haber-i beşâret irişe tâ kim şādîlik bâbını (11) dil ka‘lesinde gezü için küşâde ideler ve bu bâbda (12) ol ‘ışk u şevk biraz sükûnet bulmak üzere yâr-ı (13) ğarı olan intizâr dahı kendü ateşiyile özin ânda (14) göyündüre diyü imdâd-vârid ola ve ol göyünmüş ğayret-i (15) Hakkâ özin virüb beni ol sebeble dil ka‘lesinden (16) ayurmağçün müşâhede kapusun kemâliyle küşâde kıla ve benim (17) yüzüm rüşen görem dirse bir kuru nân ile zühd ü **74a** (1) vera‘ı kardâş idüb nice hefte vü eyyâm geçünüb şabr ide (2) ve öz vücûdın zîr-i pâ kıla ve cismini envâra müstağrak ide diyü (3) ğaflet uykusundan özin bîdâr ide ve zâhir olan (4) envâr-ı kevn gibi ziyâ’ virüb rüşen ola diyü kendi (5) özin envâ’ meşakkate virüb şabr ide ve nûrun rüşenliğine (6) nâ’il ola ve tâ’atle kalbini tenvir ide ve yokluk hırkasına (7) başını çeküb envârın keşretine muntazır olub dura (8) ve ‘ışk-ı bî-vücûd bu maqâmda kemâl mertebe cüşa gele (9) ve dürlü ‘ilm-i hikmet gönül levhanda zuhûra gele ve cism (10) ü cân mürde iken zinde ola ve envâ’ envâr gönül (11) ka‘lesinde peydâ ola ve muhabbet dîdesi ziyâde rüşen (12) ola ve genc-i dil hazinesi açıla nazm u eş‘âr peydâ olub (13) güher-i kalb saçıla ve gözyaşu arta ve hüzn kapusu feth (14) ola ri‘âyet-i a‘mâle meyl idüb ve hüsn ‘amel tahşilinde (15) olub aña dâ’im rağbet kıla işte bu evşâf ile sâlikîñ (16) mevşûf olduğda seyrullâh mertebesine kadem başa ve şifât-ı (17) beşeriyeti dilden kal’ eyleye tahallukü şifâtıyla muttaşif ola **74b** (1)

2.2.3.3. Faşl-ı Sâlis

Üçüncü faşl müşâhede olunan ba‘zı hâliñ (2) remzi beyânındadır ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün kalbini ma‘şiyet (3) zindânından halâş eylediñ envâr iştiyâkında iken ve

gönül hānesin (4) zevk ü şevkle amāde idüb intizārda iken nā-gāh bir gice (5) envārın bir lem‘ası sür‘atle mürūr u ‘ubūr etdügi görüle (6) sālīk ol vakit ol sebeble gönül levhāna havf-ı Hāk hāzır (7) ve kendi ‘aybına nāzır olub şakuna ve aña meyl virüb dürişe (8) ve vişāl-i envāra kemāl üzere yüzüm uram diyü ol ateşle (9) yanub yakıla ve ‘ışk-ı hākīkī kemāliyle anı kendüye cezbe ide (10) ve cem‘ ef‘ālī şer‘e tatbīk eyleye ve leyl ü nehār özin (11) muhasebeye çeküb yoklaya ve bu bābda şehāvet kapusun (12) açub ehl-i İşār ola ve envārın ibtidāsını bir lem‘a gibi (13) göre aḥvāl neye müncer ola diyü ol muhabbet ateşi ile özin (14) göyündüre nā-gāh bir gice Hāk Sübhāne ve Te‘āla lutfen ve keremen (15) gönül gözünden perdeyi ref‘ ide ve berķ-i ḥātīf gibi yakāza (16) bābında nūr mürūr ide andan terākki iderek ziyāya getüre (17) ve ol def‘a gāh açıla gāh kapana ve anı ‘aql maḳāmında **75a** (1) görmege başlaya biraz açıla dura yine gā‘ib ola zīrā (2) ibtidā ḥālinde nūr-ı zıkr sālīk olan ‘āşığıñ isti‘dādına (3) göre virilür ve havşalasına göre neye tākāt getüre bilürse (4) ol denlü açılıb görünse gerek bir nice gice mütevāliyen (5) envārı böyle müşāhede ide ya‘ni gāh açılıb görine (6) gāh kapanub yine evvelki gibi zulmet ola pes ol dem sālīk (7) ağlaya yāvu kıldım diyü zan eyleye gözyaşını ‘ummān ide (8) müşāhedesini sebebiyle ‘ışk-ı hākīkīniñ hākīkati bunda (9) bunda zuhūra gele bir nesne aña ḥā‘il olmaya ve gāh ateş (10) mişālī kızıl levle zāhir olub görine ammā beyāzı maḳbūldür (11) ve bu bir ‘ışk u şevk maḳāmıdır ki ‘ışk-ı mecāziye mübtelā (12) olanlar bilürler ‘ışk ateşiyle dutuşup yanmaḳ nicedir (13) anlar bilür ammā Hāk Sübhāne ve Te‘āla ḥazretini sevib anıñ (14) muhabbetiyle yanub yakılanlar gayridir anıñ ateşi ‘ışk-ı mecāzi (15) ateşine beñzemez bu sevdānıñ ateşi nice biñ kat ziyādedir (16) Allāh Te‘āla bu sevdāyı cem‘ ümmet-i Muḥammede naşib eyleye (17) zīrā bu bir mevhibe-i İlähiyedir hezār beşerden birine ancak **75b** (1) müyesser olur çün tālīb-i Mevlā özin bu maḳāma irgüre envā‘ (2) ḥikmet seyr ide bu maḳāma maḳām-ı ‘ışk dirlere ve meşāyih-i ‘izām (3) ḳaddesallāhu esrār hem ıştılāhında seyr-i ilā‘allāh menzili dirlere bunda (4) ‘aql cüz‘i yüz dutar bunda tās tās aḡu nūş etmek gerek (5) tā ḳalbini pāk idesin ve nūr ibtidādan berķ gibi gelür geçer andan (6) gitdikçe zerre iken güneş gibi olur gāh şafra mişāl şem‘alarla (7) zeyn olub o güne gelür ve sen ḳalb göziyle temāşā ḳılasın (8) ve gāh uzak ve gāh havāda göresin ve gāh bu burnundan (9) yıldızlar gibi uça cism nefsle uruşa envār cismle (10) ilişince böyle ola dā‘im cevelān ide mütelāşī ola (11) ba‘dehū ziyāde envār toḡa müşāhede ziyāde ola (12) vakit olur ki nūr celāliyle imtizāc idüb ma‘iyyetle (13) tecelli ḳılır

2.2.3.4. Faşl-ı Râbi'

Nūr-ı zāt ile amāde olan (14) albiñ hālını beyān ider ey sālīk-i rāh-ı Hūdā unki (15) envārīñ ziyāsını ‘al maāmına müşāhede etmeye başlayasın (16) pes ol cihetle bunca hkmet gōñl evinde zuhr ide tā kim (17) ‘ibādāt semerātı cānib-i Hāda hāşıl olduıñ iz‘āna **76a** (1) getrb bilesin n tevid-i şerīf ile gōñln amāde kıla ki (2) ve gōzyaşı ile bunları tenhā yerlerde taşīl idb hne-i (3) albi unki tenvīr itdiñ bunca envārı ‘ayn-ı albe getrb (4) bu murāda vāşıl olduñ müşāhedesiyile ‘ış-ı hāk (5) peydā kılub anıñla yanub yaıldıñ ve ‘ış ateşiyile (6) zn gyndrdñ ve lmezden evvel lmei iħtiyār (7) itdiñ ve *hāsib able en tuhāseb*⁷³ maāmına iriřdiñ (8) ve bī-nām bī-niřān olmaı Hādan temennā itdiñ lev-i (9) dilden vāridāt vcda gele diy ‘al maāmında iken (10) zāhir ‘āleme getrdñ ve cānib-i Hādan ilhāmāt-ı rabbāniyeye (11) iriřdiñ ve ol zev  şevle gyā ldñ bu (12) menzil kelāmıñ keşret ve nūr-ı ziyānıñ vefret yeridir (13) n bunda tālibe bu bābda fet-i bāb ola pes envār zuhr (14) idb bir yere gele envārıñ biri ‘ibādet nrdır (15) ikinci alb nrdır nc rh nrdır drdnc (16) īmān nrdır beşinci ‘irfān nrdır pes bunlarıñ (17) nrin gōñl evinde cem‘ ola pes ol gōñl ehline **76b** (1) ma‘lmdur ki ne vechle cř hrşda olsa gerek zīrā bu (2) envārdan nice envār daı mtevellid ola ve n bir gōñlde bunca (3) nr cem‘ olur pes ol kimse bunca hkmet ile mevşf (4) olursa ‘aceb midir ve Hā Te‘āla hāzretleriniñ luşfuna (5) maźhar dşse ok mıdır zīrā cism-i ādem bir kara gn ev gibidir (6) gōñl cism iinde bir gneş miřālindedir n Hā Te‘āla (7) bunca nr ile bir kimseniñ cismi iinde gōñln pr-nr (8) eyleye pes ol cism başdan ayaa dek nr olur (9) ve btn dnyā v māfihā ol kimseniñ dīdesi nazar-gāhı (10) olur ve cmle murādı Hā atında mabl olur zīrā bunca (11) envār ma‘şiyet cihetiyile dilde mestrdur ol setreyi (12) izāle in herkese andan tri sa‘y lāzımdır (13) tā kim zıkr  tevid ile dilden ma‘şiyet perdesin (14) ref‘ idb envār dile nā’il olmaa lāyık ola zīrā bu bir (15) mevhibe-i Hāzret-i Hādır pes bu devleti Hādan taleb (16) etmege herkese lāzımdır ve n bir kimse murād idine kim bu devlete (17) nā’il olub kendini lāyık ide ve bu zıkr olunan envārı **77a** (1) kendi lev-i dilinde cem‘ ide pes ol kimseye gerekdir cmleden (2) evvel tevide iřtiğāl eyleye tā kim cem‘ şıfāt-ı zemīmeden (3) albinin berī ide zīrā tevid-i şerīf cmle şıfāt-ı beşeriyeyi hāř (4) etse gerekdir ve albi pāk etse gerek n albi pāk ola bir (5) lem‘a andan ziyā grine pes ol ziyā

⁷³ **Hāsib able en tuhāseb**: "Hesaba ekilmeden nce kendinizi hesaba ekin." Hadis.

cihetiyle zevk ü şevk (6) peydā ola ve zevk ü sürūr ile yaramazlığı terk ide ve bunca (7) yaramaz şıfātından berī ola nitekim Hüseyn bin Mansūr el-Ḥallāc (8) rūhullāh rūḥa İbrāhīm-i Havvāş ḥāzretinden sū'āl etmiş ki (9) sen ne maḳāmıdasın ayıtmış otuz yıldır tevekkül maḳāmına irem (10) diyü riyāzet ü mücāhede çekerim Ḥallāc ayıtmış 'ömrini (11) ḳarnınıñ 'imāretine şarf etmişsin ne zamān fenāfillāh (12) maḳāmına irseñ gerek pes imdi bundan añlandı ki (13) tevḥīd-i bārī ile cümleden ḥalāş olub fenāfillāh maḳāmına (14) varmaḳ mümkündür şol kişiye kim buña rağbet ola ve bu envārıñ (15) müşāhedesine tālib ola Ḥaḳḳa vāşıl olmaḳ mümkündür (16) ammā lezzetini bilmeyene ğayr-ı mümkündür

2.2.3.5. Faşl-ı Hāmīs

Beşinci faşl (17) bunca nūr dilde cem' olduğu beyānındadır ey sālik-i rāh-ı Hüdā **77b** (1) çün Ḥaḳ Sübhāne ve Te'āla saña müyesser ide dilden bulub (2) müşāhede maḳāmına iresin ve kendi özin niye olduğunu (3) iz'āna liyāḳat bulasın pes evvel müşāhede olunan ne nesnedir (4) ve anı ḳalb gözi ne vechle görür anı saña bir dürlü beyān (5) kıldım gerçi bu beyān dile gelmek mümkün degil ve anı ihāḫadan (6) kişiye añlatmaḳ ḳatı müşkildir zīrā ḫavır 'aḳıldan ḫāric (7) bir ma'nadır 'aḳıl anı ihāḫadan 'ācizdir ammā cism-i (8) ādem yine mālīkdir ve Ḥaḳ sübhāne 'azze ve celle señi ve seniñ (9) öziñ içerüsini ne ḫikmetle yaratmışdır ve bunca nūr ile (10) anı ḫoldurmuşdur ve Ḥaḳ Te'ālasınıñ seniñ özüni melā'ike (11) cinsinden idüb bu ḳalbi saña giydirmişdir ve anı (12) güya ki bir dımişki ayīne gibi etmişdir ḫattā kim gün gibi (13) nūr-ı ziyā vire ve ol ayīneniñ iki şüreti var bir (14) şüretini bu 'āleme virmişdir bir şüretini kendüden yaña (15) etmişdir ve her ne kim bu 'ālemde insān etmek dilese pes ayīneniñ (16) pes ol ayīneniñ üzerinde ol naḳşı görür andan soñra (17) el ve ayak ve dile anı işler ve söyler ve ol ziyā viren ayīneniñ **78a** (1) üzerine güyā Ḥaḳ Te'āla ḫikmetlerin naḳş itdi ve ol (2) naḳşı görmege ol ayīnede dīdeler vaż' itdi ve dü 'ālemde (3) Ḥaḳ Te'āla ḫāzretleriniñ cem' ḫikmetleriñ ol ayīnede ne kim (4) naḳş etmişdir ol dīdeler anı müşāhede ide diyü bunlara (5) nazar virdi tā kim ol ḫikmetleri seyr ü temāşā ide pes bu ayīne (6) şayḳal oluna diyü aña ālet virdi tā ol ayīnede ol ālet ile (7) şayḳal ide ve ol ayīne şayḳal oldukça gün gibi ziyā vire (8) ve ol ayīnedeki gözlerin nūrı ol naḳşı göre ve anı (9) tamām müşāhede ve ol cihetden Ḥaḳ Te'āla bu insāna tā'at (10) emretti tā kim ol ayīneniñ şayḳalına ālet ola ve Ḥaḳḳıñ (11) emretdüğü tā'atden i'rāz ideniñ ma'siyeti ol (12) ayīneye pas ola ve ziyāsı maḫv ola ve ayīnedeki (13) dīdeleriñ nūrı

mestür ola zîrâ cinsiyyet-i eşyâ (14) ol ayînede hicâb ola komuşdur pes bunca ma'şiyet (15) anda cem' olmağla ziyâsı ref' olub nesne müşâhede (16) etmek mümkün olmaya ve ol naqşdan zerre nesne fehm (17) etmeye aniñçün kim Hâk Te'âla kendi ism-i şerîfini ol ayîneniñ **78b** (1) hicâbına çâre olur ve ol ism-i şerîf bir tebyîn âlet ola (2) itdi aniñçün insâna anı erzânî kıldı şer'-i şerîfi (3) ol ayîneniñ ziyâsına maşkala ola kıldı tâ kim tâlib-i (4) Mevlâ ol ayine tã'ati âlet idinüb tevhid-i bârî ile (5) ziyâlandıra ve anı ezelde virilen ziyâyı aşlına döndüre (6) ve bunca hicâbıñ ref'ine sa'y ide ve ziyâde kâl ile ol (7) ayîneyi açub kemâliyle nûrlandıra ve gözyaşını bu bâbda sermâye idine (8) ve ol dîdeleri gözyaşıyla ve havf-ı Hâkla yuyup münevver (9) eyleye ve anda mestür olan hikmetleri ol nûr ile görmege (10) ve bunlarıñ nûrların kemâle getürmege sa'y ide ve ol naqşı (11) kemâliyle añlayub iz'âna getüre ve kendi özin ayînesini (12) Hâk Te'âla aña nûr virdigi üzere anı yerine getüre ve envâr-ı (13) muhtelifeyi ol dîdelerle göre ve cism içinde anları mâlik (14) müşâhede kılub 'ışk-ı haķîkiye erişüb ve melâ'ike ve (15) ervâh-ı evliyâyı ve 'arşı ve kürsi ve levh ü kâlemi (16) ve bunlarda olan hikmetleri ol ayînede olan dîdelerle (17) müşâhede eyleye ve nûr bir lem'a iken giderek güneş nûrına **79a** (1) gâlib gelür göz yumub açınca dünyâyı ve mâfihâyı (2) seyr ider fi'l-cümle cism-i insân içindedir ve bunuñla insân (3) teşrîf kılınmışdır ve maħlûk-ı şerefiyyeti ancak bunuñladır (4) ve fâ-fehm ü te'emmül ü tefekkür

2.2.3.6. Faşl-ı Sâdis

Altıncı gâh nûr ile (5) Hâkka yakın gâh zûlmet ile Hâkdan ba'îd olmağı beyân ider (6) ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün nefsinı şîfât-ı zemmeden (7) halâş eylediñ qalbini pâk eyleyüb bu maķâma irişesin (8) ve kendi özin envâr-ı hikmet-i Hâkla pür-nûr ve ma'mûr (9) eylesin ve bunca envâr ile gönül hânesin tenvîr idesin (10) ve Hâk Te'âlanıñ ism-i şerîfin dâ'im zikr idesin güşe-nişîn (11) olasın ve emr-i Hâkdan gayrıya gönül virmeyesin ve kedürât-ı (12) nefsanıyyeden qalbini gergi gibi pâk idüb **yuhıbbuhum** (13) **ve yuhıbbühühü**⁷⁴ kavlı-i şerîfiniñ tahtına mâşadağ olmağı nefse (14) dâ'im muhârebede olub tâ kim vâşıl-ı cânân ola diyü (15) özin **el-fakru faħri**⁷⁵

⁷⁴ Yâ eyyuhellezîne âmenû men yertedde minkum an dînihî fe sevfê ye'tillâhu bi kavmin **yuhıbbuhum ve yuhıbbühühü** ezilletin alâl mu'minîne eizzetin alâl kâfirîn(kâfirîne), yucâhidüne fi sebilillâhi ve lâ yehâfüne levmete lâim(lâimin) zâlike fadlullâhi yu'tihî men yeşâ(yeşâu) vallâhu vâsiun alîm(alîmun): "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (bilin ki) Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı güçlü ve onurludurlar. Allah yolunda cihad ederler. (Bu yolda) hiçbir kanayıcının kanamasından da korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah lütfü geniş olandır, hakkıyla bilendir." Mâide, 5/54.

⁷⁵ **El-fakru faħri**: "Fakirliğim övüncümdür." Hadis.

mertebesine irişdiresin ve mermūzāt-ı (16) Hākka vāşıl olam diyü başını hırķaya geēüb muħabbet-i cānān (17) gice gūndūz ‘ōmrin geēüresin ve bu sırrın sırrına irişem diyü **79b** (1) fenāfillāh maķāmına varmağa liyāķat bulasın ve ol cihetle (2) cihān varlığın ve anıñ erbāin odına atub cümle cān (3) cān ile cānān arasında ancak bir nazar kıla bu ‘ōmrin ve bu (4) emrin hālını neye irişe diyü derd düşüb yanasın kendi (5) ile cānāndan ğayrı bu sırrın seyrin ve bu muħabbet ü meylin (6) aħvālını ve bu emrin hikmetini kimseye ifşā idüb dimeyesin (7) ve bu hāli kimseye ifşādan hāzer idesin ve dūnyā vü ‘ukbāyı (8) devr idüb likā-yı Hākdan mā‘adāsına gönül virmeyüb (9) daħı zıkr etmeyesin ve ol bāba dāħil olmaķ ümmīdiyle (10) ağlayub añlayasın ve çün ‘arz-ı hāle ķābil ve aña varmaķ (11) daħı ķābil degil bārī bu beyti okuyub kendine teselli viresin (12) nitekim demişlerdir **beyit**

‘arz-ı hāle yok meded kūyınā varmaķ muħāl

(13) *mest-i ‘ışķam şöyle kim güftār güc refitār güc*

ve bu remzin (14) rumuzını nihān ve bu sırrın sülükun nā-ehle beyān (15) etmeyesin ve her zamān halk içinde tecāhülden gelesin (16) ve kendüyi nesne bilmez yerine bağlayasın tā kim rāhat olub (17) bir köşede oturasın ve bu vādīye düş kim bī-dil **80a** (1) olasın pes çünkim ve bu keyfiñ keyüfını bildiñ muħabbetini nā-maħreme (2) takrīr idüb taşvīr mes’ele etme ve ‘ışķ bābında müşāhede (3) cihetiyle cānān yüzünden niķāb aēub ifşā-yı sır ve izhār-ı (4) cemāl-i yār etmege heves etmeyesin ve kendi öz cānından (5) anı pinhān kııl ve bu bābda dilden gelen teķāzāyı hāzm (6) idüb derūnī bu sūķūn Hāk Te‘āla hāzretine yüz biñ (7) kerre şükr it kim cānān çün cemāl-i pākını saña ‘arz (8) itdi zīrā her kim bu meyden içüb mestlik sebebiyle (9) keyf keyüfiñ hālını izhār itdi pes ol bu ‘ālemde (10) dūnyā kilāblarını başına üşürdi ve kendi özin (11) ğavğāya düşürdi görmez misin bu devirde gelenler (12) kendülerin nice pinhān etmişdir ve kendilerin nesne bilmez (13) ķomuşdır ve ‘ōmrlerin muħabbet-i cānān ile ve anıñ ‘ışķ (14) u şevķiyle geēürüb gitmişlerdir çünkim derd ü miħnet (15) ile kendü özin bir görünmez ve herkese cemālın göstermez (16) yāre düş olmuşsun pes anıñ derdi ile dutuşub (17) yanagör ve anıñ ķarīne bir takrīb ile iregör ve murād olan **80b** (1) hālīñ üzerine ola gör ve bu muħabbet ne muħabbetdir kim (2) Hāk Te‘āla anı saña erzānī kııldı ve sen anıñ şükrānesiçün (3) özin zīr-i pā kııl görüb bildi ki nā-maħreme sır (4) aēanlarıñ hāli nicedir her kim bu meyden içüb lāf (5) urdı ‘āķıbet terk-i cān u ser itdi

2.2.3.7. Faşl-ı Sâbi'

(6) Yedinci faşl muhabbet-i Hâk dilde kemâl buldığı beyânındadır (7) ey sâlik-i râh-ı Hüdâ çün Hâk Sübhâne ve Te'âla saña (8) erzânî kıla kendi özünde seyr ü temâşâ idesin (9) ve dünyânî varından ve anî erbâbından gönlünü (10) bir dürlü dağı idesin ve bu bâbda vârid olan (11) hikmetlerin mefhûmuna irüb 'ömrünü 'ışık u şevk (12) ve sürür u şafâ ile geçüresin ve cem' sebeblerin (13) iz'ân kılub sülûkünü ibtidâ hâlinden tâ öldiğî (14) hâle degin vücûda gelen zühürâtı bir bir gönül evinde (15) görüb aňlayasın ve 'âkıbet bu derdiñ devâsı (16) ve bu renciñ şifâsı kaçan ola diyü tefekkür 'âleminde olub (17) ol haqîkat ile mest olasın ve hâne-i dilde huşûr **81a** (1) iden havâtırîñ iz'ânında olasın ve dile huşûr iden (2) havâtır beş idügin aňlayub bilesin veli kangı (3) hâtıra dile ne getürür ve bu beş fikirden kangısı (4) kangısınıñdır anı fehm etmek saña lâzımdır pes anlardan (5) biri havâtır-ı rahmânidir biri havâtır-ı kalbdır biri havâtır-ı (6) melekdir biri havâtır-ı şeytândır biri havâtır-ı nefsdır (7) ve bu havâtır-ı nefse hevâcis-i nefis ta'bîr olunur pes kalbe (8) ilkâ olunan bu havâtır-ı hamseden şeytân ilkâ itdiği (9) nesnelere tarh etmek lâzımdır ve çün bunları (10) bilüb tarh idesin ümîddir ki murâd dağı asân (11) ola pes imdi havâtır-ı nefis şundan ma'lûmdur ki (12) çün nefis saña bir şey ilkâ ider sen ol şey' için (13) bütün şehri devr idersin ve anı aramak saña asân (14) olur çün nefsiñ bu hâlini bilüb tarh idesin (15) her ne deñlü bu mişillü hâtır hutûr iderse taraf-ı (16) nefsdan oldığîñ bilürsün ayrığ aña meyl idüb (17) ol tarafa varmağa ikdâm etmezsin havâtır-ı şeytân **81b** (1) oldur ki hemân bir dağka dağı olursa bir Müslümânîñ (2) günâh işlesün diyü aña sa'y ider ve şey-i kalîldir bunda (3) bir şey yokdur diyü kalbe ilkâ eyler ve şeytânîñ maħalli şadrdır (4) nitekim Hâk Te'âla buyurur *yuvesvisu fı sudûrin nâs*⁷⁶ pes (5) şadre gelüb insâna bunca ef'âl ilkâ idüb vesvese (6) virir ve şeytân kalbde bu maħalden ğayra varamaz (7) Hâk Te'âla yol virmemişdir zîrâ kalb gök şıfatıdır (8) şeytân ise göge çıkamaz imdi kalbe dağı giremez (9) havâtır dağı iki kısımdır biri mu'arîz biri muṭma'indir (10) bunlarıñ 'alâmeti ilhâm-ı rabbânîyedir hasenâta müte'allik (11) olan nesneyi kalbe ilkâ iderler nitekim Hâk Te'âla buyurur (12) *fe-elhemehâ fucûrahâ ve takvâhâ*⁷⁷ ammâ hâvâtır-ı kalb oldur ki (13) sâlik kalbini çün taḥîr ide şekk ü reybden (14) hâlâş olub hışâl-ı hamîde ile müşâhede-i cemâl-i (15) Hâk ide nitekim *yevme lâ yenfau' mâlun ve*

⁷⁶ Ellezî *yuvesvisu fı sudûrin nâs*: "O ki insanların göğüslerine vesvese verir." Nâs, 114/5.

⁷⁷ Ve nefsin ve mâ sevvâhâ *fe-elhemehâ fucûrahâ ve takvâhâ* kad efleha men zekkâhâ: "Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülüğten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefsinin arındıran kurtuluşa ermiştir." İsrâ, 91/7-8-9.

lā benūn illā men etāllāhe (16) *bi kalbin selīm*⁷⁸ buyurduğu hıṣāl-i ḥamīdedir ki kalb-i selīm(17) oldır ve ḥavātır-ı melek daḥı ḥavātır-ı kalbe yakındır **82a** (1) ikisiniñ mābeyninde fark azdır ve gizlidir birbirine beñzer (2) lākin ḥavātır-ı melek idüğini şundan bilesiñiz Ḥaḳ Te‘āla (3) ḥazretleri *hüvellezi enzeles sekīnete*⁷⁹ buyurur pes sekīne (4) melā’ikeden bir cemā‘atdır cānib-i Ḥaḳdan göñle ba‘zı ḥikmet (5) ilkā iderler tā kim anıñla Ḥaḳқа taḳarrüb ḥāşıl ide ve (6) kalbini pāk idüb kalbe ilkā olunan ne nesnelerdir bile (7)

2.2.3.8. Faşl-ı Şāmin

Ḥavātır-ı kalb beyānıñdadır ey sālik-i rāh-ı Ḥüdā (8) çün Ḥaḳ Sübhāne ve Te‘āla seni muḥabbet maḳāmına getüre pes (9) bu maḳāma seyr-i ma‘allāh maḳāmı dirler bu maḳāma vardıkda (10) ‘ilm-i ledūndan ḥaberdār olub dā’im ağlamakda olasın (11) ve cem‘ ḥalkdan bī-pervā olub semavātdan söyliyesin (12) zīrā levḥ-i dil a‘dāsını bilüb tarḥ itdiñ ve özdeklerin (13) cinsiyyet-i eşyāniñ kemāl üzere dil şahrāsından kal‘ itdiñ (14) ve ‘ışk u şevḳ ve anıñ ‘askeri kim ‘ilm ü ma‘rifetdir göñül (15) levḥanda vücūda getürüb muṭma’inne maḳāmına sa’yını ırgürdiñ (16) ve kendi vücūdın tedbīrinde olub başiret çeşmini (17) küşāde kılub şaḳıñdıñ pes anıñçün Ḥaḳ Te‘āla ol **82b** (1) ümidde nefsi emmāre belāsından berī tā kim sen tevbe idüb (2) Ḥaḳ Te‘ālanıñ şānına lāyık ‘amel idüb ve anıñ ḥāsılını (3) Ḥaḳdan bulub seyr-i ma‘allāh vādīsine iresin ve ol (4) cihetle ḳurb-ı Ḥaḳқа irişüb mükāşefāt-ı ḡaybiyye ḥāline nā’il (5) olub bunca dürlü ‘ilm ü ḥikmete irişüb nefsi şüm ile (6) itdiğñ ictihād muḳābelesinde Ḥaḳ Te‘ālanıñ ḳurbunda (7) yüce maḳāmāta müsteḥaḳ olasın ve t̄a’t u ‘ibādetiñ (8) ḥāşılını ve bunca şerīr ile etdüğñ muḥārebe ve muḳābelesinde (9) faziletini ve maḳbül-ı Ḥaḳ olub anıñçün vāşıl olduğñıñ (10) ücretini ve nefsi ü hevādan rücū‘ etdüğñ māye ve ol (11) māyeden ḥāşıl etdüğñ sermāye ki nūr-ı ziyā ve Ḥaḳdan (12) virilen iḥsān-ı baḥşāyiş-i ilahi idüğñ bilesin ki Ḥaḳkıñ (13) ḳullarına lutf u kerem ile ‘ilm ü ḥikmet virdigidir ve göñül (14) evinde anı vücūda getürdigi kalbiñ şemeresidir ve dilde (15) ol nūr-ı ziyā şu‘be-dār olub dil şahrāsını anıñla (16) amāde etdüğñiñ ḥikmetidir ve Ḥaḳkıñ zātına irmege vesile (17) olub dilden bunuñla dīde fetḥ olduğñıñ müşāhedesi

⁷⁸ *Yevme lâ yenfau mālun ve lâ benūn illā men etāllāhe bi kalbin selīm: "O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah'a arınmış bir kalp ile gelen başka."* Şuarā, 26/88-89.

⁷⁹ *Hüvellezi enzeles sekīnete* fi kulūbil mu‘minīne li yezdādū imānen mea imānihim, ve lillāhi cunūdus semāvāti vel ard(ardı), ve kânallāhu alīmen hakīmā(hakīmen): "O, inananların imanlarını kat kat artırmaları için kalplerine huzur ve güven indirendir. Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." Fetih, 48/4.

83a (1) ve diliñ devlet ü izzeti ve andan vücūd bulan velāyet ü (2) kerāmetidir ve dil ‘ālem-i ğayb ile ateş dutduĝınıñ hürmetidir (3) ve nefsini on dürlü yaramazdan ħalāş idüb anıñ yerine ĩmān (4) şu‘belerinden ğars etmesidir ve her şu‘be kemāl ma‘rifet ile mevşūf (5) olub Hakkıñ keremine mazhar düşüb tā kim şoñ nefesde (6) *yā eyyetuhen nefsul mütmainneh*⁸⁰ maķāmına dāħil olub lāyık u müsteħak (7) dīdār-ı Rabbü'l-ālemīn olasın bunda *lā havfun aleyhim ve lā hum* (8) *yahzenūn*⁸¹ bilünenden olup maķāmāt-ı āliyye özin irgüresin (9) imdi ey tālīb-i Mevlā olan ‘azīz evlādlarım ma‘lūmuñuz olsun (10) bu maķāmātda ve kerāmāta nā’il olan evliyā-yı kirām ķaddes (11) allāhu esrārhum ħazerātı riyāzāt u mücāhede ile nā’il (12) oldılar zāhiren ve bātinen hevā-yı nefsdan ictināb ile nā’il (13) oldılar ve sırren ve ‘aleniyyen vera‘ ü taķvāya mülāzemet ile (14) irdiler ve bunlarla buldılar her ne kim buldılar ħalk ile kendileri (15) arasında ve Hakkla ķalbleri arasında mu‘amelāt-ı ķalbiyye (16) ve ķalbiyyeden her ne kim mültezem şerī‘atdır bir muķtezā-yı (17) rızā-yı Mevlā ħareket itdiler ve şıdķla tevbe idüb tevbeleri **83b** (1) üzerinde s̄abit oldılar tā kim tenvīr-i ķalbe ve ķurb-ı Rabbe vesīle (2) ola diyü raĝbet itdiler ve anı bildiler kim Rabbü'l-ālemīne taķarrüb (3) nūr i‘tibāriyledir pes ana cān u dilden mülāzemet idüb (4) dürüşdiler ve daħı bunu bildiler kim Hakkdan ba‘īd olmak (5) zūlmet i‘tibāriyledir anıñçün bundan şaķındılar cem‘ (6) ef‘āl-i zemīmeden özlerin berī itdiler ve vücūdların (7) fenāsınıñ fenāsına himmet itdiler ve ħālet-i istiĝrāķda bunca (8) ‘ilm-i ğayba irişdiler ve bu ‘ālemde raħmeti ķabül idüb (9) ol ‘ālemde raħmete irişdiler ve her ħālde rızā-yı Mevlā (10) s̄abit olub dürüşdiler fā-fehm

2.2.3.9. Faşl-ı Tāsi

Hakkıñ (11) ķullarına baħşāyişi zikrindedir ey sālīk-i rāh-ı Hūdā (12) çün muħabbet-i Hakkla nūrīñ ziyāsına nā’il olub göñül (13) evinde ‘ışk-ı ħaķīķī ve Hakkla muħabbeti işķān idüp dā’im (14) zikrinde olasın ve ķalbini ol muħabbetle amāde idesin (15) pes muħabbet-i Hakk sende idüğün birķaç ‘ālāmet ile (16) özin bildirse gerekdir tā kim sen daħı taħķīķ iderken (17) iz‘ān idüb bilesin zīrā ol muħabbet seniñ ķalbinde **84a** (1) bunca ‘ilm ü ħikmet vücūda getürse gerekir ve ‘ilm-i ħaķīķī (2) sende ol muħabbet iderken bilseler gerek bu sebeble herkes (3) saña muħabbet ideler ve seni

⁸⁰ *Yā eyyetuhen nefsul mutmainneh: "(Allah şöyle der:) 'Ey huzur içinde olan nefis!'"* Fecr, 89/27.

⁸¹ *E lā inne evliyā allāhi lā havfun aleyhim ve lā hum yahzenūn: "Bilesiniz ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de."* Yunus, 10/62.

sevse gerek her ne deñlü Hākla (4) seniñ mābeyniñde muħabbet var ise pes ol deñlü ħalk (5) aña muħabbet etse gerek ve seni sevib kelāmına ‘aşık olub (6) cān virse gerek zīrā muħabbet-i Hāk bir hümādır her kimiñ (7) ħalbinde bulunub aña peyveste olursa ol muħabbet hümāsı (8) ol kimseye kendi ħaşletini deydirse gerek ve muħabbet ateşini (9) aniñ ħalbinde uyarub anı yandırır gerek ve aniñ yüzini (10) derd kılsa gerek ve zıkr ü fikri Hāk Te‘āla ve aniñ liķāsı (11) olub anı dā’im zıkr etse gerek nitekim buyurmuşlardır *men* (12) *ehabbe şey'en eksera zikrahū*⁸² bu beyit daħı bu maķāmı te’yīd ider (13) **beyit**

kimi severse bu ‘ālemde kişi

anı zıkr etmek olur aniñ işi

(14) zīrā iki muħabbet bir göñülde hiç olmaz ve iki emir bir memleketde olgun (15) hükümet kılmaz nitekim iki arslān bir meşede olmaz (16) pes ħayriñ muħabbeti dilden fi’l-cümle def’ olur ancak Hākķiñ (17) muħabbeti ħalır çün muħabbet-i Hāk bir göñle duħūl ide **84b** (1) aña bunca ‘ilm ta‘līm idüb anı ħikmetle ħüyā ider ve muħabbet-i (2) Hāk sebebiyle iki ‘ālemde pādīşāh olur ve sırr-ı Hāk ve nūr-ı zāt (3) dilde berķ urub pertev şālar ve luţf u kerem seniñ (4) ħalbinden vücūda getürüb seni ol nesne ile ma‘rūf (5) ider ve gitdikçe muħabbet-i Hāk cihetiyle göñül evinde kimyā-yı (6) sa‘ādet zühūra gelür ve seniñ öziñ kimyā ile mevşūf (7) olur ve seni bunca nesneden müstağni ider ve dā’im (8) ol muħabbet ile göziñ yaşlu olur ve zıkr-i Hāk ve aña (9) müte‘allik kelimāt senden şadır olub seni söyledir ve Hākķiñ (10) zıkrı ve Resülünün ħaşleti ve aşħāb-ı kirāmiñ menāķıbı (11) ve evliyā-yı zevi’l-ihtirāmiñ aħvāli ve meşāyih-i (12) vācibü’l-ikrāmiñ evşāf-ı cemīlesi bunlarıñ (13) cümlesi bu muħabbet cihetiyle olsa gerek ve bunlarıñ (14) muħabbet ve ħaşletleri seniñ öziñ aniñla mevşūf (15) etse gerek ve bī-ma’ni tekellüm ve tebessüm sende gitse gerek (16) ve eger bu muħabbet fi’l-cümlesiniñ olmazsa hemān aniñ eşeri (17) seniñ ħalbinde bulunursa yine seniñ ħalbine envā’ **85a** (1) ‘ilm-i ħikmet tuħmunı şaçılır ki her biri bir dürlü ‘ilmin şemeresi ola (2) ve dil şahrāsında vücūd bula ve nūr-ı ziyā ve anlarıñ ħanūn ve (3) ħikmetleri seniñ ħalbinde bunca kelimāt zāhire getüre (4) tā kim muħabbet hümāsiniñ ‘alāmeti sende idüğün bildire ve seni (5) ol kelimāt sebebiyle zevķ ü şevķ getüre ve ‘ālem-i ħalkı arasında (6) seniñ ne idüğün bildire lākin bu muħabbet-i Hāk sebebiyle zāhir ü (7)

⁸² **Men ehabbe şey'en eksera zikrahū:** "Kim bir şeyi çok severse, onu çokça zikreder." Hadis.

bâtin ‘alâka-ı ber-ğayri kılsañ gerek ve tebdîl-i ahlâk etseñ gerek (8) ve gözyaşın tenhâlarda revân etseñ gerek ve elinde olan (9) ol muhabbetle ifnâ etseñ gerek ve dünyâya hiçbir vechle muhabbet etmeseñ (10) gerek ve bu günü yarına kıla dimeseñ gerek ve bu muhabbet ile (11) dünyâ kayğusun yemeseñ gerek pes dâ'im seni Hakkıya yakın iden (12) nesnede olasın ve Hakkıdan ba'îd iden nesnelere (13) ictinâb idüp şakinasın ve her yerde rızâ-yı Hakkı gözedesin (14) çün muhabbet-i Hakk ile rızâ-yı Mevlâ pür-keşide ola ol (15) cümle terk idüb dâ'im Hakkı zikr ider ve Kur'an-ı 'Azîmüşşân (16) kelâm-ı Rahmândır aña muhabbet lâzımdır enbiyâ vü evliyâ 'aleyhim (17) üsselâm ve rağıyallâhu 'anhüm hazerâtı Hakkıñ dostlarıdır **85b** (1) anlara dağı muhabbet ü ta'zîm vâcibdir ve sâlike gerekdir ki (2) dünyâ muhabbetinden özin şakına tâ kim muhabbet-i Hakk ziyâde ola zîrâ (3) muhabbet-i Hakk bir sırr-ı mahfîdir anı beyân etmek mümkün degildir ve bir (4) dürlü sırrdır ki takrîre gelmez ve bir güne meseledir ki taşvîre (5) gelmez pes ol cihetden çün haşlet ile özin mevşûf (6) idesin her belâyı hazm idesin tâ kim bu muhabbet seni güyâ (7) idüb bir anda dünyâ vü mâfihâyı müştâk idesin ve bu (8) sırrı iz'ân idesin

2.2.3.10. Faşl-ı 'Aşir

Onuncu faşl (9) muhabbet hümâsı dilde vağan dutduğunuñ zikri beyânındadır (10) ey sâlik-i râh-ı Hüdâ vey tâlib-i Mevla çün muhabbet-i Hakk (11) bir sırr-ı hafî olduğın añlayub bilesin ki aña vuşul (12) gâyet müşkildir ol cihetden degme tâlib aña baş (13) koşub anıñ ateşiyle leyl ü nehâr yanub yakılmaz ve aña (14) gönül virüb zevk ü şevkini vücûda getürüb bildiremez (15) ve bu hevâyı zevk ü şevk cihetiyle derc idüb anıñla (16) dutuşub mahv olamaz ve anı bir dürlü taşvîre getürüb (17) a'yân vaşf idemez ve muhabbet ateşini kalbinde işkân idüb **86a** (1) kendi özin bir dem içre ifnâ idemez ve gönül evinde muhabbet-i (2) Hakk üns dutub ol sūd ile ve 'ışk u zevk cihetiyle beşeriyeti (3) dilden tarh idemez mâdemki bu derde dermân ve bu rence (4) şifâ vişâl-i cânân idüğün añlayub bilmeyince ve bu derde (5) özin dertli etmeyince zîrâ bu bir sırr-ı hafîdir gayra ifşâ idüb (6) bir dürlü mes'ele muhabbet-i Hakkda taşvîr ve bu sevdânıñ hâlini taħrîr (7) etmek beyâna gelürse pes ol hümâ levh-i dilden pervâz idüb (8) şahrâ-yı gıybete tayerân ider ve şâhib-i derd-nâk idüb (9) niceleri 'aqlın yitürür tağlara düşer belki vücûdundan (10) el yumaları muqarrer olur bu sebebden dostlara andan (11) bir nev'le beyân ve anı bir takrîr ile 'ayân mümkün olduğın ecilden (12) özin bunca meşakqate virüb cânân muhabbetiyle yanub (13) yakıldılar ve bî-nâm

u nişan olmak ihtiyār itdiler ve gönül (14) evinde cennet muhabbet hümāsını iskān idüb leyl ü nehār anıñla özin (15) avutdılar ve bu bābda dilde şadır olan sevdāniñ (16) ve ol sevdā ile vücūd bulan ma'nāniñ zevk ü şevkiyle (17) cūş u hurūş idüb sen dahı ah vāhiñ derd ü miñneti ve anda **86b** (1) hāşıl olan gözyaşını ırmağ idüb cereyāna özin viresin (2) ve derün-ı dilden ol muhabbet ateşiyle nūrun ziyāsını peydā idüb (3) ve 'ışk u muhabbet cezbesiyle özin hüveydā idesin tā kim izdiyād-ı (4) nūra sebeb ve bu bābda murād olan hāşılını taleb idüb (5) anıñla cānān iline irişesin diyü ol ümmīd ile bir görünmez (6) şāha kıl olub vişālin ele getürmekiçün özin pür-nūr (7) kılasın nūr-ı ziyā cihetiyle aña vāşıl-ı vācib murādı dilde (8) hāşıl kılasın ve nūr-ı ziyāniñ rüşenliğı ve gönül evinde aydınlık (9) miqdārı yāre qarīb ve 'ilm ü hikmet kendi özine ⁸³ (10) kılasın ve dil hānesinde kesb etdüğüñ zulmet sebebiyle (11) ve şerī'atden taşra kadem vaz' etdüğüñ hasebiyle yardım (12) ve kesb etdüğüñ ma'rifetden ba'id olduğunıñ mülāhaza kılub (13) andan ictināb kılasın ve ol firāk ile nūr-ı ziyāniñ (14) ziyādeliğine çalışasın ve cism ü cān bu sevdā ile özin (15) idüb bī-mecāllik taḥşil idüb kurbiyyetine dā'im heves idüb (16) bir an anı dilden çıkarmayasın **beyit**

çün görünmez yāre viridiñ özüni

(17) *çeke gör gam 'arz idince yüzünü*

diyü ol ümmīd ile fi-subhu'l-mesā **87a** (1) dutuşub özin muhabbet ateşine fitil idüb maḥv olunca dutuşasın (2) ve 'ışk u şevk rüğanıyla özin ifnā idüb nūr-ı ziyāya sebeb olasın (3) görmez misin bu sevdā vü muhabbet için gelen enbiyā vü mürselīn şalavāt (4) u selāma 'aleyhim ecma'īn hāzerātı bunca zahmet ü meşakḳati kabül (5) itdiler ve anı çekmege boyun virdiler ve 'ışk-ı cānān ve anıñ (6) vişāliçün kendi özlerin bu muhabbetle fedā idüb gitdiler (7) nitekim Hāzret-i İbrāhīm 'aleyhisselām bu muhabbet ile vāşıl-ı Hāğ olub (8) kemāliyle taḳarrüb bulam diyü özini oda atdı ve şabr siperini (9) muhabbet oduna karşı dutdı ve bunca mu'āvenet ider kimse var (10) iken Hāğ Te'āladan ğayrıya ilticā etmedi ol sebebeden (11) ismi Hālīl oldı ve bunca miñnet çekdüğü muhabbet-i Hāğ için (12) degil miydi yāhūd Hāzret-i Cercīs 'aleyhisselām yetmiş kerre (13) katl olunub ve cism-i şerīflerin çömleklere ilkā itdüren (14) muhabbet-i Hāğ degil mi idi veyāhūd Hāzret-i Eyyüb 'aleyhisselām (15) yedi yıl cism-i mübareklerin kurdçugazlar kuvvet idüb andan (16) acısına şabr etdüren muhabbet-i

⁸³ Okunamadı.

Ḥaḳ degil midir ḥuṣūṣā Ḥaḳ (17) Te‘āladan şihhati için du‘ā etse Ḥaḳ Te‘āla müstecāb **87b** (1) eylerdi ammā bu bir lezzetdir ki datmayan bilmez ve ‘ışık odına (2) dutuşub yanmayan ah vāh etmez ve yāriñ gül cemālin müşāhede (3) etmeyen ‘ışık nidügün anlamaz ve muḥabbet odına özin fitil (4) etmeyen ateş-i ‘ışka yanmak nicedir fehm etmez yine şadedimize (5) gelelim yāḥūd Yūnus ‘aleyhisselām balık ırmına girmege ve sefineden (6) deryāya atılmağa rızā gösteren muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir veyāḥūd (7) Mūsa ‘aleyhisselām ḥazretine deryā on iki şakḳ olub (8) andan kavmiyle ‘ubūr etdüren muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir yāḥūd (9) ‘İsa ‘aleyhisselām ḥazretleri kundaḳ içre ma‘şūm (10) iken bunca tekellüm etdüren muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir yāḥūd (11) ol Eşref-i Maḥlūḳāt ve Efdal-i Mevcūdāt ‘aleyh efdalūs (12) şalavāt Mekketullāhda bunca yıl Ḳureyş süfehāsı (13) elinden derd ü miḥnet çeküb cümleye ḥamül olub şabr etdüren (14) muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir yāḥūd cehār-ı yār-ı güzīn rıdvānallāhu (15) ‘aleyhim ecma‘īn cem‘ varlıkların nişār etdüren ve bunca (16) ḡazālar idüb tenlerin pāre pāre rīze rīze etdüren (17) muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir ve andan şoñra silsile ile gelen **88a** (1) bunca evliyā-yı ‘izām ve meşāyiḥ-i kirām ḥazerātınıñ her (2) biri bir dürlü miḥnet ü derde mübtelā olub ol ‘ışkla (3) cümleye şabr idüb ḳurbiyyet-i Ḥaḳḳa vāşıl iden muḥabbet-i Ḥaḳ (4) degil midir yāḥūd **Nabī** ḳulunuñ dilinden zuhūr iden (5) esrār kim taḳrīr ü taḥrīri anı beyāndır heb ol muḥabbet-i (6) Ḥaḳ degil midir ve leyl ü nehār ol derd ü miḥnet ile ah u (7) vāh idüb ol miḥnet ile gözyaşın revān itdiren (8) muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir ve ol muḥabbet ile kevniden geçüren (9) muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir ve sırrla vāḳıf ve ḥikmet-i Ḥaḳḳa (10) kāşif olub ol derd ile yandıḡı muḥabbet-i Ḥaḳ degil midir (11) ve yāvī ḳalmayam diyü özin perhīz idüb ‘avā’iḳ-i cihāndan (12) anı şaklayan muḥabbet degil midir *allāḥümmerḥamnā vehdinā ve afinā* (13) *verzugnā hayraddünya vel āhirah*⁸⁴

2.2.3.11. Faşl-ı Sālīs (14) ‘Aşer⁸⁵

Nūr-ı zāt her göze irdügi beyānındadır ey (15) tālib-i Mevlā vey sālīk-i rāh-ı Ḥüda çün Ḥaḳ Sübhāne (16) ‘azze ve celle saña müyesser ide ki dilde bunca nūr-ı ziyā ḥāmil (17) idesin ve gönül levḥanda dīdeler fetḥ oldıḡın taḥmīn-i **88b** (1) iz‘ān idesin ve özin taḥhīr itdikçe Ḥaḳ Te‘ālanıñ luṭf u keremine (2) mazhar düşesin ve rüyā

⁸⁴ *Allāḥümmerḥamnā vehdinā ve afinā verzugnā hayraddünya vel āhirah*: "Allahım! Bize merhamet eyle, bizi (doğru yola) hidayet eyle (ulaştır), bize afiyet ver, dünya ve ahiret hayrıyla bizleri rızıklandır."

⁸⁵ Müellif, 10. fasıldan sonra 11. ve 12. fasılı atlayarak 13. fasıla geçmiştir.

maḳāmından yaḳaza maḳāmına ve yaḳaza maḳamından (3) müşāhede maḳāmına irişesin dilden nūr-ı ziyā mürūr etmege başladıkda (4) ve yıldızlar gāh gözinden gāh burnundan uçmağa başladıkda pes bunları (5) yaḳazadan müşāhede maḳāmına getürerek varasın amma çün murāḳabe (6) ḥāline yüz urasın evvel göñül gözi güyā tuman içinde görür istidadın (7) böyle görine çün tuman rengin göñül gözün bağlaya pes ol dem bir dürlü (8) ḥāne mişāl nesne müşāhede eylemege başlaya velī tiz tölana ba'dehū ol (9) ḥāneye giderek yaḳın gele ammā ḥicāb içinde ola ba'de-zān ol tuman gibi (10) görine ḥicāb göñül gözünden ref' olub ol ḥāne aşikāre görüne (11) ve ol ḥāneden cem' miyān ef'ālını göre her kaçan şerī'atden taşra (12) bir fi'l ide ol ḥāne-i mülevveş göre ve çün ziyāde ide bir cānibe (13) yıkılmış göre işbu tertīb üzere ol ḥānede ef'ālını tecribe birle (14) göre ba'dehū ol ḥāne bir ölü şehristān ola giderek ol (15) şehristān ḥalkla tolu olmuş müşāhede ide çün şehristān (16) ma'mūr ola veled-i kalb zuhūrınıñ 'alāmetidir bundan soñra ervāḥ (17) ile mülākī olasın ve nice dürlü ḥāl için ḳulağına işitdiresin **89a** (1) ve her ne dirlerse zuhūr ide ba'dehū ḥayāl mişāl gözün önünden geçe (2) andan soñra aşikāre olub kimi nev-civān şüretinde kimisi daḥı (3) şāḥibü'l-liḥye olub görine bunlar birer ikişer geçüb giderken fevc (4) fevc mevc mevc görmege başlayasın ve anlardan çok 'ilm ḥāşıl (5) kılasın *el arifü yekfil işareh*⁸⁶

2.2.4. Ḥātmetü'l-Kitāb

Şükr olsun (6) ol Ḥüdāya ki bir avuç toprakdan cism-i ādemi yaratdı ve anı nūr-ı (7) imānla münevver kıldı ve bu 'āleme virdi tā kim Ḥaḳ Te'āla ḥazretine (8) tā'at ḳılub ḳurbına irevüz ve şer'-i şerīfi aña vesīle dutavüz (9) ve leyl ü nehār Ḥaḳḳı zıkr idevüz ve bir an anı ḥātırdan gidermeyevüz (10) ve 'ilm ḥilm ile göñül ḥānesin amāde idüb envā' ḥikmete düş (11) olavüz ve göñül ḥümāsın kendi memleketinde iskān için Ḥaḳḳıñ (12) tevḥīdine yapışub muḥkem dutavüz ve şer'-i şerīf ḥükmi üzere (13) olub ḥilāfından şaḳınavüz ve emr-i Ḥaḳdan taşra bir ḳadem vaz' (14) etmeyevüz ve gönül ayīnesin çārüb-ı lā ile pāk ḳılmağa ceḥd (15) idevüz ve ol cihetle ḥaḳıḳat diyārına irevüz ve ifnāyı vücūda (16) himmet ḳılub öz nefse sülük virevüz çünkim **bu faḳīr pür-taḳşīr** (17) bu 'ilme neyl için ön gelenler nice vuşul ve bāb-ı Ḥaḳḳa duḥül itdilerse **89b** (1) anların rāḥlarına sulūk idüb şer'-i şerīfi rehber idindim (2) ve tā'at u 'ibādet envārına yüz urdum ve her belāya şabr siperini (3) ḳarşu tutdum ve rüyā-yı

⁸⁶ Bk. 62. dipnot.

şāliha zabt ve anı dilde rabt itdim (4) ve hecs-i nefsi ve havātır-ı şeytānı dilden tarh itdim ve kelime-i *lā ilāhe illā* (5) *llāh*⁸⁷ müdāvemetiyle dil mülkünü silüb süpürüb pāk etmege başladım (6) ve anı kemāliyle tahtīre yüz urub zevk ü şevk bābına irdim (7) ve bu derde dermān ve cem‘ renc-i dile şifā tevḥīd-i şerīf (8) olduğın iz‘ān itdim pes tevḥīd-i şerīfe şıdıkla yapışup (9) dil mülki anıñla amāde idüb cān vişālini anda buldum (10) ve anıñ şemerātını gönül ḥānesinde nakş olduğın añladım bildim (11) ve ol sebeb ile levḥ-i dile bir muḥabbet peyveste olub anıñla nice dem (12) yandım ve ma‘īšet bābını ḥelāl olmağ üzere olmasın sa‘y (13) itdim ve kūt lā-yemut ile geçinmeye heves itdim pes ‘ışk-ı (14) ḥaḳīkī ‘alāmetlerine yetişdim ve anı levḥ-i dilde mestūr kıldım (15) lākin anıñ ateşi benim özüm maḥv itdi ve cümleyi dilden ref‘ (16) idüb beni ḥaḳīkat-i Ḥaḳka yetişdirdi ve beni fi‘l-cümle (17) bir güyā itdi bu vücūdda şabra tākāt kalmadığı a‘celden **90a** (1) bunca esrār ifşāsına cür‘et itdim ve ḥavşala genişliğine sa‘y (2) itdim leykin ‘ışk ateşiyle ḥaddimden ziyāde ba‘zı aḥvālī (3) sülükdan şerh itdim gerçi dünyāda bilinmedik ve işidilmedik nesne (4) yokdur ammā herkes kendi dā’iresine ve istidādına göre söz (5) söylenmişdir böyle iken deryādan kaçre ve güneşden zerre dimege (6) kādır olmuşdur **bu faḳīr** daḥı ‘ışk cihetiyle tālibe lāzım u mühim (7) olan nesneyi faḳīre getirüb taḥrīr itdim ve tevḥīd sırrına rağbet (8) idüb anı vird-i zebān idenlere beyān itdim ve zikr-i Ḥaḳkı sālīke (9) evlā idüğün bildirdim ümīddir ki bu tertīb üzere ‘amel iden (10) tālib-i Mevlā daḥı behre-mend ola ve muḥabbet-i Ḥaḳka lāyık olub (11) pertev-i nūr-ı Yezdāna irişe velī mercūdur ki tecessüs-i ‘uyüb etmekden (12) ihtirāz ide ve şer‘-i şerīfden şerīfden taşra vaż‘-ı kadem (13) etmeye ve nefse fırsat ve ruḥşat virmeye ve öğrendüğü ‘ilmle (14) ‘āmel etmegi ‘ādet idine ve tā‘at-ı Ḥaḳdan bir nefes dūr olmaya (15) ve dünyā için kesele özin virmeye tā kim ḥāşıl kıldığı (16) ‘ömri yāvī kılmaya ve cem‘ umūrını Ḥaḳ Te‘āla ḥazretine ⁸⁸ eyleye (17) ve efkār-ı bāḥıla ile tevḥīdi ḳarışdırmaya dā’imā bundan şaḳına **90b** (1) **beyit**

efkār-ı bāḥıladan eyle ictināb

(2) *olmaya tā‘at bārī dilde ḥarāb*

⁸⁷ Bk. 72. dipnot.

⁸⁸ Okunamadı.

pes imdi (3) bu kitabı müṭāla‘a iden ihvān-ı şafā ve hullān-ı vefā her kim (4) bu kitabda ḥaṭāsını şıraya dutdursa Ḥaḫ celle ve ‘alī (5) ḥazretleri iki ‘ālemde murādını müyesser ide ve bizim ‘aybımızı (6) dāmen-i ‘afv ile sırr idenlerin Allāh Te‘āla ‘ömrini derāz eyleyüb (7) kendi liḳāsına irişmek müyesser eyleye amīn bilüṭfihi ve kereme (8) **naẓm** ḥāşıl ider veled-i ḳalb bu kitāb umarım ide ḳabül ide (9) anı tevvāb her ne kim idi ise ol Mevla ‘ilm ü ḥikmet (10) dil mülkünde peydā eyledim üş anı bunda taḳrīr virdi (11) çün dilde anı Rab-ı ḳadīr tā kim Ḥaḫ ‘ışḳına ola bürhān (12) kim odur memleket-i dilde sultān ide ne fātiḥa iḥsān (13) ol Ḥaḫ cennet iḥsān ide aña muṭlaḳ pes ma‘lūm (14) ola buña vādī-i tevḥīd dirler ṭālib-i ilahi vāşıl-ı (15) cānān olub vücūd ‘ālemiñ pür-nūr idüb aşıḳāre (16) cisminde cān müşāhede idüb ḳamu şey‘ Ḥaḫ bulub (17) her nesnede Ḥaḫla olub ikilikden ḳurtulub birlige yetişüb **91a** (1) bir ile bir olub vücūd ḳaṭresin bahre irişdirüb fenāsın beḳāya (2) irgürüb bu meclisde sırr olub sırta irdiler imdi bu sırta mahrem (3) olmayan kişiye bu rumūzı fehm etmek yokdur illā meger şunlar fehm (4) ider ki budalā ṭā’ifeşinden ola zīrā anlar tebdīl-i aḥlāḳ idüb şifāt-ı (5) zemīmelerin şifāt-ı ḥamīdeye naḳl etmişlerdir ve bu ṭā’ife-i şerīfe anlara ki (6) bāṭınlarında olan nesne zāhirlerinde olmaz bunlar ṭarīḳ ehliniñ (7) sādātıdır bunlarıñ rūḥı rūḥ-ı Muḥammedīdir şallallāhu ‘aleyhi ve sellem raḳı (8) allāhe ‘anhüm ve bu ṭā’ife-i celīle her mevzi‘deki esbābı nefyetmişlerdir ve bunlar (9) Bārī Te‘āla ḥazretiniñ yed-i ḳudretindedir bunlarıñ maḳāmları ‘ālem-i istiḡrāḳdır (10) bu maḳāmda ḳalanlar ehl-i cāzibelerdir kendileriñ ḳurtarmışlardır lakin vardıkları (11) maḳāma bir ‘aşıḳ daḥī iletmege ḳādir degildir ammā nazarlarına her kim düş olursa (12) bir zevḳ virirler bir şahş ne ṭāleb ile yanlarına varsa ol ḥāl ile zevḳlenürler (13) ḳalurlar ‘**Ömer Efendi** bu ṭā’ife-i ednāsından olub ol zevḳ ü şevḳ (14) müşāhedesı cihetiyle bu kitabı bu üslüb üzere tesvīde cür’et itdim Allāh Sübhāne ve Te‘āla (15) ol kişiye raḫmet etsün ki bu kitāba nazar idüb ḥaṭāsını şevāba döndürüb du‘ā-yı ḥayırla (16) yād eyleye zirā ‘ışḳ-ı ḥaḳīḳīniñ tamām cazibesı zamānında tesvīd olundu ba‘dehū (17) ba‘zı yerlerin intihāb idüb bir ḡayrı üslüb ihtişār etmege cānib-i Ḥaḫdan **91b** (1) rızā olmadı ol cihetden taṭvīl (2) üzere olub mükerrer kelām (3) vākī oldı***

sāḥib ve mālik Ahmed Aḡa ⁸⁹ ibn Aḡa⁹⁰

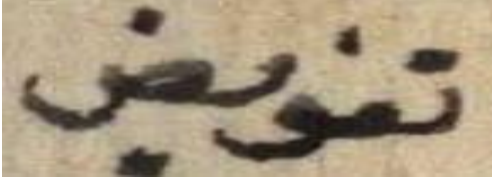
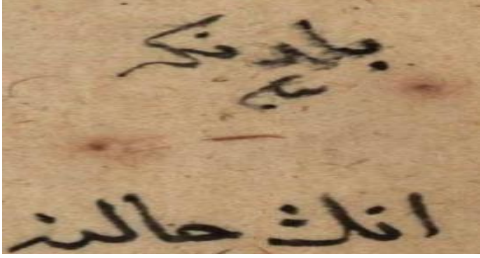
⁸⁹ Okunamadı.

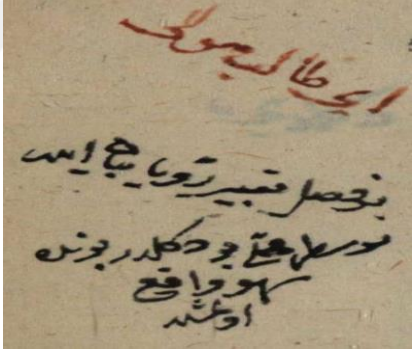
⁹⁰ Okunamadı.

2.3. Derkenarlar

<p>46a</p> <p>Güft-i Sadi</p> <p>Güft ...⁹¹</p>	 <p>Handwritten manuscript snippet for 46a, featuring the text 'Güft-i Sadi' and 'Güft ...' in Ottoman Turkish script. The text is written in black ink on aged paper, with some red ink used for emphasis or correction.</p>
<p>50a</p> <p>idüb vaṭan-ı aṣliyyesi</p> <p>görüþ kayırmazsın</p>	 <p>Handwritten manuscript snippet for 50a, featuring the text 'idüb vaṭan-ı aṣliyyesi' and 'görüþ kayırmazsın' in Ottoman Turkish script. The text is written in black ink on aged paper, with some red ink used for emphasis or correction.</p>
<p>54a</p> <p>ḳurtarmaĝa teveccüh anda vücüd</p> <p>bulan hısn u ḥāṣākıñ</p>	 <p>Handwritten manuscript snippet for 54a, featuring the text 'ḳurtarmaĝa teveccüh anda vücüd' and 'bulan hısn u ḥāṣākıñ' in Ottoman Turkish script. The text is written in black ink on aged paper, with some red ink used for emphasis or correction.</p>

⁹¹ Okunamadı.

<p>56a tefvīz</p> <p>57b bildinki</p> <p>anıñ hāline</p>	
--	---

<p>65a ey ṭālib-i Mevlā bu fasl tabir-i rüya beyan ider ...⁹² degildir bunda mihr vāқи‘ olmuşdur</p>	
--	--

⁹² Okunamadı.

SONUÇ

İslam dininin sevilmesinde ve yayılmasında önemli bir katkısı olan tasavvuf, geçmişten günümüze kadar insanların dikkatini çekmeyi başarmıştır. Tasavvuf; özünü unutmüş, nefsinin esiri olmuş, kendisini tamamlayamamış insanların nefislerini terbiye etmesini sağlayarak onları insan-ı kâmil mertebesine ulaştırmayı hedefleyen bir yoldur. Bu sayede beşer, eşref-i mahlûkat olacaktır. Daima maneviyata ihtiyaç duyan insanlara yol göstermek amacıyla birçok tasavvufi eser kaleme alınmıştır.

Şeyh Ömer Efendi'nin Risâletü'l-Esrâr adlı eserini konu alan bu çalışma, Beyazıt Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki 3680 numaralı tek nüshadan hareketle hazırlanmıştır. Bu nüsha 1b-91b varakları arasındadır ve toplam 39 fasıl, 4 bapтан oluşur. Harekesiz nesih yazı çeşidi kullanılarak yazılmıştır. Müellif hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamakla birlikte araştırmalarımızdan hareketle 17. yüzyılda yaşamış olabileceği çıkarımı yapılmıştır.

Edebî yönden zayıf olan eserde daha çok manaya önem verilmiştir. Sık sık dil ve imla hatalarına rastlanılmıştır. Zaman zaman ayet, hadis-i şerif ve şiirlerden yararlanan müellif, bu sayede hem anlatımı tekdüzelikten kurtarmış hem de anlatılmak istenilen konular delillendirilmiştir. Tasavvufi bir eser olduğu için bu delillendirme yönteminde ayet ve hadis-i şeriflere daha çok başvurulmuştur.

Risâletü'l-Esrâr'da, insanı Hakk'a ulaştıran davranış tarzları yani seyr ü süluk aşaması didaktik bir üslup kullanılarak anlatılmıştır. Hakk'a ulaşmak, nefsini arındırmak, ahlakını güzelleştirmek isteyen talipler için rehber niteliğinde bir eserdir. Herhangi tarikata dair bir bilgiye rastlanılmamıştır.

Risâletü'l-Esrâr, muhteva bakımından incelendiğinde tasavvufun inceliklerini, tasavvuftaki seyr ü süluk aşamalarını, insanın ahlaki olarak nelere riayet etmesi gerektiğini ve tasavvufun şeriat ile olan ilişkisini aktarmaktadır. Bu yönüyle gerek tasavvuf-insan ilişkisi bakımından gerekse tasavvuf-islam boyutu bakımından tasavvufi düşüncenin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Üç bölüm hâlinde hazırlanmış olduğumuz çalışmamızda Risâletü'l-Esrâr tarzı yazılmış eserlere, fasılların içeriğine, transkripsiyonlu metine, dil ve imlada

izlediğimiz yöneme, derkenarlara ve sonuca yer verdik. İleride gerek bu eserle gerek tasavvufi eserlerle ilgili yapılacak olan çalışmalara küçük bir kaynakça olmasını temenni etmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, B. (2021). *Şeyh Ömer Efendi Risâletü'l-Esrâr (Metin 1-46 yk)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Ayverdi, İ. (2009). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (4. Basım). İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Bolat, A. (2012). Tasavvuf Klasikleri. (Editör: Kadir Özköse). *Tasavvuf El Kitabı*. 1. Basım Ankara: Grafiker Yayınları.
- Cebecioğlu, E. (2004). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü* (1. Basım). İstanbul: Anka Yayınları.
- Ceyhan, S. (2013). Yakaza. *DİA*, Cilt 43, s. 270. İstanbul.
- Ceyhan, S. (2011). Tecellî. *DİA*, Cilt 40, s. 241. İstanbul.
- Çelebi, K. (2007). *Keşfü'z-Zunûn*, Cilt 2, (1. Basım). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2012). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat* (29. Basım). Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (2018). *Yeni Tarama Sözlüğü* (3. Basım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* (1. Basım) İstanbul: Say Yayınları.
- Kâşânî, A. (2015). *Tasavvuf Sözlüğü* (Çev. Ekrem Demirli) 2. Basım. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Kuşeyri, A. (1981). Kuşeyri Risalesi. (Haz. Süleyman Uludağ) 2 .Basım İstanbul: Dergah Yayınları.
- Öngören, R. (2017). Osmanlı Klasik Dönemi Tasavvuf Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. 15 (30), 66.

Öngören, R. (2011). Tasavvuf. *DİA*, Cilt 40, s.121. İstanbul.

Paçacı, İ. (2016). Rüyâ'nın Delil Değeri ve İstihâre. *Dini Araştırmalar Dergisi*, c. 19 (48), 109.

Ş. S. (2017). *Kâmûs-ı Türkî* (6. Basım). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Uludağ, S. (2016). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü* (2. Basım). İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Uludağ, S. (2010). Sülûk. *DİA*, Cilt 38, s. 127. İstanbul.

Uludağ, S. (2007). Nûr. *DİA*, Cilt 33, s. 244. İstanbul.

Uludağ, S. (2006). Murâkabe. *DİA*, Cilt 31, s. 204. İstanbul.

Uludağ, S. (2006). Müşâhede. *DİA*, Cilt 32, s. 152. İstanbul.

Uludağ, S. (1997). Havâtr. *DİA*, Cilt 16, s. 526. İstanbul.

Uludağ, S. (1992). Basîret. *DİA*, Cilt 5, s. 103. İstanbul.

Uludağ, S. (1992). Bâtın İlmi. *DİA*, Cilt 5, s. 188. İstanbul.

Yılmaz, N. (2007). *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf Sûfiler, Devlet ve Ulemâ* 2. Basım. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı.

Yücer, H. M. (2003). *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf 19. Yüzyıl*, 1.Basım. İstanbul: İnsan Yayınları.

3. TIPKIBASIM

اسمی مطشردون و بونفشك حالى طایما فضل هنر
 اشك كدر و مزید علم و حلم دون و طالبی مراد. قدر
 و هر کس ایلک ایلمک دلالتقا ایلمکد و خیره
 اولوب خصال حمیده این شدن کدر و مجتبی دلره کماله
 کتور کدر جوز سالک بو مقامد این و تقستی صناعات
 ایله مشغول اینه پس اول صلاحیت مرتبه سنده و قدر
 حق تحصیل ایروب و مخاطب باری اولوب حق تنجا
 اندون باضی اوله نکر قران عظیم الشانه **یا یَتَّوَّابُ**
النَّاسِ الْمَطِیْقَةُ از جیبی زبک را ضیة مرغیة
 بوک خطا بد و بونلر دیک ما عدا نفسک درت درلو
 صناعتی وارد و اولون بری اولون اولیا اولون انجون
 طالب حقه لایمه کدر بودرت درلو صناعتی کتوری
 از اله ایلیه و طایما بونشک درون حذر اوزده اوله
فصل عاشر نفسک صناعات اربعه سی بیاتند و
 ای سالک راه هدیه چون نفسک حالنی بلوب
 اکلدک پس افک درت درلو صناعات مذمومند
 اندون از اله اتمک سه لاین سه اول صناعات اربعه

بونلردن **حد** **حسد** **کبر** **غضب** زیر بودت
 صفاتدن هزار صفت نسنده تولد ایدر بوصفا
 ایدر جمله صفات مذمومیه انا انا کبی جمله
 شر اشکر بونلردن حاصل اولور و انسان
 بودرت صفاتدن البته نسنده متلا اولوب
 راه اولمشدر کوهز مسین بر شئی قلیل نسنده
 او توری انسان خوره کلسه بوخند نامشروع
 افعال اندن ظهور کلور انواع فنلر حاصل
 اولور کبر و غضب و جندن جمیع خلق نیندن
 اولن جنک و جدال و حرب و قتال و غصبت
 و نزاع جمله اندن و انتقام المق و دنیا ده کام
 المق و دولت جهان و الملق هب بونلر اندن در
 جمله سی بودرت صفاتدن حاصلدر زیر غضب
 زه اندر بوخندیم **سوزلر** وجوده کلسه
 کر کردن چن نفس غضبه کلدر که شیطان علیه
 ما ایستحق کلام ناپسندین الفای ایدر محضا
 کذبی حکمی مقتضا سبدر بوخند نامشروع کلم

اولوب اراده عداوت حاصل اولور و لول کبی
 شیطنت بله اشتها بولور و عیش نوش و لذت کندی
 اناک دخی اول صفاتدن متولدور انکون جانب
 حقه توجه ایدن و اناک عذاب و قهر ندر خوف
 ایدن بونلری کندی نسنده بولوب اولر سنده
 سعی ایدر و درایم نفسی اوردیشور و در شین
 و بوصفتلردن قتی سنک الذ او ذی بویر مشدر
 و حکمدر راه اولمشدر انی تنکی ایدوب یوقلر
 و قتی صفت غالب ایسه حکم انکدر زیر غالب
 کولایدر و بوصفات ایلر موصوف اولنلر حدت
 بیدردن و حقه لایق عمل صالحه دخی برک
 و عبادت مستاید و کاهلک کنور و
 صبادتده فحان و بی معنی فکر طالر و کدی
 طول عمر عرض ایدر و درایم افعال ناپسندید
 طالر ذکر ایدر و کدی و بی بکنوب بن بن دیو
 از اوزین اوکر و کیمر بس عاقل اولن کنی کدی
 نسندن بوصفات مردی کیده روپ و ایم

دایم ریاضت و بجا آمدن او زنده اولوب اولد که
 حتی سجانده و تقالی لطف او کرم ما ندمه هر سریند
 صفات محو احسان بود و صدق و خلاق
 وضع این و ذکر عدل اینس و تادون خرافی
 جلد اندیز دیو لیل و نهار جسدن اینی ثنای ایلر
 و حکم شریعی یار غایب بود علم و حکمت و دین
 دو و شویب کمال معرفت خدا اشتغال کسرت و پ
 تحصیل سعادت ایلر **الباب الثالث** و پنجی باب اسرار
 دلدن بر نوع علم حکایتی و قلب نورانی نوره
 قبول انما ذکر بیستادن در و بو باب اولد ایکی
 فصل اولد مبنی در و هر فصل فرب جسد فرب
 اولد بنفک شریعی بیانده در ای سالک راه خدا
 چون حق سبحانه و تعالی قلم لریذ نفس و بر دی
 و نغمتی اکل و شرب ایزه لرد بو تقدیر رزق ایزه
 و نغمتی متا بل سندن شکر و واجب الادی و طاعت
 و عبادت ایلد امر ایزه و کسب ایلد ایلد اولد
 رزق بو عالمه کباب اولد دیو تنبیه قلمدی

و بو باب به حاصل اولان نعمتی دخی اسرافده
 صافه لرد بو کلوا و اشربوا و لا تسرفوا ایزه
 تا که هر کس بو باب به حصاد اولان ایزه کرم
 موجب نسیسه او یوب نسیسه حرص و طمع حسیله
 مال و ارزاق ایزه یار ایدوب بیوچ بره ای
 امید یعنی آخرت ایلر اگه فایده سی اولمیر نسیسه
 مالی صرفا تکدن حد را ایلد قناعت و زنده اولد
 باب توکلدن ایزه ایزه و برنج کونک عمر ایزه فرمان
 حددن عدول امید و بو عالمه اهل سر قدر اولد
 دایم رزق اندیشه سندن مستغرق اولوب ایزه
 پیشه ایزه اولد اول سبب ایلد کل خانه سندن کل
 و بر حقیقت و طاعت در اولمیر و فکر در یاسنده طاعت
 نفس و شیطان فریفت و بر سندن و غم و غصه با نی
 رزق اندیشه سی ایزه کسب ایلدوب کسب و بر کسب
 و بر امید و بو عالمه وفاده انجور در دویلا
 و برنج و عنا و مشتت و جفا حاصل امید نیر ابو
 عالمه هر کس توکل حق ایزه اولد اولد ایزه

نسیسه
 کسب کلوا و اشربوا
 در عین کسب و لا تسرفوا

خصوصاً سالک و مطرب و اولاد و طالب حق اولاد
 سالک دایماً توکل با نیک و او را توکل کن بعضی مشایخ
 منقول کرده بر سالک توکل حق اولاد است که او قدر حق
 و او در که صورت نرسیده زوال ایمان از او بر می آید زیرا
 توکل بر یوزن جل الله در آنکه طالب اولاد توکل
 قلبی بر یوزن اولاد توکل که قلبی قوت بولوب روح
 خدا حاصل اولاد و اجلی بر یوزن توکل در که آنکه
 صدق توکل بدین طریقی توکل خداوند مشایخ کرام
 حضرتان در اختلاف کثیره واقع او باشد یعنی
 بری حاصل اولاد و غی قیام در خبر و بر یوزن
 احوط او این بود که قول کندی و زین رب العزیز
 شویله تسلیم این کیم میت کندی و غسل تسلیم
 اذ و کچی و خرس و طعدن او زین بر یوزن
 زین حق تعالی حضرتی که توکل اید و بوزن تسلیم
 ایه فی سوره و در کل و حق تعالی و لوانی و شادانی
 و خبری توکل ایچند اولاد و بر دی کوزن مسین
 هر کیم بو عالم حق تعالی بر توکل ایدی بعد

بر مراده مباشرت قادی اولاد خیرله و شوق
 حاصل اولوب تمام اولادی و اهل توکل اولاد توکل
 زین حق تعالی ایچند ایچون زین حق اولاد
 یغمان و بوزن یوزن قالد دیو قایر مز و زرق
 ایچون اندیشه ایدوب غم و غصه یمن و هر نیکم نعت
 حدن ایله کیم ای اولاد ساعدن حق یوزن ایثار
 زین هر نه جانش نظر ایدوب نیت خله اما ده اولاد
 کوزن اولاد ختم زرق ایچون کندی یوزن تبیه
 اولاد یوزن و بر مراد کیم حق تعالی متوکلان
 اولاد بری قران عظیمه ذکر ایدوب بیوزن و من توکل
 علی الله فهو حسبه و آیه آخری ده مدح ایدوب
 و الله یحب المتوکلان تا کیم قولی توکل یا بنده
 یا بنده یوزن ایچون ایچون و هر امر
 وسط الحال اولوب کیم نیکه و یمشور و خیر
 الامور و وسطها یعنی افراط و تفریط او زین
 اولاد کوزن مسین توکل ختمه او ایستل لیل
 و نه باره ذوق اندیشه یوزن ختمه و و شوق کندی

عمر في افك يولد افك ايدر ويرحطه اولما نديشه
 حالي اولماز و بودر ايچون قديمي قايتمن كان ايدوب
 تاسف چكلمه در انديشه انمركيم بويچان جان
 قنار كير جكدر و ذرعقيد اير جكدر و يارين
 نذغو بتد كير جكدر و بنده حقد لايق عمل اولماز
 كيم حق تعالى انك مقابله سنده دعائي قول ايدوب
 در عالم دولتون ميسر ايدوب و سرفيز ناييل ايدوب و كينده
 قريب اولمرديو چالشمز و نسنر التالذ و في افعال
 مزمومه دن احتراز ايدوب و اوزين برهيز اتمز
 اني از عان اتمز كيم حق تعالى قوللر مبر ديرلك و يير
 ذوق برادوب احسان اتمشدر و ديرلكلر حق قوللر
 ذوق ايله قريبن ايدوب بو عالمه كونور مشدر و هر
 كسك عمر في و ذوق في تدبير اتمشدر و ذوق ايله هر
 كس حيات بولمدر بو عادت قومشدر اگر حق تعالى
 ذيرلكي ذوق ايله قريبن اتمسه بو عالمه بويچان ميل
 عمر سورمان ممكن اولمز عمر في اناحق تعالى قوللر
 عمر في ذوق ايله تدبير ايدوب بو عالمه كونور مشدر

و هر كسك عمر في و ذوق في تدبير اتمشدر و ذوق
 ايله هر كس حيات بولمدر بو عادت قومشدر اگر حق
 تعالى ذيرلكي ذوق ايله قريبن اتمسه بو عالمه بويچان
 ميل عمر سورمان ممكن اولمز عمر في اناحق تعالى قوللر
 قوللر عمر في ذوق ايله تدبير ايدوب بو عالمه كونور مشدر
 و هر كس اني برابر ايدوب و ير مشدر انكچو زخمتك
 و ير كوسند قناعن ايدوب و بصيرت ايدوب و برابر
 عالمه معرفت الله هاسني مخصل ايچون هر كس
 مستحق اولدني ذكرو ذوق و يرد و طاعت ايله
 امر ايدوب و ذوقه توكل ايدنارك و عالى قيرك
 اتمشدر و حاللر ين قران كرمبده ذكر ايدوب
 هر كسك ذوقه مشتمل اولمشدر و مغذولان
 ذوق اديني بھاندا ايله حاصلدان و لكن سن كدي
 ذوقه معصيتي پرد و ايدنور سن سخي تعالى
 امر نيز الطاعت قبل حق ذوق تعين اولنارك ذوق
 تعجبيل اوزر سكا كونوب و ذوق حصر و طمع
 سيبيله غيريك مالندك اولدو و كسيب كرات

نعمت اوله تا کبر سکا مقدر اولان رزق نالیل
 اولسن تکم دیمشکر در بیت جد وجهه اوله کل
 حاجت سکا عمر بیدرزقن کلورالت سکا
 پس بوعالمه رزق اندیشه بچونه برادیلر کل
 بلکه حق تالی سنی تحصیل معرفت بچونه بودنیاید
 کوندر بی تا کبر لمر و فرماننده اولوب جالسن
 ذیما حق تالی وعنا ندیکه رزق سکا بر سر کونک
 حاشا که وعده نه خلف اثر البتہ بر لب سکا
 ابر شد سر کونک **فصل اول** نور ذات دل بر
 اورغی بیانده در یکا که ای سالک راه هدی
 چون حق بجانہ و بتالی ظاهره انشا بجن صبر
 و بر دی رزق قاعته ایدوب توکل حده اولوب
 دل بر تحصیل معرفت بچونه سجا ابوب دور شود بو
 بر هر وجه ابات کبر سیر تیبند ایدی ایدی
 مشکل بوعالمه اکلوب بلفشدر پس بوعالمک عالی
 اگر کمالی و غا اولوبنک مشاهده ایدوب انفا
 اندکسه و شورش زما ایدوب کونک کلاکسه و لشر

این کتاب در بیان
 حقایق و اسرار
 دینی است و باید
 با دقت و مراقبه
 خوانده شود
 در شهر تبریز
 در سال ۱۰۰۰
 در روز ۱۰
 در ماه ۱۰

احوالی در چه حاضره کتوب اندیشه قادی کسه
 فرانه ذکر اولانک احوال اعتقاد و بره اخوت وار
 ایدیکه تصدیق ایدوب سینه اولدی سن سوله و جوابه
 انانکسه بر بچونک اوز جانده وار حق بر کانه نقل
 انمردن مقدره قدارک انمردن و نفس من اولدی و عجب
 دکا کونجر ایدوب جوق کونک کونک برین ایا ایا فی
 کونک انمردن و کلامی فرجه نصیب انمردن و اوزین
 منکر اولن سنده در بهیتر انمردن و کونک بر ایچون
 حق تالی خضر ندره حسن خاتمه رجالت انمردن و بران
 و ره حق بر بچونک فراموش انمردن بلبله و بارانک ار دغجه
 اولوب حق بچونک بر صالح انمردن و خرا خرا ک اوله
 دیوتارک انمردن و جمنانک حالتی چون کمال
 اوورن انمردن سن و جمیع مراد و مقصود انده موچی
 ایدیکن حاصل ایلمش سن نوبی دغجه بو ایدان انمردن
 حق تالی سنی اول جسمه مالک قادی کونک کونک سن
 انکرا خفاک فرماننداره سن و وچین اصلین سن خوش
 و جهله وار سن و حق بلدی اولمغدی سجا ابوب

این کتاب در بیان
 حقایق و اسرار
 دینی است و باید
 با دقت و مراقبه
 خوانده شود
 در شهر تبریز
 در سال ۱۰۰۰
 در روز ۱۰
 در ماه ۱۰

اكا و صول قبل سن و علم ظاهر حكى اوزن اولوب
 كذبنه علمى و سبل ايدوب تعليم بيون و بر سن
 و حقاك فرماني اوزن جسمند سلوك ايدوب و برون
 ملكه مالك اوله سن و سن سني انك كلاميله
 انسان قلده سن نكده بورد مشل در الرفق نر الطريق
 نكده سي بود كه رفيق بله سن كذبي اوزن ملكه
 مالك اولوب دل ملكه صااحب تصرف اولوب
 سن سني نكده سن اذعان ايدوب سن جمعي احوال الله
 حق تعالى سنك اوزن وجودي زين انمش و نيك
 جمل سندن بران منفك دكل و ابر سنكل بله در
 بس بود كلو علم كرسنه و اردر حق تعالى ابي سكا
 انك چون اخلاقي ناكمه سن انك جمل سبل بلس
 اوله سن و كذبنه بر رفيق ايدوب بويولد سالك
 اولوب اوزن اوزن اوزن اكلوب زين اوله و غاك علم
 دور و شرسن نكده بويابده امام على كرم الله وجهه
 بس مشدر لولا المرئي لما عرف ربي بوكه انا انك
 مرغى سبله سن كذبي وجودي حق سبحانه و تعالي

حضرتناك عظمتي اندن بيله سن و كذبي اوزن
 ناييل اولوب حق تعالى انك لطف و كرمي و انسانه
 عطا قلديغي حكمتي كمال اوزن اذعان ايدوب
 كذبي ملكه ملكي اوله سن و انك ايدوب و كن
 اكله سن و ملايكه و ارواح اوليا و شهدا و
 غير انشا يا رغا و اولوب هم نشين اوله و غاك
 نكده واقف اوله سن و حقاك قرينه رفيق
 مشكل اشتر تعليم ايدوب سنك اوزن و في حقه
 سرفا ايدوب اوله افضل مخلوقانك دور سن
 اوله سن ديوعلم تعليم ايدوب اوله و نكده
 عليه افضل صلوات حضرت تلي بر بحر عظيمه
 و علم و حكمت در باسيدر و بوعلم انك
 اول سبب باطن و ظاهرده انك ملاقات لازمه
 و انك بوعلم انك اشراق اهم مهمه و نكده
 بر بحر بحران كمي در و اندن اشغوليدن بالكر
 چهار بار كرمين رضوان الله عليهم اجمعين حضرت
 و انك در و نكده اشغوليدن اوله كن اوله

و مشایخ کرام و صحابه علیهم السلام بدین بر سر صوفی
 مسکن و تواضع ایدوب هر کسک ای اغذایوب
 دلکله کلکله نایا کلری باک انکر جالش و سن
 بر کجورک او مانغ اولوب آد کور تا کیم کیره رک
 بو بحر کیره قاریش سن باطننا اشنا لغدی ای
 بو وجه ایریشور ظاهر دخی اولد کر سفر
 یراغ کوروب روضه مطهره سن واروق انی
 زیارت قلدر سن و نصرت و نیاز این سن تا کیم
 بوک دمنه بلش اولوب و رطه هلاکدن
 خلاصه چاره اید و زیارت سببیلر شناعته
 ایریش و چون باطننا اکا ایریش سن ^{مشکلی} بر سر
 اندن سوال لازم اید و کبی اندن فهم اید نین
فصل ثانی توکل عیانتد در ای مالک راه خدا
 چون بیکر حق سبحانه و تعالی صورت ظاهره فرما
 آدی شیخ شریف اوزن هر حوالی تنبع قلوب
 بلدک و حقا ک قریند و اصل اولی علی کلعبه
 بلدک و اول علمک کسیند شیخ شریف متقیبا

اوزن اولوب کاجان و دلدن رغبت ایدوب
 جهدا ندرک و هوا و هوس با بن قیایوب صدق
 و اخلاص و ایدیلریند و و شدک و صدق بر این
 افعال تو به ایدوب بو باب نائل اولغین حقیقی
 لقاسند ظاهرک و باطننا نائل اولدک نائل اولغند
 سبل اندک و جان و دلدن اگر رغبت ایدوب
 اور شدک و قران عظیمه ک حکمی اوزن
 عامل اولوب عمل کسیند تو بجه ایدوب شیخ
 محمدی اوزن طاعت و عبادت یوزن اوزوب
 نفس ریاضت و مجاهدت تکلیف اندک و افضال
 ناپسندیدن ایچون کوز یاشن روان اندک و
 بر بر عنینک تعلیمی اوزن تو حید شریفی قرب
 حق ایچون الت ایدندک و لیل و نهار ذکی
 حقی دلدن قومیوب دایم ذکر الله ده اولد
 چالندک و بو بابین وجود یون انواع شفق
 و درد و محنت صبر ایدوب تحمل کیرین بلیند
 قوشانوب دوردک و اول جهتمل هوای خبث

دنیای دلدن چنانچه نفسی خاک ایله جگانه
 اولدی بوجوان و بوردک و جانب حدن کان
 هر حاله شکر ایدوب افکار باطله دلدن ازاله
 ایدوب کول خاندن نظم قلدک و شرع عمده
 ایله انی اماده ایله ک نیت خالصه اوزره ذکر خنده
 مشغول اولوب روز شب انک اوزرینه اولدک
 و انی کمال اوزره کماله ابرمک چو وسعی اندک
 جهد اندک صلاحیت وادیلریند ووشوب
 وادیلریند ووشوب دائم کندی حالده اولوب
 هر چنانکه نفس ارضی نفس اوزن متاذیب
 اولدی سن انی جان و دلدن قبول اندک نکرک
 و صبر و تحمل سببیل حق تعالی دن چو درلو
 لطفه نایل اولغی کسب اندک چونکم بوادیلر
 ایردک ذکر حتی حضور قلب ایله عادت ایدوب
 نانی برله درون اوزره دیمکی و جل ملکه
 انی نقش انکی پیشه قلدک وابتدا حالده خلوت
 نشین اولغی عادت ایدوب درو شدک تا کم

اول خلوت برکاتیله ذکر حتی لوح دل نقش
 ایده مردیود و ردک و ذکر انشانه جمع فکر
 فاسدک دلدن اخراج ایدوب رفع اندک صافه
 و خلوت سببیل کول لوحه نقش اولوب ذکر
 حقائق و انکله حاصل اولوب عمل صالحه اولدق
 حاصل اندک و دیوای صالحه سببیل اولد قلب
 حاصل و اول مراده واصل اولد نیک افغان
 اندک اولد دیو فتحه انده نشو حاصل اولد
 علامتی مشاهده قلدک و بونسنه چنیدایم
 سن ره صوب احویا ایدوب ترک اعدن اختیار
 اندک و قول کتاب و حکم قران اوزره هر
 عملی اقله تطبیق اندک انکه باشاردک و نطقاً
 فایز نماز ادا سنه رغبت ایدوب حلال و حرامی
 فرق اندک و معینت بابی یوقلیوب قناعت
 قبول سنه درو شدک و حرص و طمع بولارین
 سدا ایدوب لاف و کذاتی رد اندک و صلوة
 خمس ره مداومت ایدوب اشتغال کوسزدک

وتمامی ترک اتدک صافدک و هرمان
 قری فیصلوات شریفه کوزوب اوچ و قدره قرات
 تلاوتی عادت ایدوب انک اوزرینه ثابت اولدک
 ویتسوماز دن صکره سورک ملکی تلاوتدن صکره
 بوزکره استغفار ایدوب ذکر خنی ایلدینیر اولدی
 ذکر خنی ایلد ذکره مشغول اولدک و ذکر نشاندن
 خاطر هر کس خطر ایدنی اولدک طرح اندک و
 هر خطا کسندن صادر اولد تیز استغفار اولدک
 اوقات خمس نمازینجی وقت اولد اذ اندک قضاء
 قوی دکل وقت اخیر به تاخیر ایدوب قیومت کاشته
 بو افعال ایلد مادامک دفع اولدک ولایت
 و کرامت نایل اولوب قیوم بصدک **فصل ثالث**
 بو بول رهبر لازمه ایدکی بیاندن در ای سالک
 راه هدا چونکه عالم ظاهر حکمی اوزره ظاهرده
 وجود فی نظم بر قلمدک و انکار عبادت کی کمال
 ابر کوردک و توبه و تلبین الوب طریق مستقیم
 اوزره اولدی اختیار اندک و کوزی اوزرینک

ایده باطن نظم بهی نوجیه اولور دین اولدک
 و کماله قبرا کان غیب اندک و مشایخ کرامت قرات
 شریفی اوزره اکاسلوک ایدوب عمل اولدک کماله
 مستغفر سن کاجان اولدک بوز اوزوب کمال
 صحیحی کمالیلد باک انکر و خفاک لقا سنی ایزه کوزکره
 توجیه ایدوب نیاز بشلرک و طاعت و عبادت
 تخمینی کیم صحیحی جلد صا چله خیره اذن بیخبر نمید
 اولد دیو سنی اندک و کمال صحیحی خسر و خاشاک
 اوزر کورین کیدر که عنایت اندک و تخم عبادت کی
 دله صاحب اذن بیخبر نمید حاصل اولد دیو سنی اندک
 پس امدی کوزکره سالک ره خوا اولوب طالب حق
 اولن کنی به مشایخ عظام حضرتانلرینک ایصال اوزر
 خیر و ایدوب تلبین سورق قلمی قزل شریفی اوزره
 بالمشاک نظم بر ایلدیه کوزرین سین ظاهرده درم سزاره
 زیاده بر برهنه نجس اولسه مانع صلوة او کورین
 باطن حلقه دخی بولبلد در مادامک طالب بالحنی
 نظم بر تمیز اذن سنه ظاهر اولن زین حق عالی عنقر

توبه و تلبین
 خسر و خاشاک
 کمال

حضرت قاری با کبریا ک اولی قلبی سور و الله
 بحسب المطهرین سور قاری بیکه اشارت بر زیر خند
 حق عز و جلال است آنک قلبه کون تیش کن نظر اید
 طالبی که کرد که آنه نه ورا اید و کن جمله و اخی غل غشون
 و حد و وحدون و بغض عداوتین و غیره بر نایک
 اید و حد لایق این بر عمل و از میسر بوقلیه شکر آن
 الله لا ینظر الی صورکم بالاده ذکر اولندی پس دایر
 اعتبار کو کل در سالك مادامکه کو کل باک اتمید و
 صفات مذمومه در اخی قور تر میزد اولی مراد
 فایل اولی و قرب خیر بول بول و در زمین حق
 سبحانه و تعالی آنک قربت ابریشتر دایم خوف اوزره رود
 خوف و خشیت اوزره اولنلک علی قرب حدت متولد
 هر یکم حدت نمی اید سر تر در حق تعالی از این
 ویران بر اقبلی با کبریا پس با کک جهت اقل کا
 وصل اولش در و قبلک نایک اولسی بر قله و تنه
 اقتضا ایله جمله در بری عجب و در با کبریا و غضب کل
 و حد و وحد و بونلک امثالی نقد او صفات مذمومه

و از ایسه بونلر ایله موصوف اولمقدون چون بوضعت
 مذکور ایله بو کو کل متصف اوله اول کو کل معرفت
 بعید اولور کنی حتی سبحانه و تعالی حضرت قاری بوی
 مذمومه مقابله سنده صفات حمیده قوم مستدر طالب
 حق اولن کشید کر که کبر بونلری یعنی ذمه در لدن
 از له ایدوب برینده صفات حمیده وضع ایدوب و حق
 تعالی حضرت قاری لیل و نهار نیاز ایدوب ذکر الله کو کل
 لوحه نقش آنکه و صفات ملکیت ایله متصف اولمغه
 چالنده پس عجب و دریا برینده صدق و اخلاص قور بخل
 برینده سخاوت قورید و الله اولی در بیغ انیمه ختک خرا
 قولری کوزره و ممکن اولدی حق بونلر بذل ایله غضب
 برینده حکم قور حسن خلق و مسکنت و تواضع اوزره
 خلق ایله حسن معامله ایله کبر برینده تواضع قورید
 و هر که طنلو سوز سولیلچی اوله پس بونر تیب اوزره
 صفات مذمومه کبره رواب برینده اخلاق حمیده
 اوله تا کبر رسول الله صلی الله علیه و سلم خلقوا با خلاق الله
 بورد قاری حدیث شریفیک ما تحسنه داخل اولوب

کولک لوجی کالی با نظیر ایدوب انن ثمرات و جوم
 کتوب نجب انتفاع حاصل ایدوب و کتوب اوزنفسند
 نه صافور سالی حمال مؤمن فردا شلر بنده صانه فاکیم
 بو حدیث شریفک مقتضا سنج عمل انمن اولد کدر سن
 انصالی الله علیه و سوره یون مشاوردن لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ
حَتَّىٰ يُحِبَّ أَخِيهِ الْمُسْلِمَ مَا يُحِبُّ نَفْسِهِ و کذینه نجب
 ابلك طلب ایدوب سجد امت محمد ابجه طلب ایلید
 و دایم تیلو نسن دن صافد و حثک دوستلر ک
 علملری کجی عمل مشغول اوله تا کیم حق تعالی خواهن
 عنو ایدوب یارغید و توبه استغفار سببیلر
 یوزید اورمید و مؤمن اولن فردا شد کولک نظم بوی
 بو وجه اولور و دلدن ثمره بو طرزله حاصل اولور
 دیولنجبار ایدوب **فصل رابع** توبه ایدوب ذکره
 اشتغال لازم ایدوب کوی پاینده و رای سالکله هدی
 چون ظاهر و باطن نظر بوی بوجه اولد غل اکلیت
 باریک و مشایخ عظام کتر هر الله فی الدنیا قولی
 اوزن سلوک ابلدک امدی کر کید کولک لوجنه

توبه

بواج معانی نسن ایدوب سن برقی قول خند که بونک
 احوالی اننا نقر بر اولدی اکتبیمی تفریضه بوی
 کتی کذبی اوز بی حق سجانه و معالیک الوهینه
 دایانوب جمیع احوال اکانو بیض انکدر هر نجب کیم دیر
 اول ایدوب زبر انقبض بوکا دیر لکه حثک بر در لوجا
 اعراض نمیسن و نچون باکد بو حال بوبله اولدی
 دیمه سن هر نیکم باشد کلور سه انی خندن بیلر سن
 غیر بدن بلیس سن وانی بر کسید افزا نمیسن جمله
 ایدوب بیلان الله تعالی در نهایت ظاهر ده بر کسد
 اکاسب اولور یوخسه حق تعالی نیک وضع و اراوی
 اولنج بر چوب دیر نکه قادر دکلدن اوچچیمی تیلر
 دخی بوبله در بوی وفاد نیاده و جمیع حاله حق
 تعالی حضرتنه اوزینی تسلیم ایدوب بومعانی ثلثه
 کمال اوزن الکتور مکر سعی ایدوب سن و نیکم باشه
 قاتر لسه سن انی برکاه اوچندن بیلر سن نیرا
 ما و امک سنیدن بر بر امزلق صادر اولمید جانب
 خندن ساکبر الم ایدوب انچون لیل و نهار افعال

و اقراره بحاسبه چگونگی بودن لازمه بود با هر روز
 الله صلی الله علیه و آله حضرت ناری حاسبه قبل از نماز
 بشهر مشرفه و زبانی چون کذبی افاضه مشغول اوله
 پس اول کتی بران لقا انیوب استغفار انک دلند
 دایم اوله و متوکل حق اولوب کذبی نفسند زجر
 و نفس و شیطان الفانی کی نفسند و دلی
 صقلیه و دنیا جیفه سند رغبت تمید و انچون
 غصه و غم حکمیه و با حق تعالی تک ریاضا سن
 کوزده و مخلوقی مذمت اند کابینه بر نمید و به
 اند کابینه سو نمید و زبانی نظر کو کل و جانم کو کل
 صورت مذکور هر کن اولور سه نظر خوبه در
 هر کسک خبر و شری آنده تصویر اولمشهد طالب
 حق اولن کتی کر کرد که معامله سنی خصله درست
 ایلیه و حق تعالی هر نه اختیا و ایدر سه اول انک
 مختاری اوله حوشنده فاحوشانده حقه شکی
 و منت قله و یوقلن حرقه سند باشی چکوب
 سر قلبه مشغول اوله زبانی طالب حق اوله نک

باشند

باشند ندامت خالی اولن شکر رسول الله صلی الله
 علیه و آله حضرت ناری بوقالی نخبین ایچون مشرفه
 ان البلاء کثر من کون الله لا یغیظها الوالی من
 اولیا یه بود با به هوس ایدنلر بوحیث شریفند
 خبر استونلر هر نه جا کیم حدن کلور اکار افی اوله
 زبانی حق تعالی نیجه قول نیجه امتحان ایچون نیجه در لو
 بلالره مبتلا ایلر شکر ایوب پیغمبری و ابراهیم پیغمبری
 و ذکر نبی و پیغمبر علیهم السلام حضرت انبی و زبانی پیغمبر
 مصطفی صلی الله علیه و آله حضرت ناری انواع مشقت
 ایلر مبتلا قایدی قریش سفید لر بی باشنده و شو در پی
 قادر ایدی اکا جناندر میه و لیکن لایستل اعمال یفعل
 پس توکل و توبه و تسلیم بو خصال ثلثه حاجت
 تحصیل ایدوب بونلرله قائم اولور و رب و شک قیود
 اوزین خلاص ایدوب ریاضت و مجاهده اوزن
 دایم اول و بونلرله نفس غالب اولوب خردت و خوار
 قجسبله کوزین اچدر سوب پایمال ایلر و سکا ثلثه
 اند کچه اکا اجل شریفی اکر و ذکر و توحید ایلر جا

عن بری قدر **فصل خامس** نور ذات قلبه نفس اولی
 بیان در ای باب که راه خدا چون توکل و تفریط
 و تسلیم الهی بلذت و حقاقت رضای شریفی اوزر
 او نمند بوز آوردت و ذکر حقیر قلبی اماده ایوب
 بر نور اندک و مشاهده جمال یاریچو اوزی مثل
 دنیا دن تری ایوب معصیت با بن کول خان سید
 قیاب اول خانه نظیر اندک و زمره اهل سلوک
 اولوب لغز در جان طلبان اولادک و شریفی اوزر
 اولوب ظاهر و باطن نظیر بلبه قلبتک حالی مشاهده
 ایوب بالله حق سبحانه و تعالی حضرت تالی قلب
 انسانی ما لانکه جنسین خلق ایوب انسانی
 اعطا قلبی تا کیم انان طالع مطلع اولوب قرب
 حق انکار حاصل اید و کن بله و قلب نشانه حق
 تعالی جمیع حکمت کیم و اراتش در جمیع قلبت
 ما فرقدن مستور در و هر مراد خاطر خطور
 ایدر سدی الحال ای قلبه نتر اولوب عن کور بلبه
 و جمیع غیب عالی کیم هر در قلب کوزیلد کافا اوزر

باریک
 انک حاله
 صحیح

انرا انچون جمله احوالی یور کیم حق تعالی اولوب
 صلوبدن براتمشدر انچون قلبی سلی در جمیع
 ما کونه در در انرا انسان اندک کاشنده کبر و اشتیاق
 اکادرن وطن اصل و د کوری او در اول محبت کرا اندن
 قریب وجود انان کاشدر لایه انک محبتی با قید
 انچون هر شب کیم اننا خواب وان قلب عالم علوی بی
 عروج ایدر وان کی حکمتله مالاتی اولور و انانک
 وجودن اول نسننک حیالی قالور انانک ذوب
 کلاکه شوخی کور در بوغ کور دم فلانی و فلانی کور
 دیوتن بر ایدر جسم اننا عالم ظاهر دندر انچون
 قلب نیهوس ایلر الی اننا اشرا کور زمین ادا کور
 بر فعلک خیالی قلبه نفس اولوب انی و جوب
 کور مرزبیر جمیع افعال قلب جمیع مشترک در پس
 اول اشراک جمیع حق تعالی انک مرخی بریند کور
 و عالم حقاقت فرماجا وزر اولوب جالشور انچون
 هر کس حقاقت مرزبیر امثال قلور و هر اننا قلبیه
 جسم ان اشراک کی سببیه حقاقت فرمنا بریند

زیرا که هر چه در بدن است از عالم نفس است و در عالم ملک
 و شکر است و غذا را می خورد و شرب در و جسمش
 قائم و اوله می اکل و شرب ایلد در اگر طاعتی مقدار
 غذا و براس هلاک اولوق لازم کلور که امور حق
 بر نشیند کوی غیر اولور زیرا جسم غذا است
 منسوبدر جسم انسان هر که زیاده اکل و شرب
 ایدر سه نفسش قوت و سعی اول قدر اولوب
 نچیز ناهوار اشله انسان سوفا ایدر و نفسش
 حالی غلغلی کولمکدر و قیام و قعود ایلد جمعاً
 شرح و بیان ایلمکدر چون نفس غذا در بری
 اوله حقا امرن تکامل اوزره اولور و فرمان
 حقه تقصیر لوی ایدر انچون حق تعالی دنیا
 نعمتی نفس مخصوص قلیدی تا کیم سایر حیوانات
 کوی اکل و شرب ایدر و امور دنیا ده بنام اولور
 چون نفس بو حاله مباشرت ایدر قلب دخی قلب
 اصلا خد چالشور تا کیم ورطه هلاکدوشمید
 و جسمش بو نچر در لو عضودک عالم تا کیم مانده

اولیه دایم قلب بو حذمتان و چون نفس
 غذا در بری اوله قلب دخی صنایک ایدر و طبع
 اصلیه نفس اوزلر و اکا او خوب پرواز ایدر و
 کور منسن چون انسانا خوابه وار جسم میت متحرک
 کوی بو عالمه قالور قلب اولدم فرصت بولور عالم
 ارواح و روح ایدر و طبع اصلیه سن سیر ایدر و
 ارواح ملائکه ایلد ملاقات ایلر و جو بر سالک ذکر
 حقله مانوس اوله قلب ایدر کی حال کور کی اوزره
 خاطر ده قالور بو زمر رفیع اولور بو سبب ندر که
 جسم انسانا تعال اولدقه عالم غیبیه قلبه منکند
 اولوب انواع حکمتی ایدر کورن و کذوبه کلدکن
 جمله ناک مثالی بو عالمه مشاهده ایلر انچون
 عارفان نفسی اولدرن تا کیم قلب ایدر ایلوب
 چشم قلب ایدر ایلوب بینا اولوب حقا لطفند
 مظهر در شکر **فصل سادس** بو فصل تنویض
 و تسلیه بصیر اوزره اولوق لازم ایدر و کربان
 ایدر ای سالک راه خدای چون قلب حالنی

بلدك وبصيرت كوزين كناده ايدوب شرع محمدية
افعال واقوالك تطبيق ايدوب بويوله كبرك وويل
وهزار افغانى كوزنك وباطن نظم پند هوس
اندك افعال ناپسنديه دلدن ازاله اندك
صاقدن وعمل صكرتي بربره جمع ايدوب
واخي ازمان ايدوب بلد كبره عمل دائمه هود طره
ايدوب برقراره كله برانزه مغربدن مشرف وارن
بند كلور بس عمل انسان دائمه هوج اولمغله نس
وشيطان درلودر لو افكار باطله دله الفا ايلر
ناكيم عمل غلبه ايدوب طالب حتى مراد نده ايدوب
افعال ناپسنديه اشله ديود ايمر عمل صكرتي ايله
نفس وشيطان صكرتي مجادله و محاربه اناكون
حاجي دكلدن كورن ميسن چون عملد زانده نمانا
عتاب و عذاب و سوال و جوابي كبره پس اولدور ^{مقارنه} انسا
يما افعال شروع ايدوب كاه اشله و هر نكيم ذكر
خنده دله ثمرات حاصل اندي جملدي دلدن
سلسوب كبره مكر كيم تيز كوزيه كلوب توبه و استغنا

ايله قرش ايله و اغلوب نيانه بشايه و ايدوب روي
ايدوب نادم اوله و دخي نينه حكيم بولدره كرا طالب
مولي اولان سالك رزق دنيا ايجي قلبي غم و غصه
الفا ايلر كذاك نكيم بويوله بيدا اتمش ايله اوله
سبيله الدن كبره پس انجون سالكه كرك كركي
دايره سندن طشه چقمير دائمه بصيرت اوزره اوله
وابسته توحيد ايله دائما قلبي نظر ايره و خنك قوتنه
در سولك فعالند موافقت ايدوب اوده خارج وضع
و حركت اتميد بس انك مشاهده سي بايجي اكوندور
ونفس وشيطان صكرتي غلبه ايدوب و حقيقت علمند
حالند واقفا و لغند قريبيدور و ترف و تزلزل انندور
و ديوي ايجي يقيند با بنه ايلر و ديوي ايجي صادد كركي
بشله و دلدن بر ذوق و شوق ظاهر اولور لوج
دلك حوصله سي ككر اولور و كوردي كينه هضم
ايلر بويوله رسول الله صلى الله عليه وسلم
حضرت علي بيور مشالدرن الرزق يا الصالح خير
من سبته واربعه جزوا من النبوة زيرا اوله حاله

بگرچه اوج بل پیغمبر از اندی اوج بل مکره مکره
 اوج بل مدینه منوره پس بگرچه اوج بل
 آلتی آید نسبت قلندر در اول جهنم بنونان قرف
 التي جز شدن بر جزوه رویای صالحه او لش اول
 زیرا چو بر طالب بویول سلوک آید اگلاز مرد
 قلبی تطهر بلبید که رویای صالحه کورده فیه و انان
 مثالی بوعالمه بولد فیه محبت حق از یاد بومعه
 بشاوه و هرافعال شرع تطبیق آید و دلده جوش
 حروش ظاهر اولوب ذوق و شوق و جو کلور و
 بقصد علامتی ظاهر اولوب کذ فیه مشاهده جمال
 ابر بشور **فصل سابع** قلبانک هر کجی عالم بالا به
 عروج اندو کج بیاندن در ای سالک راه هدی
 چون حق بشما و شما حقیقت محمد به نور ندر
 ارواحی بر اندی و کذیل بر اندن انشا آید و کج
 بلدیله عالمه مالکوتی بونجه در سیر و تماش
 اولدیله و دیدار ختم حیران و کاه مکالمه حمله
 اوزین سیران اندیلر پس خونیالی بونلری امانتله

و بونجه اشیا ایله ابتلا قلبی محمد ابر اولوب بویول اولدی
 اکلدیله اولجه ندر حضرت خدایه قلب سلیم استدیله و کج
 خدایه تصنع و نیاز آید بیلر پس خونیالی و تعالیدن بونلر
 خطاب کلوب قلب سلیم ادمه در و اولر کاد مره تا کیم
 قلب سلیمی اندی بولر سن در بویولدی پس خونیالی و تعالی
 حضرت ندرن نیاز آید بیلر تا کیم بونلر بر رفیق و بره که
 کرب و بونلری وطن اصلیه لر نیده اولمشدیر و حشک حمله
 نور ندر نایمل اندور و بونجه اشیا دن بونلری قعدتر
 اول سبب بونلر توحید ایله قرانی اندانی قلبی
 تا کیم بوعالمه فایندن اول عالم باقیه بونلری اندو
 قرب خدایه اولمشدیر پس توحید شریف دل کلوب
 ایندی هر کیم خنی کثرت ایله ذکر آید بنانی کبر و
 اصلیه سندا اولمشد و مغر کجیل اولور و بونجه اشیا دن
 قورتر مغر ضامن اولور و دی قران عظیم آید
 هر کیم نیم حکم اوزده اولور و حکم حشره قدر
 بصمت سربن انی دیلده و کذا الترمودی اندر صکر
 بن انی دیلده و کذا الترمودی اندر صکر خطا

عزت کلد بکر آدمه اینک اول سبیل خدن ایزد
 عرشه کلد بیل عرشه دخی بیک بل اولوب کر بوی
 اند بیل ان دخی بیک بیل در د بیل عرش نوری بولوی
 کمالیه صردی اندن کر بوی عرش نور بیک اوزره
 بر طرف دخی اولدی حقدن کلد کرین فراموش اولدی
 همان اول مکان خیال کبی اولدی پس بوسوال اوزن
 بدی قات کو کرین هر بر نه سبکی بل قرار اند بیل هر
 مترن نوری بولوی صردی اندن آدمه کلد بیل اندن
 قالبه کیروب زنه اولدی بل پس نور اوزح اوزره
 اون ق طرف اولوب جسمه کیردی بل و بالکلینه
 جوارحی فراموش اولدی بل پس بو اون ق طرف هر
 بری جسم انسانه بر مملکت کبی اولدی زبر بولرک
 جمیع حکملری نور بل اوله او واحد ستر اولدی بو
 عالمه کلوب بوی بولوی و کلوی کور بیل اندن جن
 تعالی هر قوم بر پیغمبر کوندردی تا کیم حقت بر لکک
 بلد بر سنکم بر پیغمبر بر محمد مصطفی صلی الله علیه
 وسلم حضرت تباری چون شریف ایلدی و بره توحید

و بره توحید ایلدی زانی کوندر بیل و شریعتی دخی حقه
 وصول ایچون رهبر اولدی و توحید بیل و دینار
 و ما فی ماده اولن احرف افاده بیل و توحید
 شریعتی اصحابه تعلیم بیل و تا کیم زماهی انکار
 خرقایدوب سعی ایزد لر و انلردن بره و صولوب اولدی
 تا کیم بر دخی انلرک اثر نه کیده و زه و قرانک حکمی
 اوزره اولوب توحید شریف ایلدی بو بخد طرفی
 خرقانکه چالشد و نه و شی طلیل اکل و شرب ایلدی
 قلب کوز بیک چالسد چه ایدن و زه و وطن اصله
 ایزد و زه و لوح دکن ظاهر اولن رموز ای زعا
 ایلدی قطع مرتب ایدوب مراد بره ایزد و فصل
ثامن رؤیای صالحه حید مراد حاصل ایدوب
 بیان ایدن ای سالک راه خدا چون کندی
 صحت نایل اولمچون توحید شریف اشتغال اوست
 نیت خالص اوزره طاعت و عبادت اولدسن
 و کول اوجده اندن بر شمه پیدا اولدیغک مراد
 ایدن بوب بر علم حاصل قلند چالشد سن پس

هر شب فدا ده بر در لوتی پیدا اولدوغان مراد
 ایدر نیوب بر علم حاصل قلمند جالنده سن پس هر
 دله بر در لوصور ظاهر اولوب طالب جعفر زایله
 از بیان اولو حکمتی عیان ایدرین تا کیم توجید و
 طاعت ایله حاصل اولدوغی ندر فی طالبان عان
 ایدر دیو جانب حقدن التا ایدرین و خیر و شرف
 ایدر نسیه لوح دله نقل نفس ایدرین تا کیم طالب جعفر
 سالك ایدر عان ایدرین ترقی ایدوب جاهل ایدرین
 حق سبحانه و تعالی قول لرینه کب تقریباً بیچین ایدرین
 پس ایدرین جانب حقدن سلوک ایدوب توجید شریف
 استعمال ایدرین کب کب هر کب استعمال ایدرین لوح
 لوح دله کب ایدرین کب نسیه ایدرین لوح دله
 کب اولوب نفس اولو حال ایدرین حالی کب کب
 یا حیدر اولور یا خود امان اولور پس یونلری
 کوکل لوحند مشاهده ایدرین برین برین فرقی
 اتمک لایمیدر تا کیم طالب جعفر دله ظاهر اولور
 و انک فایده لرین بلوب رزای بیضه بایند کب

دیه انچه فتح ایدرین پس مشایخ عظام قاعده سی
 اولور کب چون بر کشتی توبه ایدرین و ذکر خنده مشغول اولور
 اولور ذکر اشنا سنه خوابه وار و اشجار میوه سیله
 مشاهده ایدرین و یا حیدر در طاعتی توبه اولور
 و کب میوه کماله قریب اولور کب طاعتک نورب
 کوکل لوحند نسیه یوز اور منفذ توجید ایدرین و علم
 حکمت پیدا سنه سیدر دیو اشارت ایدرین تا کیم
 یوز ایدرین طالب ترقی ایدرین دیو ایدرین ایدرین
 اگر کور کب توجید میوه سی یوز غلبه نفس ایدرین در
 یوز ایدرین رجوع ایدوب توبه ایلیله کب کب
 اگر یوز ایدرین اکل جلال مرغ کور سی یا حیدر
 کور سی بودی صوت حیدر در امان اولور مرغ
 یا نده ایدرین او جسد عبادت ایدرین ایدرین
 اعمال حسنه سی ایدرین کب او جسد توبه ایدرین
 ایله بند حیدر ایدرین کب ایدرین و کب اولور مرغ
 لحنی اکل ایدرین کمال اولور کب ایدرین
 اولور دیو ایدرین تا کیم ترقیه سی ایدرین و اوزین

عقل و تدبیر را بر این قیصر بانی کنیز مکد جانشین
 و اگر در وی با طغیان او را مکر کرده اول کون
 نفس بلا سیله شرمیندن خارج افعالیه میباشد
 اند و کند اشارتند و کمی حله مرغ کرده بودی انان
 و اگر زوایه سیاه نشسته کور سه یا نفوذ الو با چسه
 و یسه حله نشینش و اچند توبه و استغفار
 مشغول اوله گاه اولور که بعضی خصوص فی الواقع
 مشاهده اند و در اوله تا کیم سالک بصیرت اوزده
 اولوب خالی کوزده و زوایه کور دیک نشیند
 عینیه بو عالمه مشاهده اولور و ب کور و در اوله
 اعتماد قلوب چالش و بو صاحب اسما اولر سالک
 جانب خندان بونان کیم حکمترا شریا اولنور
 تا کیم قرب خنده ابریکه ترقی اید و اگر زوایه کیش
 و یا فر کور سه نوزات دله بر تو صالوب نشیند کنگ
 علامتید و اگر زوایه اب روان کور سه علم کن
 دله کمال یوز اور در عنک حکمت و قوت و غنا
 علامتید و لوث دنیادن پاک اولسنک اشارتید

و اگر زوایه بیاض اوزر کور سه خوف خندان
 اغلا و غناک علامتی و ترقی اند و کمال طایفه در
 و کور سیاه اوزر کور سه مصیبت باشد در توبه
 و استغفار اید و اگر سیم وزر و یا نفوذ معدن
 کور سه نفس اماره اعلاسه در افکار باطل اولر
 طرح اید و توبه و استغفاره مشغول اولور اگر زوایه
 عمل کور سه دنیا ایچون دله کمال ابریشور بریشاک
 خاطر اولور و اگر زوایه انا انا کور سه رخ زوایه
 اعلا سیم شکیون تریسه در مراد لری اولور که قرب
 خندان سیم و چون حق سبحان و تعالی بر تریسه
 نور ذات مشاهده شد لایق اولر سن و در اولر
 قبولتخده مستحق اولر سن پس بونلرک حالی
 شون دن از عان اید سن اگر دن دکا و سنک انتم
 بر افعال ناپسندیده صادر اولور لایق اولر سکا
 ملاقات اولوب اسافل انواع نغز بر لری ایلیدر تا کیم
 بصیرت اولوب صافه سن و اگر انا انا نخیده
 خاطر کور یلور سه سلو کده خطا اند و کنگ

و اگر زوایه سیاه

اگر در ویاده همیشه کوه قضا در فالش نماز در
 افسانه مشغول اول در یکدر قریش بود در
 اگر در ویاده طعام اکل ایلمد بر مندر عروج فلان
 بیانند اگر در ویاده وطن کوه سه مراد عالم
 ارواح اول وطن اصلید سید معروف یا بود
 و بار بر غریب و جمله مشاهده اوله پس وطن
 اصلک یعنی و اراجی بر منی اذعان اید و سید
 واکا کوه او جان ایچون چالش سن تا کیم ای
 بوش اول وطنه اول مید سن اگر در ویاده در من
 کوه سه اگر او کوه سه ذوق وجود بول سنک طلا در
 چون توحید شریف صد قلرا اشتغال ایلمد
 شویند قوی اوله سین پس انواع حکمکن
 در ویاده کوه مکر بشاید سن اما جمله در زیاده
 اب روان جوق کوه سن زیرا حق تعالی
 قولر بنیر اند کله عبادتک حالنی و توحید
 کسب اتدی و کج نور ذلت سرفی بر در لور
 اعلام ایلمد ایلم تا کیم قولر کان زیاده سولید

و حق تعالی تک قربند اینم که ترقی به چالش
 و انان دن اجتناب اید پس بویا به سوز چو
 جمله سی بو محضه صغیر تحریر اینم ممکن دکل
 زیرا الحق دیشل دره للمار و یکنی الاشارة
فصل ناسع عالم از راه ارواح حقه توفیق
 رجاستک بیانند در راهی سالک راه حد ایچون
 رویای صلیح صادت تجربه ایلمد فیضه قرینه ایلمد
 و نفس ایلمد صفات ابر کوه سن و مصیبتی زین انکه
 بفرین انکه رغبت اید سن پس ایلمد صفات متصف اولن
 نفس کوه اولور که حقیق امریه امتثال ایلمد کاه اذیت
 رجوع ایلمد لایحه اولور اول جهندن طالب بود اولن
 سالک لغای مولایه مظهر اولن سببی لیل و نه بار اولدی
 لولوب ذکر اللها اشتغال و سایر عبادت اهل اید
 جمیع معصیتی داند تراش و هر ای خشت دنیا
 کوکل قلیع اید و ب تخم سعادت کوکل انان استنک
 علامتی رویا ایلمد اذعان ایلیوب بلد اول شولدی
 حق تعالی حضرتند لایق عمل کوه و کجیح حال

ای طالب منک
 ز نظر سیر رویا ایلمد
 هر ایلمد و کجیح
 هر واقع
 اولدی

کون و چرخ حاصل قلعه و مقبول حق اولیایان
 مقابله سده خصلت بوخدا حشا مظهر و شسته و دریم
 ذکر خصلت اولوب نورانی برنوبینک انظار نه اولی
 اعلیه و کجی لوب خصلت ایدر بالوان و بر کجی ذکر
 انشادن بر منخ ایلمن برتر کوه کجی بر خصلت
 کونیه انک قیوسی فتح ایدر دیوچالنده و درت
 طرفه انکچو جولان ایدر کن کد و بر کله و ذکر طاعت
 کد کجی میلی اینه و اوزین لوتجه ایدر بره اینه
 بوتک اوزینه ایکن ناکاه نید اول حصار کجی کون
 ماه نابانه کجی منور اوله و انشالو بو قوشلر بر لر کجی
 کون و اول حصار کجی بو کون فتح سحر ایدر و برج
 باروسند چینه و اول حصار کجی کمال اوزن ضبط
 و برج باروسن یقه ویران ایدر و بو نلری یقینتانه
 مشاهده ایدر و بو ندرن صکر نیچر کن کون که
 مهر و ماه کد و بر قریب اولسن چون بو نلری روایه
 مشاهده ایلیدر ذوق و شوق دلان ظهور کله بو
 ذوق و سرور ایلد طاعت و عبادت محبتی مزین اولد

و بو خصلته بر کجی حایر و ان اولک اون دردی کجی
 بیغض کید و بر قریب کلش ایدر کون و انی کون
 سیر ایدر و اولود کون مشاهده ایدر و بو نلری
 بو یله مشاهده ایدر که دخی وجودی و بو شمس دکله
 چون بو یله ابرینده دلدن برشا دینق و بو نلری
 بشلان و کد کجی ترقین اولور اشد بو حال بیغض
 بابتک علامتی در انک فتحه اشارتیدر و ذکر طاعت
 کول لوخده کد نله وجود بو ایدر نیک و مزین
 و بو ندرن صکر میل و محبت مزین اولوب جان چینه
 یوز اوره و اول قلعه کیم برج باروسن بقدرک
 ظاهره معصیتدن برهیز ایدر و کمال حکمتیدر
 انکچون اذی ویران قلده و بر و خجی دانه ذوق
 سبب ایدر و کمال اشارتیدر و اول مرتبه دلدن نور
 ضیا وجود بو ایدر علامتیدر و اول ماه که
 اندر روشن مشاهده اندک انک حکمتی اولد
 نور ضیا دلدن مکان قلده یقینک و بو عالمده
 محان و بجا دله قلده یقینک اشارتیدر کجی اذعا

بیغض خصلت

مشاهد قلدرت تا کیم نورضا کو کل لو خدای پیدا
 اوله غیاث او عالمی و ب زیاده بیسی ایرون وجود
 بوزن بقصد با بند کل عشق وجود بولموز چشمه کل نیا
 بوزاری مشاهد قلدرت دلوه عشق فیه کئی بحیرتی
 ابتدا کور کور کوی میل این اوله میل محبت سبب اولد
 پس طالب عشق کج کور مدکی و قلدر کلد کج سندر بی
 کور کدر بشلیه دلون ذوق و شوق جویمه کل و شوق
 وار لغتی فی الجمله ترک ایرون و هر نه جان نظر ایرون
 حقی کور و هر ذوق حکمت حقی مشاهد ایرون
 و بود و قایله بو عالم دن سیرا عشق و ایما ندر کفشل
 ارواح ایله ملاقات اوله و نجه مشکلات نلردن
 سوال ایرون و طریقه العین هر مراد فی مشاهد ایرون
 بشلیه و سلطان عشق کد قده غالب اولد طایبی
 کوندر و بلکه کبره رش محرابن و ذکر حق حید
 انک قلبی بر نغز ایرون و کل ایلیف معمر ایرون و اوله
 مرتبه بقصد برقا حقی کجی نوز مشاهد
 ایرون و غایت سر غلر کج و کجی ای خیالدر قیاس

ایرون و اول شکر ایچدن لیکن بنه بعد از اوله
 حوش و حرو من زیاده اولد و فو و غایت بیاض اولد
 و عشق جبهیلر و مشاهد سببیلر کوزیا غیظ اولد
 کل و هر نسنده اهتمام ایرون و هر کور نفس ناک
 محاسبه سنده بشلیه و هر نسنده ترخایدن و عقل
 بی قرار اولد و اوله کلد فی الجمله ترک ایرون و نورضا
 دلده کد قیارتد سیرنا الله اعلم من هذا المقام
الباب الرابع در درغی باب عشق حقیقی ناک
 حقیقی کالیله و کل ملاکده و جوهر کلور سیرالی
 الله مرتبه سنده و اصل اولوب علم و معرفت و ذکر
 بوللری کشاده اولوب علم غیب شکار اولوب
 قابلیت هر وجهه یوزد و تد و غنک علامتی
 بیان ایرون و بویا جان و فصلی مشقادر و هر
 فصل علم حقیقتک بر توتک بیان و ضمیر دلده
 فغان اولن علمک عیان ایرو ای سالیق راه
 حد چون حوسنما و تقی حصرت لریک طرفه
 توجه ایرون و طاعت و عبادت ایله مراد فی تعقیق کلد

کورده و هر چند که بگذرد که بشناسد
 و اول سبب دلون دوق و شوق و محبت حق
 پدید آید و با کله اوزین محبت که بشناسد که مشا
 اولان محبت نورینک بر توی کمال او حده بر تو
 و محبت دین سنک وجودی ظاهر اولدی پس محبت
 نورینک مجابی دلون رفیع اولدی و چنانچه سن
 ناکم که کله محبت جوق اوله قوت بوله پس خوش
 حضرتی جان و دلون سن که بشناسد و بود
 در ما و بود خیر شفا بولم دیو جمع هولدن نشین
 برهیزه یوز اوز سن و لیل و نهار صغی ذکر لیل سن
 و حکم قران اوزن کیده سن و دلنی لاف و کمال
 صقلیه سن و حاله و حلالی فرقلین سن و حوض
 و طبع با بدت الچکه سن و سکا جانب محبتن
 خوص بریند مغاوت و بر یادکم عالم استغناه اوله
 و کمال کوزی طوق اوله اگر بر فلو قلم او کور
 سکا یوزینک التوج اولنده زبانه شادین اوله
 و دایم فکر و فراست حده اوله سن و قناعت اوله

دوشد سن و کسب و مجرب خاطر انجیرین صافه سن
 دایما ذکر حق مستغول اولوب محبت وادیند و دین
 و اول جهنمه لوح دلك ایند مثال اوله و افکار باطله
 فی الجمله دلون ترک ایدوب کیده سن و علما و علمای
 هفتین اوله سن و شهید کی زندگی لرون صافه سن
 و قلبی موصیفت نظر بر ایدوب عبادت و ذکر کمال
 اوزن ضیالندیر سن و طریقت حد عدل انجیرین
 و شریعت رسولدن تجاوز قلمیه سن شریعت کوی اوله
 دایما سیرانک شریعت و جمله احوالک اکانظیر اوله سن
 و حق تعالی دن غایت خوف اوزن اوله سن چو کمال
 خانسی بولم له طوله پس اولم طالب اوزن و فی غشقه
 زده اید و ازان و برین محبت که لوح دل و وضع
 اولشدن پس اول محبت حق باش قلدیر پس انجیرین
 بر ذره ایکن عظیم اوله اوله سالک کویندن محتوی
 و بو محبتدن بر یوزن نعلنه نروا ایدیر کله سن
 لذت نندن بر یوزن حق تعالی کندی محبتده لذت بر لذت
 بر انجیرین دایم بولدی هر بوحال که ملود

در اول دگر نیز اول قلمه و فایده کفر انجمن هر کس بر مثال
 بود که فو مشدر بخوسه بر حال مظهر و شدرا که نیا محبت اوله
 سبب بود محبت و بود عشق جوق کس بر عیون هلا اوله
 چون محبت لذت بر کوه وجود بود بظهور این نور ضیا
 اوله که کنش کوی منور اوله و دیده قلبه در حجاب نفع
 اولوب کوه کوزینک نوری قوت بوله و خیر مقامه
 ایریشه چون کوه لوهده محبت حق وجود بوله پس
 اندک حکمی تر جبه اوله وار لغنی کماله ایرشده و هر کس
 ایله نفسی نشکین اینه اوزین زیر با قله و هر این کوز و
 اشکله و نظم و نثر داده ظهور کله و خشک جمعی عالمه
 وجود بود اولوب علم حکمت کشف اوله **فصل اوله** نور خلتک
 ظهیری بیانتک در ای سالک راه خدا چون رویای
 سببیل و ذکر حق بر کایتله و کوه هم تیل مرانی بقضه
 مقامه کوز رب دلان محبت شمسوی او بار مغه توجیه
 اندک و رویا آه مشاهده ایند و کن نشد عالم شادین
 کر چه که کوز فک و ظاهر دیده سبیل ای بقضه ایر کوزک
 و محبت دین سندن حجابی دفع اندک و اند حقیقتله

بلذک مراد و مقصود محبت حق اید و کن کماله اوله
 سببیله طرفه العین ایچین نتیجه حکمتله مشاهده انکله
 قابل اولد و غلک بلذک کله حق تعالی حضرت حق جسته
 اید و اوزین انواع حکمتله ایر در ذک و نور خلتک **سنه**
 باشکله و ای بر اوله انش مثال کوزک و کوزک
 اه و زار دنیا چه وجود بولمغه و دله حزن پس
 اولمغه و محبت حق اوله و زار ایله کمال ایچون
 بلطن بلند بر انش مثال نور و بار سن دیو ظاهر
 توحید باری اوله نور الت اید بویا کاد ستاره
 و انکله حق تعالی حضرت حق اید قله سن و محبتله
 کشاده اوله سنای در مان اید بند سن و اوله
 اید عشق حقیقی بایر سن و ای کوه کل اوزین تحصیل
 ایچون طاعت و عبادت بایر سن و زهد و تقوی
 اکار هر اید بید سن پس عشق حقیقی کوه کل خاند سن
 ظهور کله که بقضه ده مشاهده اوله حکمتله
 سبب اوله دیوانی در و تو بایر سن و بحر بایر
 بویح حکمته و روش اوله سن و طاعتک حقیقتله

عالم ظاهر و واسطه قیاس و ظاهر ظاهر سبب
 هم بدی وضع این سن و یونانی بر تبه واسطه
 او و ب حق تعالی حضرت تباریز صدق و اخلاص
 بند او و ب تصدیق و نیاز قلوب لوح دلان و
 اولیاد محبت از جدید سن کشاده آنکه جالب
 و عشق آنکه کبر دید که اله کفر مکرم سخی ایدوب
 و آنکه دیده سن کشاده آنکه اقدام این سن وانی
 از دیاد آنکه کبر لیل و نهار دور پیش سن و کواکب
 طاعت و عبادت لذتی و حضور حقه آنکه از
 عمر نیمی ثنا این سن و عالم از آن حقیقت نوبت
 و از آنکه و هر کس استمداد این کوه و بر
 محبتی دلان او بار و ب بولند حق چنان و تمی
 عشق دیو بر کبری انش دلان اول محبت ایلد ایل
 دیو ایفاد اتمشدر اول افش و کلا و جاعان
 بنهان اتمشدر واه و زار ایلد اول افش بر کوی
 بل اول دیو بلا سبب اتمشدر و الله تباری از دیاد
 ایچن کوزیاشنی الت اول دیو وضع اتمشدر

تاکم حق تعالی حضرتی و آنکه لتاسنی طلب ایدوب
 اکا محبت اند قیام عالم از اول و برین محبت بول و چون
 اند و کلهش بل و جگد و کیشش المی دله کی عشق
 اشقی ایفاد ایدوب و شعله هزار ایلد دیو یونانی و واسطه
 قلدی و ذکر حق و ا و زار ک کزنده سبب اولدی
 دلیل قوی قوی و دله کی خوش خروش کوز
 یا شنند دلیل اول دیو و بریدی و اله و حسرت
 خرب قلبه و بریدی وانی دله و جوی کله دیو
 قوی تاکم محبت دیده سنی کشاده ایدوب کواکب
 خانه سنده ظهور کله و بولن بر بریند یا غار اولوب
 دله خروج ایدوب و کواکب خانه سن نور ایلد مال مال
 این تاکم کفش کبی نور ضیا شعله دار اولوب کواکب
 خانه سن معمر ایدوب محبت حقه ایضا آنکه
 و سالکی مراد ابر شهر مکرم و عشق حقیقی بر اول
 اولوب اول دولتی دله حاصل ایدوب دیو طالب
 حق اولان اخوانه بنو سنه لولان نمودر چو نیکم بو
 سنه لره حق تعالی ایر کون پس بونون صدکه

چشمش با این سحر ایوب **قلبه نایل اوله اللهم**
ایوب نور ذرات مشاهده می یابند و در
 ایوب مالک راه هدی چون ریاضت و مجاهدت و
 عبادت ایله کمال لوحده انوار و بویخ اسرار
 مشاهده مندر نایل اولوب بومقامه ایریشرسن
 معلوم مالک اولسونکر بومقامه نور ذرات نور
 جمیع رده به صفات دل و سحر اولوب انواع حکمت
 و ادیسنگ محال در بومقامه دلان حجاب
 رفع اولوب عشق حقیقی التي ذوق شوهر چه سینه
 کماله کوزوب محبوب یوزین کدره دیو در دو
 فراق ایله کمال لوحده لیاقت و مضبوط و ربطنه
 طاق کوزوب شریفند قلی فرق یاروب لاله
 الا الله کلمه سنی مرد زبان ایدوب وصال انوار
 دایما انتظار چه رسن و ایضین قلبه کوزومردوب
 دل و وجود کل ذوق و شوق طغیان ایدوب
 جوان اوله و اندک عشق کیم کمال مکنده
 اندک قائم الملیل و صایر التهار اولوب قلبی هر شد

مضمیر ایدوب اولجه باشد کسب نکرک نور حیا ایضین
 قلبه کماله کوزومردوب و ایچون اولوب سحر ایوب
 و بودرد و فراق ایله مرادی کماله کوزومردوب
 کمال شهرزه عشق حقیقی سیکری جوش خورشید
 تا کیم جوانبار بعد به سحر ایله یوکرشوب کمال
 هراسنی معصیت قنصندن خلاصه جان بولم
 دین چه اوزن ایکن جان حقدن نایل اولدینک
 محبت شاه یازی باش قالدرب فرمان ایله کم
 یقصد انا سنک کورنک انوار مشاهده بایند
 کتون و اندک یوزونی بوسوداچ بانمش و اوزنی
 کونیش عشق دید کدری فی وجوده کوستره
 پس بویخ وجود ملاحظه و اندک اسکان اولنان
 انوار و اربا بر شکرک عشق چاوش شری جوش
 و خورش ایدوب و عشق نایله دل صحر اسنده ابارق
 دل قلمه سنک اندر ای اسکان ایچون جمیع مکنده
 بدن بلوب یوبور و تحت دلی انکچون تنهین
 ایدوب لغی اغیار دن حالی قلمه جو و حجه کلری

منتهی اولیور حیا طالی بویا اوزین بو مقام ای کون انواع
 حکمت سیرایون بو مقام مقام عشرت دیرلر و مشایخ عطا
 قدر لایه اسور هم حاصله خنده سیر الحانده سیر لیدر بر بون
 عقل چیزی بوزد و بز بون طاس طاس غونوش اتمک کون
 تا قلبی پلک ایه سن و نوز ایداد بر و کچی کلور کچر اندن
 کند فخر دن ایکن کس کچی اولور گاه صفره مثاک شم لر لر
 زین اولوب او کده کلور و سن قلب کویله تماشا کون
 و گاه اوزاق و گاه هر ده کون سن و گاه بره نون
 یلدن لر کچی اوچه جسم نمنله اوروشه انوار جسمه
 الشیخ بویله اوله دایم جولان ایدن متلاشی اوله
 بعد زیاده انوار طوغده مشاهده زیاده اوله
 وقت اولور که نور جلالیله امتزاج ایدو مغتبله
 تعالی کلور **فصل رابع** نور ذات ایله اماده اولان
 قلبک حالتی بیان ایدر ای سالك راه هدی چونکه
 انوارک ضیائی عقل مقامه مشاهده اتمک نیشلیه سن
 پس اول جسمه بویجه حکمت کون اوزن نور ایدر تاکیم
 عبادان شرفی جانب خدن حاصل اولدیک اوزانده

کوز

کوز ب یاسن چونکه تو سید شریک ایلر کون ایلد کون
 و کوز باش ایلد بون لری نه ایزلر و محبت ایلد و محبت
 قلبی چونکه تو بون اوزک بویجه انوار عین قلبه کون
 بوماده و اصل اولدک مشاهده سیه عشق حقیقی
 پیدا کلور اتمک یا نوب یا فکدک و عشق ات سیه
 اوزین کون بونک و اولمزدن اوله اولکی اختیار
 اندک و حاسبلو قبلان نخاسبلو مقامه ایز شدک
 و بی نام بی نشان اولغی خندن تما اندک و لوح
 دلدن واردات وجوده کلر دیو عقل مقامه ایدن
 ظاهر عالمه کوزدک و جانب خندن الهامات زبانیه
 ایز شدک و اول ذوق و شوقله کویله اولدک بو
 منزلت کلامک کزیت و نور ضیائک و غربت بریدر
 چون بونده طالبه بو ایدر فتح باب اوله بش انوار ظهور
 ایدو ب بریره کلر انوارک بری عبادت نورچون
 ایکنی قلب نوری در او چچی روح نوری در کچی
 ایمان نوری در نیشی عرفان نوری در پس بونلک
 نوری چون کون اوزن جمع اوله پس اول کون اهل

معاودت کرد و جمله عوالم خروشان اولسه کونک زبرای
 نتواند این نخبه انوار حق منور اولد و چون بر کلاه بخت
 نخبه جمیع اولور پس اولسه بو نخبه حکم ایله موصوف
 اولور سه عجب میدرد و حق تعالی حضرت تلمیذ لطفند
 مظهره و شوسه جو قیدد فیما جسم ادم بر قرا کوا کوی
 کوا کل جسم ایچنک بر کفش منانند در چون حق تعالی
 بو نخبه نور ایله بر کسه نک جسم ایچنک کوا کل بیرون
 ایلیه پس اول جسم باشدن ایاغه دک نور اولور
 و بتون دنیا و مایه اول کسه نک دین بی نظر کوی
 اولور و جمله مرادی حق قتن مقبول اولور زبرای بو نخبه
 انوار معصیت جهتیلر دله مستور دن اول مستور
 ازاله ایچون هر کسه اندن او نور بی سعی لازم در
 تا کم ذکر و توجید ایله دله دن معصیت بر سن
 رفیع ایدو انوار دله نایل اولمغد لایق اولد زبرای بو
 موهبت حضرت خلدن پس بود و لایق خلدن طلب
 آنکه هر کسه لاندرد و چون بر کسه مراد ایدو ذکر بو نخبه
 نایل اولوب کندی لایق ایدو بو ذکر اولن انوار بی

کدی لوح دلند جمع ایدو پس اول کسبه کونک ایله
 اول توجید اشتغال ایلیه تا کم جمیع صفات و غیره
 قلبی برید ایدو زبرای توجید شریف جمله صفات بشری
 آنسه کونکد و قلبی پاک آنسه کونک چون قلبی پاک اولد
 لمه اندن ضیا کونیه پس اول ضیا جمیع تله ذوق شوق
 پیدا اولد و ذوق سرور ایله یومانی ترک ایدو و بو نخبه
 بر این صفات دن بر کوا اوله تکبر حسین بر منصور الخراج
 روح الله و وحده بر اھیم حواص حضرت نذر سوال آنکه
 سنه مقام سن ایش او تون یلدر توکل مقام سید
 دیور ریاضت و مجاهدن چکدر حلاج ایش عرف
 قرینک عارنه صرف ایش سن ندر زمان قانی الله
 مقامه ابرسان کونک پس امیدی بوندن اکلدی بک
 توجید باری ایله جمله دن خلاص اولوب قانی الله مقامه
 فاروق مکنده شول کسبه کم بوکر و نخبه اولد و بو نخبه
 مشاهدن سسط الی اوله حقه و اصل اولن ممکن و
 اما لذتی بلیند غیر ممکن در **فصل ناسر** بی نخبه فصل
 بو نخبه نور دله جمیع اولاد حق بیانند در ای سالک راه خدا

چون حق بخاند و تقالی سکا مستر این دلون بوق
 مشاهده متقاضی این سن و کدی او زین نیلوا بخانی
 از غایت لیاقت بولرسن پس اول مشاهده اولنا زنده
 وانی قلب کوزینه و جمله کورانی سکاره رولویان
 قلمه کچر بویان دکلمک ممکن دکل وانی احاطه دن
 کشید اکتلق قتی مشکله زبر اهور عقلدن خارج
 بر معنادر عقلانی احاطه دن عاجز در اما جسم
 ادر بند مالک در و حق سبحان عزوجل سنی و سنک
 اوزک ایچر و سنی نه حکمک بر مشور و بر نجه نورایله
 انی طرف مشور و حق تقالی سنک اوزدی مایله
 جمنندن ایدوب بوقالی سکا کید مشور وانی
 کویا که بر مشقی ایندی کی امتدر و خاکیم کون کی
 نور ضیا ویر و اول ایندی نک ایکی صورتی کان بر
 صورتی بوقالمه ویر مشور بر صورتی کوزدن یکا
 انمشور و هر نیکم بوقالمه انماک دلسه پیر ایندی نک
 پس اول ایندی نک اوزندن اول نشی کوزنده صدک
 ال وابق و اول انی اشان و سوبیل و اول ضیا ویر ایندی نک

اوزریند کویا حق تقالی حکمک بولرسن نقش اول
 نقش کور مک اول ایندی دین لر وضع اولدی و در
 حق تقالی حضرت تلمینک جمع حکمک بولرسن اول ایندی ده کم
 نقش امشور اول دیر لر انی مشاهده ایدو دیو تو
 نظر بوردی فاکر اول حکمک بولرسن و تماشا ایدو پس بولرسن
 صیقل اولونه جو کالت ویردی تا اول ایندی اول نشی
 صیقل این و اول ایندی صیقل اولدی کون کچ ضیا ویر
 و اول ایندی کی کون لرین نوری اول نشی کور وانی
 تمام مشاهده اول جمنندن حق تقالی بوانت طاقان
 امر کلتی تاکیم اول ایندی نک صیقله الت اول و خاک
 امر لندوی طاعتدن اعراض ایدو نک معصیتی اول
 ایندی بد باس اول و ضیا سنی محو اول و ایندی ده کی
 دین لرتک نوری مس و اول زباجنیت اشیا
 اول ایندی کی حجاب اول قوشدر پس بولرسن معصیت
 اند جمع اول مقلد ضیا سنی دفع اولوب نشند مشاهده
 انماک ممکن اولید و اول نشدن ذره نشند فهم
 انجیر انجیر نک حق تقالی کدی اسم شقی اول ایندی نک

حجاب شویجان اوله **فصل** شریف برتبرالت اوله
 لوی لکجه افشارانی ارداری قلدی و شرع شریفی
 اول ایندنک ضیا سینه مصقل اوله قلدی تا که طالب
 مولی اول اینده طاعتی الت ای نرب توحید باری ایله
 ضیا ندیره وافی ازله ویریلن ضیا واصلند و ندره
 و بو نجه حجابک رفعت سعلیه و زیاره قال ایله اوله
 اینده ^{تالیله} اچوب نولدره و کوزیاشنی بو بابه ^{تالیله} مایه ایله
 اول دین لوی کوزیاشیله و خوف حقله بر بوب منور
 ایله و انده مستور اولن حکمتی اول نور ایله کوز
 و بونلرک نور لرین کمال کورمه سعلیه و اول نشئی
 کماله اکلوب اذعان کورمه و کوزی اوزین ایندی
 حق نقالی اکانور ویردی اوزنی افرینه کورمه و اوله
 مختلف اول دینه لرله کمال و جسم اچنده انلی مالک
 مشاهده قلوب عشق حقیقی باری شوب و مالاتیکه و
 ارواح اولیای و غیبی و کورسی و لوح و قلبی
 و بونلرده اولان حکمتی اول ایندی اول نور لری
 مشاهده ایله و نور بر لعدا یکی کورمه کمال کورمه

غالب کور کوز بومون اچیندی باری و باقی باری
 سیر ایندی فی الجمله جسم انسان اچیندی دن و بونلرک انسان
 تشریف خلقتدن و مخلوق شریفی اچیندی بونلرک دن
 فایده و تامل و تفکر **فصل سادس** التبیحی کاه نور ایله
 حقه یقین کاه ظلمت ایله خدن بیدار و لغی بیان ایون
 ای سالك راه هدی چون نفسی صفات ذمیر دن
 خلاص ایله ک قلبی پاک ایلوب بو مقام ابریشدن
 و کوزی اوزین انوار حاکم حکمت حقله بر نور و نور
 ایله سن و بو نجه انوار ایله کمال خانه سن نور ایسن
 و حق نقالی کمال شریفین دایره ذکر این سن کور شریفین
 اول سن و امر حقدن غیبه کورکل ویرمیدن و کور
 نفسانیز دن قلبی کورکی پاک ایوب و **بجتم**
و بجتم قول شریفینک تحفته ما صدق اولمق کور
 دایره حار بده اولوب تا کور و اصل جانان اوله
 اوزین **الفرخ** مرتبه سن ابر شریف سن و مر موزات
 حقه و اصل اوله هر باری حقیقه کور بخت جانان
 کجه کور دن عمرین کور سن و بونلرک سن بیدار شریف

خالک او زنده اولد کور و طوبیخت من محبت در کم
 حق تعالی ای سکا اذنا بی قلبی و من انک شکر ای سکا
 اوزین و بریا قبل کور و ب بلدی فاعلمه ستر
 ایشارک حالی بنجه در هر کم بو میدن ایچو بلان
 اوردی عاقبت ترک جان و سر اندی **فصل سابع**
بدیخی فصل محبت حق دلد کمال بولد بی بانه
 ای سالک راه خدا چون حق سبحانه و تعالی کا
 اوزانی قبله کذی اوزنله سیر و تماشا ایدن سن
 و دنیا ناک وارندن و انک ار باندن کو کلنی
 بر در بودی ای سن و بو بایده وارد اولن
 حکمتلرین منومنده اربوب عمری عشق و شوق
 و سرور و صنایله کجور سن و جمیع سبیلرین
 اذعان قلوب سلو کلک ابتدا حالندن تا اولدینک
 حاله دیکن و جو کلن ظرواتی بر بر کوکل اوند
 کور و با کلید سن و عاقبت بودرک در ایسی
 و بورنجان شناسی قهن اوله جو تنکر عالمده اولن
 اول حقیقت ایله مست اوله سن و خانه دلدن خطو

اینه خوطرک اذعانتده اولد سن و دلدن خطو اولد
 خواهر بش اید و کین اکلوب بله سن و لی قفنی
 خاطره دلر ند کوزور و بویش فکر دن قفنی
 قفسه کدر اخی هم انک سکا لازمه پس انله
 بری خواهر و جانیدر بری خواهر قلبدر بری خواهر
 خالک در بری خواهر شیطاندر بری خواهر نفسدر
 و بو خواهر نفسه هر چن نفس تیسرا اولنور بر قلبه
 القا اولنان بو خواهر جسمه دن شیطان القا کدی
 نسنه لری طرح انک لازمه و چون بونلری
 بیلوب طرح ایدن سن امیدور کدر ادر و خاسان
 اوله پس امدی خواهر نفس شوزدن معلومدر کدر
 چون نفس سکا بر شی القا ایدن سن اول شی ایچون
 بتون شهری و عا ایدن سن و ای اراق سکا ان
 اولور چوزن سنک بو حالنی باوب طرح ایدن سن
 هر دکلوبو مثالو خاطر خطو ایدن سن طرف
 نفسدن اولدینک بلور سن ایر قانکا میل ایدن
 اول طرفه وارمنه اقدام انتر سن خواهر شیطان

اولاد و جهان برتره صبحی اولور سد بر مسلمانانک
 کاه اشکلی دیوا کاشی ایدر و شی قیلدر بون
 بر شی یوقدر جو قلبه القا ایلر و شیطانک محلی صکر
 نکر حق تعالی بیور بر سوسر فی صدره القاسوسین
 صدره کلوبافسانه بوخدا القا ایدر ب و سوسه
 ویر و شیطان قلبه بو محلدن غیره وارنر
 حق تعالی بول ویر مشدر زبیر قلب کواکب صفتدر
 شیطان ایسه کواکب چیتدن امدی قلبه دخی کبر
 خواطر دخی اکی قنهر بری معارض بری مطایر در
 بونلرک علاما قیالهم ربنا نیدر در حسنة سفاق
 اولر نسنه قلبه القا ایدر لر نکر حق تعالی بیور
 فالهم باخجورها و توبها اما خواطر قلب اولر
 سالک قلبی چون قنهر ایدر شک ورییدن
 خلاص اولوب خصا حمید ایلر مشاهد جمال
 خوابه نکر بومر لا یتبع مال ولا بنون الاموال
 یتکلم لهم بوردی خصا حمید در که قلب ایلر
 اولر و خواطر مالک دخی خواطر قلبه نین در

ایکنشک ما بیند فرق اوزون و کزید و بر بر
 لکن خواطر مالک ایدر کچی شوند اولر سنگر
 حضرت بلری هو الذی انزل الشککة بعود بر کینه
 مالا نیکدن بر جا عتدر جانب خندن کواکب بر کینه
 القا ایدر لر تا کیم انکار حقه نر نرب حاصل ایدر و
 قلبی ناک ایدر بوب قلبه القا اولر ان نه کت نر در بر جلد
فصل ناسم خواطر قلب بیاندر در رای سالک راه خدا
 چون حق سبحانه رقیب سنی محبت مقامه کتور
 بو مقامه سیر مع الله مقای ویر بو مقامه وار در قد
 علم لودون خیر دارا اولوب دایم اغلنده اولر سن
 و جمع خلقتدن بیبر اولوب سمران دن سول ایلر
 ذیالوج در اعداسنی بلرب طرح اندک و اوز و کرب
 جنبیت اشیا ناک کمال اوزر دل صهر اسنده قلع اندک
 و عشق و شوق و اتانک عسکر و علم و معرفتدر کواکب
 لو خنده و بچو کتور و بر مطمنه مقامه سینی کتور
 و کندی وجودین توبیرنه اولوب بصیرت حشمتی
 کساده قلوب صافندک پس انکون حق تعالی اول

اولی مرتبه است اما در بالاسنودین می ناکم سرتویم ایدوب
 چقدر تعلیم از این شایسته ای چون عمل ایدوب و آنک حاکم
 چقدر به بولوب شیر مع الله و ادیسنا ایه سن و اول
 جهل قرب حقه ایرتوب مکاشفات غیبیه حاله نایل
 اولوب بوخیر در اولجه و حکمه ایرتوب نسر شور ایل
 اندک اجتهاد مقابله سنده حق تما حاکم قربوب
 بوجهر مقامات مستحق اول سن و طاعات و عبادت
 حاصلی و بوخیر شیر ایل اندوک محاربه و مقابله
 فضیلتی و مقبول حق اولوب انکبون و اصل اولوب
 اجرتی و نسر و هوادون رجوع اندوک مایه اول
 سایر دن حاصل اندک سر مایه که نور ضیا و خند
 و بریلن احسان بخشایش الهی اید و کل پله سن که خنک
 قولی نه لطف و کرم لیل علم حرکت هیرد یکید و کل
 اوفه الی و جوج کوزدی قلبک شمه سیده و علم
 اول نور ضیا شعبه دار اولوب دل صبر استی انکار
 آماده اند و کل حکمتید و خنک فائده اید و
 اولوب دلان بوکل دینه فتح اولد و کل شاهه

و ذلك دولت و عزتی و المذون و جود بولن و لایته
 کرامتی در و عدل مایه غیبیه ایل انش و نه و غنک حرمی در
 و نسی اون در لوب بر مزون خلاص ایدوب ملک بر ایمان
 شعبه ایدون غرر انتم سیدن و هر شب کمال معرفت ایله مرفوع
 اولوب خنک کرمه مفرود و شوب تا کم صولک نسنده
 یا ایها النش المطفین مقامند و اخل اولوب لایق و مستحق
 و ایدوب المالیین اولد سین بوزنه لا خوف علیهم ولا هم
 یحزنون بلو کوزن اولوب مقامات عالییه ایدوب ایدوب
 ایدوبی طالع اولوب عزیزی اولد ایدوب معلوم کرا اولد
 بوم مقامات و کرامات نایل اولان اولیاه کرام قدس
 الله اسر و هم حضرتی ریاضات و مجاهده ایل نایل
 اولد بیلن ظاهر و باطنی هوای نسندن اجتناب نایل
 اولد بیلن سزا و علانیت و رع و تقویله ملازم ایل
 ایدوب بیلن و بونلرله بولد بیلن هر یکم بولد بیلن خلق ایلد کوزد
 ارا سنده و خنک قلبی اید و استن معاملات قلبیه
 و قالیندن هر یکم مایه ش سیدن بر معتقنا و
 رضای موی حرکت اید بیلن و صد قلر تو بر اید و بولوب

اوزون قیامت اولدیلم تا کیم تنی بر قلبه و قریب ره و اوله
 اولدیلم حوریت ادر علی وانی بلدیلم کیم رب العالمین تزیین
 من رعشیا و یله در پس کاجان و دلان مالا متا یوز
 دور شد یلم و دخی بونی بلدیلم کیم حقدن بسمی اولدی
 ظلمت اعتیاب یله در انکچون بونون صا قد یلم حقیق
 افضال ذمیردن اوز لرین بر جلیت یلم و وجو یلم
 قاسملا قاسم حمت اند یلم و حالت استغراقه یلم
 عالم غیب ابر شد یلم و بر عالمه رحمتی قبول ایدوب
 اول عالمه رحمت ابر شد یلم و هر حاله رضای یلم
 ثابت اولوب دور شد یلم فانهم **فصل ناسع** حقا
 قولدیلم نجشایشی ذکرین در ای سالک راه هدا
 چون محبت حقله نورک ضیا سنه نایل اولوب کمال
 اوند عشق حقیقی و حقله محبتی اسکان ایدی دایم
 ذکرین اولسن و قلبنی اول عجبله امانه ایدون
 پس محبت حق سنه ایدون بر قاج علامت ایدر
 اوزین بلور سکر کدر تا کیم سن دخی تحقیق ایدر
 از جان ایدوب یلم سن زین اول محبت سنک قلبین

بو حقله و حکمت و حق کفر سیه کونک و عالمه غالی
 سنک اول محبت ایدون کیم بلدیلم کیم رب العالمین
 سکا محبت ایدون لر و سنی سوسه کونک هر ند و کور عقله
 سنک ما بین کوه محبت و ارایسه پس اول و کور خان
 اکا محبت افسه کونک و سنی سوب کلامه عاشق اولوب
 جان و برسد کونک زین محبت حق بر همدون هر کیم کمال
 قلبنه بولوب اکا یوسن اولور سر اول محبت حقیقی
 اول کسیر کدی و خصالتی بیدر سکرک و محبت اینه
 انک قلبنه او باروب اینی باند سکرک و انک بوزنی
 درد قاسم کونک و ذکر و فکری حق تقابل و انک کلمه
 اولوب اینی دایم ذکر افسه کونک سکر سوب مشردون
 احب شیدا کدر ذکر بوسیت دخی بومغالی تا ایدر ایدر
بیت کچی سوسه بوعلمه کنی افدرا نهر اولور انک اینه
 دیرا اکی محبت بر کونک اولون و اکی ایدر بر مالکن اولون
 حکایت قلن تنم ایکی ارسلان بر همیشه اولون
 پس غیرک محبتی ولون فی الجمله دفع اولور اینه حقا
 محبتی قالون چون محبت حق بر کونک دخول ایدر

الحكيم بن محمد علم تليم ايديب في حكمة كوا ابيد و محبت
 حق سبيل ابي عالمه پادشاه اولور و سزخ و فزان
 دله برق اولور بر توصلان و لطف و كرم سنك
 قابندن وجوده كورب سخي اول نسنه ايله معرفه
 ايدون و كندجه محبت حق جمنيله كوكل اونه كيماي
 سعادت ظهرون كلور و سنك اوزك كيم ايله معرفه
 اولور و سخي بوخه نسنون مستغنى ايدون و دايمل
 اول محبت ايله كوزك ياشلوا اولور و ذكر حق و اكا
 متعلق كلمات سندن صادر اولوب سخي سويله دروا
 ذكرى و سولنك خصلى واصحاب كرامت مناجيه
 و اولياء ذوى الاحترامك احوالى و مشايخ
 واجبا الاكرامك اوصاف جميله سخي بونلرك
 جمله سخي بو محبت جمنيله سنك اولسه كرك و بونلرك
 محبت و خصالتلرى سنك اوزك انكل موصوف
 انسه كرك و بى معنى نكله و بنسمن سندن كته كرك
 و اكي بو محبت فى الجملة سنك اولسه همان انك ائزى
 سنك قابندن بولموز بسند سنك قابنده انزلع

خالو محبت حق صا چاور كره هر بزي بر درله علم سزخ و
 و دل صراسندن وجود بوله نكلمه نينا و الملوك و ائزى
 بحكمه لرى سنك قلبه بوخه زمان كلمات ظاهر كوزون
 تاكيم محبت همانك علامتى سندن ايدون بليد بره سخي
 اول كلمات سبيله ذوق و شوقه كوزون و عالمه خالو ازان
 سنك فر ايدون بليدون لكون بو محبت حق سبيله ظاهر و
 باطن علامه بر غيرى فلسك كرك و بتدبير اخلاق انسان
 و كوز ياشين تنها لوده روان اتك كرك و والده اوله
 اول محبت انا اتك كرك و دنيا بيه هر جمله محبت سنك
 كرك و بو كوفي يارونه قلده ديمسك كرك و بو محبت ايله
 دنيا قيقوسن يمساك كرك پس دايمل سخي حقه تيز ايدون
 نسنون اولرسن و خندن بسيد ايدون نسنون
 اجناس ايدوب صا قه سن و هر بيه رضاي حقون
 چون محبت حق ايله رضاي مولى بر كينه اولور اول
 جمله ترك ايدوب دلمه حقى فكر ايدون و قران عظيم الشان
 كلام و جاننون انك محبت لائمه انبيا و اولياء علم
 السلام و رضاي الله عنهم حضرت ابي حنكاه و سولور

اناره دخی محبت و تعظیم واجبدر و سالک کر کرده
 دنیا محبتدن اوزین صفتد تا که محبت حق زیاده اولد
 محبت حق بر سر تحمیدرانی بیان اتمک مکر دکلد زویر
 مدلولس در که تقریر کلمه ویر کوز مسئله در که تصویر
 کلمه **پس اولدیمندن خود** حاصلت ایله اوزین مومن
 ایله سن هر بلای هضم ایله سن اناکم بر محبت سی
 ایروب بر اینه دنیا و ما فیهای شتاق ایله سن و بر
 سرتخی ارحان ایله سن **فصل هاشم** او شیخ فصل
 محبت همی دله وطن و دوت غنک ذکر بیاندن در
 ای سالک راه خدا وی طالب هوی چون محبت حق
 بر سر خفی اولد و عن اکلیوب بیلسن کما و صول
 غایت مشکلد اولدیمندن و مکه طالب کایاش
 قوشوب انک اتشیلد لیل و نهار یانوب یا ناز و اکا
 ککل ویروب زوق و شوقی وجوده کورب بلده
 و بو هوای ذوق و شوق جسته و ذوق ایروب انکل
 ووشوب محاولد من وانی بر در لو تصویر کتروب
 اعیان و صفا یرو من و محبت اشقی قلند اسکان ایلق

کندی لذتین برده ایچره انا ایله من و ککل اولد محبت
 حق انس و قوب اول سود ایله و عشق و ذوق جسته
 دلدن طریح ایرو من ماد مکر بودده در زمان و بر
 شنا وصال جانان ایرو کن اکلیوب بلیمیفده و بود
 اوزین در تالی تمیغه ذرا بویر سرتخی و غیره انا ایلق
 بر در لو مسئله محبت حقه تصویر و بو سو و انک حالتی
 انک بیانه کلور **پس اولدیم** دلدن بر داز ایروب
 صحرای غنچه طیران ایله وصلب دره ناک ایروب
 نیچر لری عتقن بیور در طاعنه دوش بلکه وجوددن
 ال یوملر یقین اولور بو سببدن دوستلر اندن
 برن علی بیان وانی بر تقریر ایله اعیان مکن اولدینگی اهلدن
 اوزین بو بجه مستغنه ویروب جانان تحبیه و انوب
 یا قلدیلم و بی نامر نشان اولن اغنیارانه بلر و ککل
 اوزین محبت هاستی اسکان لیدوب لیل و نهار انکل اوزین
 اولدیلر و بو یایده دله صادر اولن سود انک
 اول سود ایله وجود بعلن معنائک ذوق و شوقله
 جوش و حرش ایروب سرتخی و احاز و در محبتی طایفه

حاصل اولان کوزباشی ایترقا بوب جریک اوزین بوسه
 و درون دلدن اول محبت نشیل نورن ضیائی بوب
 و عشق و محبت جذبه سید اوزین هویدا اوسه تا کمال
 نوره سبب و بوبایه مراد اولن حاصلنی طلب ایدوب
 انکله جانان ایلند اریشدن جو اول اید ایلر برکت
 شاهه قول اولوب وصالن لکون ریجه اوزین نور
 قیاسه و نور عینا جه تله اکا و اصل و جان مراد دلدن
 حاصل قیاسه و نور عینا تک روشنلی و کوا اوسه ایدون
 مبتداری یان قریب و علم و حکمت کدی اوزین نصیب
 قیاسه و دل خانه سنده کسب اند و کمال فلت سبب
 و شریعتن طهرن قدم وضع اند و کمال حبیب اید
 و کسب اند و کمال معرفتده بسید اولد و غناک ملاکله قیاس
 اذن اجتناب قیاسه و اول فراق ایلر نور عینا تک
 زیاده لغنه جالشه سن و جسم و جان بوسه اولد
 ایدوب بی مجالتن تحصیل ایدوب فریفته دائم هوس اید
 برک ایدی دلدن چیرمه سینه بیت جو نور یان و برک اوزون
 چکر کورم عرض اید بوزنی جو اول اید ایلر فی الصبح و

نور شوب اوزین محبت اشنه قیل ایدوب محو ایلمه
 و عشق و شوق و غنیمه اوزین اقا ایدوب نور ضیائی سبب
 کورم سن بوسه او محبت ایچون کلن انبا و مرسلین صلوات
 و سلامه علیهم اجمعین حضرت ائی بوخجه زحمت و مستغنی قبول
 ایدیلر و ائی چکره بونک ویردیلر و عشق جانان و اناک
 وصال ایچون کدی اوزین بوب محبت له فدا ایدوب کدی
 تک حضرت امراهم علیه السلام بوب محبت ایلر و اصل حق اولد
 کماله ترقیه بولم جو اوزون اوره ایدی و صبر بیری
 محبت اودینه فرشود و دی و بوخجه مهاوت اید کدی
 ایکن حق تعالی کن غنیمه النجا ایدی اول سبب
 اسی خلیل اولدی و بوخجه محبت چکره و کمال محبت
 و کمال ایدی یاخود حضرت جرجیس علیه السلام تمسک
 قیل اولوب و جسم شریکین چو کلن القای ایدون
 محبت حق و کمال ایدی و یاخود حضرت ابوب علی کمال
 ایدی عمل مبارک ایدون قور و جو غزله قوت ایدوب اید
 ایدینه صبر ایدون و ز محبت حق و کمال در خصوص حق
 تعالی دن معنی ایچون دعا اشد حق تعالی مستجاب

ابروی آنها بر بلند تو رک دانهی بلر و عشق او دیند
 دو شوب یاغین اه واه اتن و یارک کل جمال شاهه
 اتین عشق نیدوکی اکلم و محبت او دیند او زین قیل
 اتن عشق دانهی نجر و در فخر اتن بند صد و نین
 کله بلوغی بونس علیه السلام بالی قریند کیم بکر و سینه
 در یام ایلمه رضا کیم سن محبت حق و کلید ریخته
 و یحیی علیه السلام حضرتت در بالون ایکی عشق اولوب
 انون قی سینه عبور اده در محبت حق و کلیدن یاغی
 عیسی علیه السلام حضرتت قی قی ایچن معصوم
 ایکی بو نجه نکله اذون محبت حق و کلیدن یاغی
 اول شرف مخلوقات و افضل موجودات علیه افضل
 الصلوات مکذاته ده بو نجه قی قرین سنهای
 الذون درو محبت چکوب جمیله حمول اولوب سیر اده
 محبت حق و کلیدن یاغی و جهان یاران کین و صلوات
 علیهم اجمعین جمع وارنلارین نشار اده ورن بو نجه
 غزالا ایدوب تلرین پاره بان دینه دینه اذون
 محبت حق و کلیدن و اذون صکره سلسله ایلمه

بو نجه اولبای عظام و مشایخ کرام حضرتتک هر
 بر عیبره درو محبت و درده مبتلا اولوب اول عشق
 جمیله صبر ایدوب قرینت حقد و اصل ایدون محبت
 دکلمدن یاغی **نابی** قولونک لذت ظهرو ایدون
 اسرار کیم نیر و تحریر یانی بیان دره هب اول محبت
 حق و کلیدن و لیل و نهار اول درو محبت ایلمه
 و ارا ایدوب اول محبت ایلمه کوز یا شن روان اده
 محبت حق و کلیدن و اول محبت ایلمه کولیدن
 محبت حق و کلیدن و سیرله واقف و حقد حقد
 کاشدا اولوب اول درو ایلمه یاغی محبت حق و کلید
 و یاغی قلمیر بواو زین پرهیز ایدوب عیانجه ایدون
 انی صلیان محبت دکلمدن **الفضلان حنا و هونا**
و عافا و ارزقا خیر الدنیا و الاخره فصل ثلث
عشر نوزذات هر کون ایرد و کی بیانده درای
 طالب هر یغی سالك راه هدی چون حق جهان
 عز وجل سکا منیر ایه که دله بو نجه نوزذات
 ایدون سن و کوکل او خند دیره لر فتح اولدین محبت

ادعان ابوه سن و او زين بقمه پراين بقره من تالينك لغنه و كونه
 مظهر ووش سن و درو با مقامند بيقصد مقامند و بنمونه مقامند
 مشاهده مقامند ايرينه سن و ولدن فرضيا مرور انك بشله فقه
 و بلد زلكاه كوزدن كاه بر نندن او چمنه بشله فقه و سن نو بقره
 بيقصدن مشاهده مقامند كوزيك واره سن اما بوز فقه
 حاله بوز اوره سن اول و كل كوزي كوا همان بچندن كوا ايندك
 بويان كوزيه چون نمان زكيه و كل كوزي فضيله پس اولدم برورد
 خانه مثال فسنه مشاهده اياك بشله و ولي تر طولنه بده اول
 خانه كور و كزينه كور اما بچ اياك اوله بمان اولمان كوي
 كوزين حجاب و كل كوزون رفيع اولوب اول خانه ايك كورونه
 و اول خانه دن جميع بمان افاضل كور هر چن شريفندن طشع
 برضا ايه اول خانه مامونت كور و چون زياده ايه به جاهان
 يتلش كور اشرف ترتيب اوزه اول خانه و افاضل بغير بر
 كور بعه اول خانه بر اول شهرستان اوله كور و كل اول
 شهرستان خلع اول طولوا اولش مشاهده ايه چون شهرستان
 معمر اوله واد قلم بوزيك علامتير بودند مكر اولوب
 ايله ملاق اول سن و بغير درو حال ايون قواضه انده

و هر در بر سر ظهور ايه بده حال مثال كوزن او كوزيك
 اخذ مكره اشكان اولوب كوي نوجوان صدر نده بكي شي
 صاحب العبد اولوب كوزيه بونابر بر ايك شير كوي كيدر كوز فوج
 فوج موي موي كور مكر بشله سن و ولدن جو و علم حال
 قدس للمار في كوي الامشان **خانم الكا بكار اوله**
 اول خديركه بر اوج طهارت دن جيم ايجي بر توي و بيقصد
 ايمان ايقو قلدي و بو عالمه و بوي تا كم حق تبار حضرتند
 طاعت قلب فريند ايه و ز وضع شريف اكا و بيله دونه و ز
 و ليل و نقار حقي ذكر ايه و ز و بران ايني خاطر من كيدر
 و علمه حله ايل و كل خانه سن اماده ايدوب انواع حكيمه و ز
 اوله و ز و كل كاهاس كذي ملامكه اشكان ايجي ملامكه
 موجدنه يا مشوب حكره دونه و ز و شرح شريف حكي اوزن
 اولوب خلاق دن صاقد روز و اير حقدن طشع بر قوم
 انمي و ز و كل اينه سن چار و بيله ايله بك قلمه حديد
 ايه و ز و اول حصيد حقيقت ديار سياره و ز و انقاي حقي
 حقت قلب اوز نفس سلوك ويره و ز چونك **بوقير بوقير**
 بو علمه ايجون اول كئلده نجه و صولك و باب حقه و دي ايدون

ای که در این سلسله است ایوب شرح شریفی زهرا ایوب
 وطاعت و عبادت انوارین و زوردم و صبر پناه
 قرش طوبی و دیوانه صلب و خندان و بعد از آن
 و محنتی و خوار سبط اولاد مرخ اندم و کلمه لا اله الا
 الله مداوسته دل ملکی سلوب سپور باک آنکه بشود
 و انکامله قلمین روز آوردن ذوق و شوق با نبردم
 و بودیم و در مان و جمیع و شیخ دله شانه توحیدین
 اولاد و شیخ اندام اندم پس توحید شریف صدقه یا پیش
 اول ملکی آنکه اما و ایوب جان وصالی از لایم
 و آنکه غمناکی کوکای خانه سینه نشن اولد و غم انقدر بلور
 اول سبب اولد لوح دله بر محبت پیوسته اولوب آنکه نچردم
 یاندم و معیشت با بی غلال اولق اوزده اولسین سعی
 اندم و غمت لایموت ایلر کجه که هوس اندم پس عشق
 حقیقی علامتلیزین بشندم و ای لولوح دلان مستور قلام
 لیکن آنکه انشی نبر اوزده محو ادبی و جود اولد و رفیع
 ایوب بی حقیقت حقه بشنردی و بی فایده
 بر کوی اندی بود وجود صبر طاق قالمی غنی امله

بر بخت اسرار افشا سنده جرات اندم و صلوات الله علی
 اندم لیکن عشق انشیلر خدمت زیاچ بعضی احوال
 سرانگده شرح اندم کجه دنیاچه بلندک و اشبه لاله کشف
 یوقدر انامه کس کذخی از سنه واستقلاله نیکوم سوز
 سوز بلمشده بویله ایکن دریاچه قطره و کوشنده ذره و کیک
 قادر اولمشدر بو فقیر دخی عشق جمیله طالمه اندم و غم
 اولن فسنه فقیر کتوب بخیر اندم و توحید شریف
 ایوب بی ورد زبان ایدنله بیاه اندم و فکر حتی آنکه
 اولجا ایدکن بلوردم امیدور که بو ترتیب اوزن عمل ایون
 طالب سوله دخی لهر مند اولد و محبت حقه لایق اولق
 بر تو نوریزد اما بر بنده ولور جود که بخشش عمل آنکون
 احتراز اید و شرح سئیدون شریفون طمش و غم
 امید و نفس فرست و در خصصت ویرمید و او کرد و کیک
 عمل آنکی عادت ایدینه و طاعت خندان بر بنش و اولد
 و دنیا ایچون کسل اوزین ویرمید تا که حاصل طریقی
 عمری با و بی قلبیه و جمیع امور بی حق تعالی حضرت توفیق
 و انکار باطل ایلد توحیدی فرمشده مید دایما بود صاف

